

Kestävää kasvua ja työtä 2014-2020 Suomen rakennerahasto-ohjelma

Vuosikertomus 2020

Tiivistelmä kansalaisille

Sisällysluettelo

1. JOHDANTO.....	3
2. OHJELMAN TÄYTÄNTÖÖNPANO	3
3. TOIMINTALINJOITTAINEN TARKASTELU	9
3.1. Pk-yritystoiminnan kilpailukyky (EAKR).....	9
3.2. Uusimman tiedon ja osaamisen tuottaminen ja hyödyntäminen (EAKR).....	13
3.3. Työllisyys ja työvoiman liikkuvuus (ESR).....	19
3.4. Koulutus, ammattitaito ja elinikäinen oppiminen (ESR).....	25
3.5. Sosiaalinen osallisuus ja köyhyyden torjunta (ESR).....	33
3.6. Tekninen tuki (EAKR ja ESR).....	37
4. RAKENNERAHASTO-OHJELMAN ARVIOINTI.....	37
5. OHJELMAN JA TOTEUTETTUJEN TOIMENPITEIDEN TEHOKKUUTEEN VAIKUTTAVAT SEIKAT	38
6. OHJELMAN TOTEUTUS SUURALUEITTAIN	40
Etelä-Suomi.....	40
Länsi-Suomi.....	43
Itä-Suomi	49
Pohjois-Suomi.....	52
Valtakunnallinen toiminta	55

Ohjelma: CCI 2014FI16M2OP001

Raportointivuosi: 2020

Vuosikertomus on hyväksytty seurantakomitean kokouksessa 20.5.2021

1. JOHDANTO

Kestävää kasvua ja työtä 2014 - 2020 – Suomen rakennerahasto-ohjelmaa toteutetaan kaikkialla Suomessa lukuun ottamatta Ahvenanmaata. Ohjelmassa on viisi toimintalinjaa ja 13 erityistavoitetta. Kaikkien hankkeiden tulee toteuttaa jotakin näistä erityistavoitteista. Ohjelmalle on asetettu tietyt indikaattoritavoitteet vuosille 2018 ja 2023. Ohjelman yhteen laskettu julkinen (EU + valtio + kunta + muu julkinen rahoitus) rahoituskehys on 2,6 miljardia euroa, josta EU:n osuus on puolet. EU-rahoitus jakautuu Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) ja Euroopan sosiaalirahaston (ESR) toimenpiteisiin.

Ohjelman toimilla tavoitellaan:

- uuden liiketoiminnan syntyä,
- yritysten kasvua ja kansainvälistymistä,
- innovaatio- ja osaamispohjan laajentamista,
- uusiutuvan energian laajempaa hyödyntämistä,
- energia- ja materiaalitehokkuuden lisäämistä,
- nuorten ja heikossa työmarkkina-asemassa olevien työllistymistä,
- työn tuottavuuden ja työhyvinvoinnin kasvua,
- koulutuksen ja koulutuspalveluiden parantumista sekä
- syrjäytymisen torjuntaa.

Tietoa rahoituksen hakemisesta saa rakennerahastotukea myöntäviltä viranomaisilta (ns. välittäviltä toimielimiltä) eli ELY-keskuksilta (RR-ELYt), maakuntien liitoilta, Business Finlandilta ja sosiaali- ja terveysministeriöltä. Lisätietoa Suomen rakennerahasto-ohjelmasta saa osoitteesta www.rakennerahastot.fi. Hankkeisiin voi tutustua rakennerahastojen tietopalvelussa <https://www.eura2014.fi/rctiepa/>.

2. OHJELMAN TÄYTÄNTÖÖNPANO

Taloudelliset tiedot

Kestävää kasvua ja työtä 2014-2020 – Suomen rakennerahasto-ohjelma on seitsemänvuotisen ohjelmakauden aikana toteutunut suhteellisen tasapainoisesti – toimintalinjojen 1-5 varausasteet vaihtelevat välillä 93-111 % ja maksatusasteet vastaavasti välillä 60-71 % (taulukko 1). Julkista rahoitusta on maksettu hankkeille jo 1,665 miljardia euroa (kuva 1). Merkittäviä eroja ohjelman edistymisessä ei ole myöskään havaittavissa eri alueiden välillä. Maksatusten hyvästä edistymisestä kertoo sekin, että EU-jäsenvaltioiden välisessä vertailussa Suomi oli syyskuun 2020 lopulla EAKR:n osalta Alankomaiden ja Portugalin jälkeen kolmantena 61 % maksatusasteellaan ja ESR:n osalta neljäntenä (maksatusaste 61 %) edellään Alankomaat, Luxemburg ja Saksa. Rahastokohtaiset erot ovat hyvin pienet; varausaste on molemmissa rahastoissa n. 101 %. Hankkeita oli vuodenvaihteeseen mennessä käynnistynyt 8 996 kpl, joista EAKR-hankkeita kolme neljäsosaa. EAKR-osarahoitteisten hankkeiden lukumäärää kasvattavat erityisesti yritystukihankkeet.

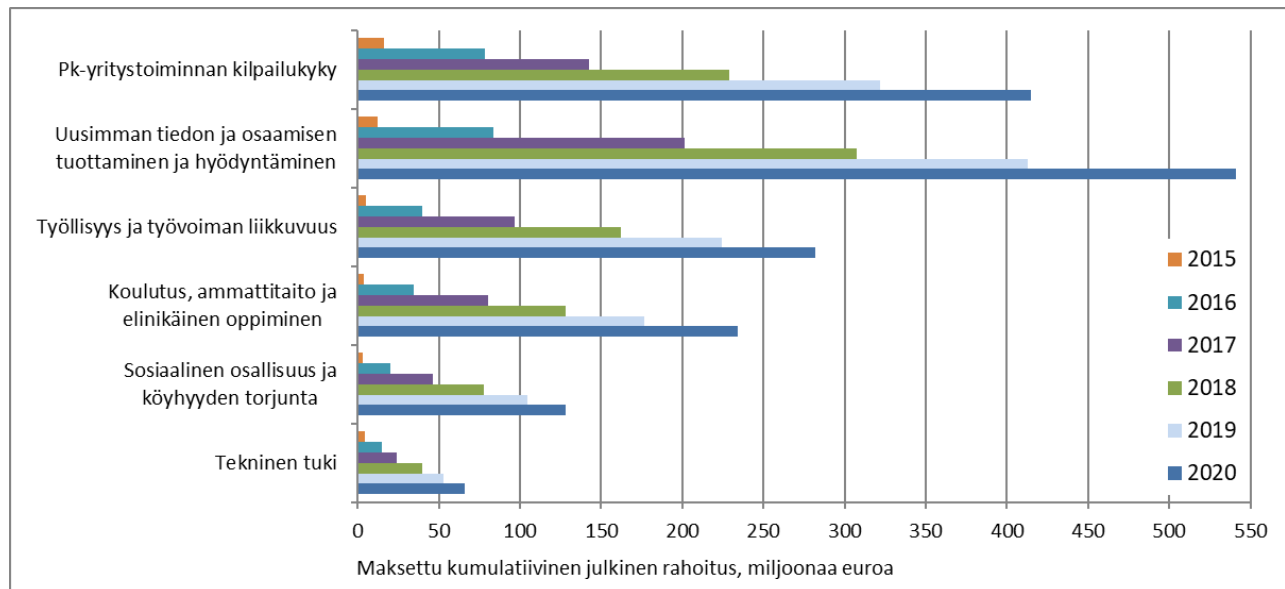
[Yksinkertaistettujen kustannusmallien](#) laaja käyttö on mahdollistanut sen, että maksatushakemukset pystytään käsittelemään pääsääntöisesti merkittävästi niille määriteltä 90 päivän enimmäisaikaa nopeammin. Tässä suhteessa muutos edelliseen ohjelmakautteen verrattuna on merkittävä.

Taulukko 1: Varattu ja maksettu julkinen rahoitus (EU+valtio+kunnat+ muu julkinen rahoitus, milj. euroa) sekä hankemäärät rakennerahasto-ohjelmassa toimintalinjoittain ja erityistavoitteittain 31.12.2020 mennessä.

Toimintalinja/Erityistavoite	Julkinen rahoitus (josta EU 50 %), tilanne 31.12.2020				Hankkeita	
	Kehys	Varattu	(%)	Maksettu		(%)
TL1 Pk-yritystoiminnan kilpailukyky (EAKR)	642 560 018	668 615 611	104,1 %	414 502 293	64,5 %	4 114
1.1. Uuden liiketoiminnan luominen		88 282 444		54 422 792		841
1.2. Pk-yritysten kannalta tärkeiden liikenne- ja logistiikkayhteyksien parantaminen*		64 284 535		42 949 845		53
2.1. PK-yritysten kasvun ja kansainvälistymisen edistäminen		359 909 392		228 824 083		2 582
3.1. Pk-yritysten energiatehokkuuden edistäminen		156 139 240		88 305 572		638
TL2 Uusimman tiedon ja osaamisen tuottaminen ja hyödyntäminen (EAKR)	844 818 290	835 743 320	98,9 %	540 735 949	64,0 %	2 560
3.2. Uusiutuvan energian ja energiatehokkaiden ratkaisujen kehittäminen		246 595 799		138 601 015		759
4.1. Tutkimus-, osaamis- ja innovaatiokeskittymien kehittäminen alueellisten vahvuuksien pohjalta		427 344 700		295 725 033		1 023
5.1. Yritysten innovaatiotoiminnan vahvistaminen		161 802 821		106 409 901		778
TL3 Työllisyys ja työvoiman liikkuvuus (ESR)	467 093 656	453 690 456	97,1 %	281 803 779	60,3 %	989
6.1. Nuorten ja muiden heikossa työmarkkina-asemassa olevien työllistymisen edistäminen		296 343 707		192 079 504		561
7.1. Tuottavuuden ja työhyvinvoinnin parantaminen		137 098 235		78 442 077		362
8.1. Työ- ja koulutusurien sukupuolenmukaisen eriytymisen lieventäminen		20 248 514		11 282 197		66
TL4 Koulutus, ammattitaito ja elinikäinen oppiminen (ESR)	330 118 988	366 904 970	111,1 %	233 989 678	70,9 %	832
9.1. Siirtymävaiheita ja koulutuksellista tasa-arvoa tukevien palveluiden parantaminen		209 080 380		139 490 122		437
9.2. Kasvu- ja rakennemuutosalojen koulutuksen tarjonnan ja laadun parantaminen		157 824 590		94 499 556		395
TL5 Sosiaalinen osallisuus ja köyhyyden torjunta (ESR)	200 072 114	185 634 267	92,8 %	127 941 906	63,9 %	483
10.1. Työelämän ulkopuolella olevien työ- ja toimintakyvyn parantaminen		185 634 267		127 941 906		483
TL6 Tekninen tuki (EAKR)	51 929 034	49 523 494	95,4 %	33 992 494	65,5 %	15
11.1. Rakennerahasto-ohjelman tehokkaan toimeenpanon varmistaminen		49 523 494		33 992 494		15
TL7 Tekninen tuki (ESR)	33 837 102	35 179 989	104,0 %	31 618 716	93,4 %	3
11.2. Rakennerahasto-ohjelman tehokkaan toimeenpanon varmistaminen		35 179 989		31 618 716		3
Kaikki yhteensä	2 570 429 202	2 595 292 107	101,0 %	1 664 584 815	64,8 %	8 996
EAKR	1 539 307 342	1 553 882 425	100,9 %	989 230 735	64,3 %	6 689
ESR	1 031 121 860	1 041 409 682	101,0 %	675 354 080	65,5 %	2 307

*) Käytettävissä vain Itä- ja Pohjois-Suomessa

Kuva 1: Julkisen rahoituksen kumulatiiviset maksatukset toimintalinjoittain vuoden lopussa 2015 - 2020, milj. euroa

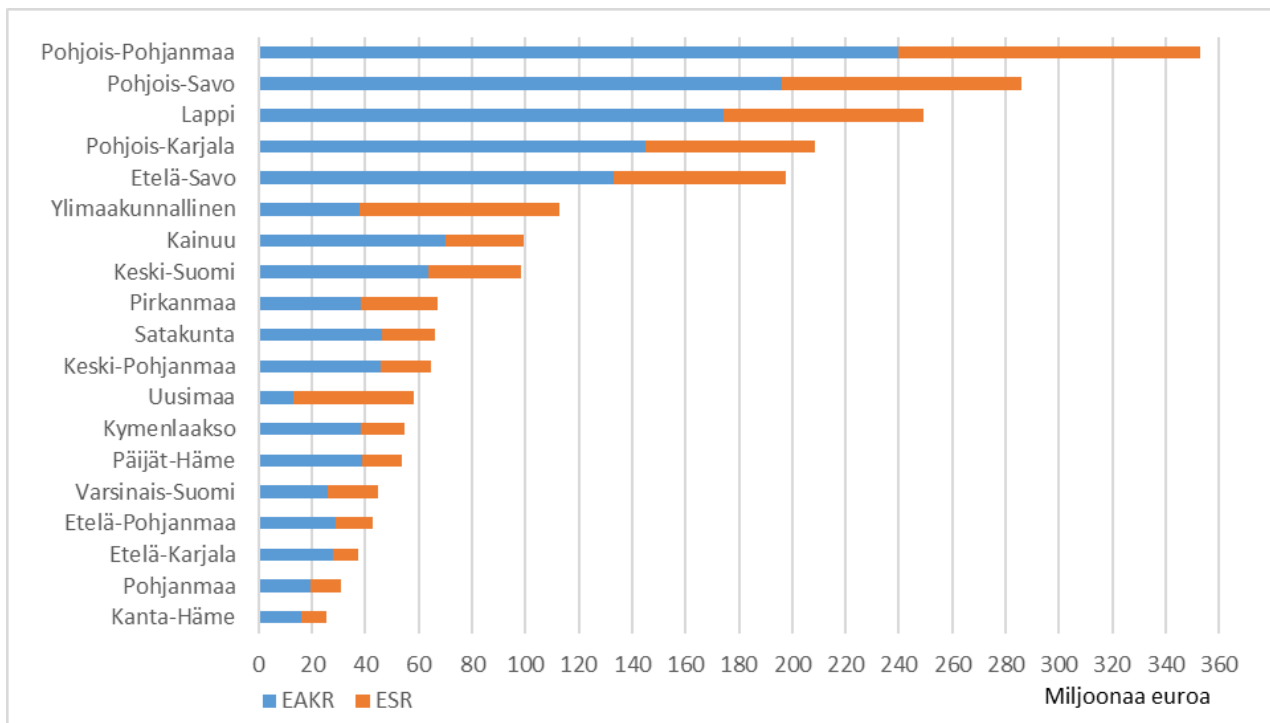

Ohjelmärahoituksen indikaatiivisesta maakunnittaisesta jakaumasta päätettiin ohjelmakauden alussa. Sen mukaisesti alueellisesta rahoituksesta n. 70 % kohdistuu Itä- ja Pohjois-Suomen maakuntiin. Toteuma 31.12.2020 heijastaa sovittuja kehyksiä. Eniten EAKR- ja ESR-rahoitusta on siten varattu ja maksettu käytettävissä olevien kehysten mukaisesti Pohjois-Pohjanmaalla, Pohjois-Savossa ja Lapissa (taulukko 2 ja kuva 2). Vastaavasti vähiten julkista rahoitusta on hankkeille varattu ja maksettu Kanta-Hämeessä, Pohjanmaalla ja Etelä-Karjalassa. Ei-maakuntakohdennettu –rahoituskehykseen sisältyvät ohjelman hallintokuluihin varatun teknisen tuen lisäksi ns. valtakunnalliset hankkeet, joiden osuus ESR:n kokonaiskehyksestä on 25 % ja EAKR:n peruskehyksestä alkuperäisen suunnitelman mukaan 10 %. INKA-ohjelman päättymisen myötä EAKR:n valtakunnallisen toiminnan osuus tulee jäämään alle 10 %:n. Myös ns. kuutoskaupunkien (Helsinki, Espoo, Vantaa, Tampere, Turku ja Oulu) toteuttama kestävä kaupunkikehittämisen kokonaisuus ("6AIKA") sisältyy ei-maakuntakohdennettu –kehykseen.

Taulukko 2: Varattu ja maksettu julkinen rahoitus (EU+ valtio+ kunnat+ muu julkinen rahoitus, milj. euroa) sekä hankemäärät rakennerrahasto-ohjelmassa rahoituskehyksittäin ja rahastoittain 31.12.2020 mennessä

Rahoituskehys	EAKR (milj. euroa)			ESR (milj. euroa)			Yhteensä (milj. euroa)			
	Varattu	Maksettu	Kpl	Varattu	Maksettu	Kpl	Varattu	Osuus	Maksettu	Kpl
Pohjois-Pohjanmaa	239,7	166,4	978	113,3	67,5	284	352,9	13,6 %	233,8	1 262
Pohjois-Savo	196,0	117,0	605	89,8	45,8	280	285,7	11,0 %	162,8	885
Lappi	174,3	101,2	756	75,0	45,3	214	249,3	9,6 %	146,5	970
Pohjois-Karjala	145,2	88,6	475	63,3	35,3	141	208,6	8,0 %	123,8	616
Etelä-Savo	133,3	79,0	467	64,3	41,1	183	197,6	7,6 %	120,1	650
Kainuu	70,2	47,5	282	29,1	20,7	80	99,3	3,8 %	68,2	362
Keski-Suomi	63,6	37,5	411	34,5	22,5	89	98,2	3,8 %	60,0	500
Pirkanmaa	38,6	21,2	365	28,4	14,6	67	66,9	2,6 %	35,8	432
Satakunta	46,2	28,0	277	19,7	13,2	46	65,9	2,5 %	41,2	323
Keski-Pohjanmaa	45,9	29,1	265	18,8	11,7	43	64,7	2,5 %	40,8	308
Uusimaa	13,1	9,1	32	45,2	29,0	137	58,3	2,2 %	38,2	169
Kymenlaakso	38,1	24,2	191	16,7	12,1	56	54,8	2,1 %	36,3	247
Päijät-Häme	38,7	24,4	296	15,2	11,3	50	53,9	2,1 %	35,7	346
Varsinais-Suomi	26,1	17,2	256	18,7	12,9	51	44,8	1,7 %	30,1	307
Etelä-Pohjanmaa	29,1	17,4	205	13,9	7,9	42	43,0	1,7 %	25,3	247
Etelä-Karjala	27,8	18,7	159	9,7	7,0	36	37,5	1,4 %	25,7	195
Pohjanmaa	19,3	11,3	285	11,7	6,9	30	31,0	1,2 %	18,3	315
Kanta-Häme	16,2	9,7	176	9,3	6,2	30	25,5	1,0 %	15,9	206
Ei-maakuntakohdennettu	154,5	118,3	131	290,2	223,6	303	444,6	17,1 %	341,9	434
Ylimaakunnallinen	37,8	23,5	77	74,8	40,6	145	112,6	4,3 %	64,1	222
Yhteensä	1 553,9	989,2	6 689	1 041,4	675,4	2 307	2 595,3	100,0 %	1 664,6	8 996
Etelä- ja Länsi-Suomi	356,9	218,7	2 653	222,9	143,8	634	579,9	22,3 %	362,5	3 287
Itä- ja Pohjois-Suomi	1 004,6	628,7	3 828	453,5	267,4	1 225	1 458,2	56,2 %	896,1	5 053

Kuva 2: Alueellisessa päätöksenteossa varattu julkinen rahoitus (EU+ valtio+ kunnat +muu julkinen rahoitus, milj. euroa) maakunnittain ja rahastoittain 31.12.2020 mennessä

Indikaattoritiedot

Vuoden 2020 loppuun mennessä rakennerahasto-ohjelman rahoituksella on toteutuneiden seurantatietojen mukaan

ESR-hankkeissa:

- Osallistunut:
  - ✓ 181 946 työtöntä tai työelämän ulkopuolella olevaa (joista naisia 95 216 eli 52 %) ja 130 679 työssä olevaa henkilöä (joista naisia 86 532 eli 66 %)
  - ✓ 67 363 alemman tai ylemmän peruskoulutuksen suorittanutta henkilöä (joista naisia 33 112 eli 49 %), 118 218 henkilöä joilla on keskiasteen tai ylemmän keskiasteen koulutus (joista naisia 63 836 eli 54 %) ja 119 097 henkilöä, joilla on korkea-asteen koulutus (joista naisia 80 969 eli 68 %)
  - ✓ 15 660 opinto-ohjaajaa, uraneuvojaa ja muuta ohjauspalveluiden asiantuntijaa (joista naisia 11 816 eli 75 %)
  - ✓ 40 931 maahanmuuttajaa, ulkomaalaistaustaista tai vähemmistöön kuuluvaa henkilöä (joista naisia 22 190 eli 54 %)
  - ✓ 7 258 vammaista henkilöä (joista naisia 3 654 eli 50 %)
- 7 635 henkilöä on aloittanut koulutuksen lopettaessaan hankkeessa (joista naisia 4 165 eli 55 %)
- 14 836 työttömänä tai työelämän ulkopuolella ollutta saanut työpaikan (joista naisia 7 507 eli 51 %)
- Tuettu 39 361 mikro- ja pk-yritystä

EAKR-hankkeissa:

- Syntynyt 483 uutta yritystä (joista naisten perustamia 160 eli 33 %)
- Luotu 9 489 uutta työpaikkaa (joista naisten osuus 3 027 eli 32 %)
- Luotu 765 uutta TKI–työpaikkaa (joista naisten osuus 249 eli 33 %)
- 3 098:ssa pk-yrityksessä tapahtunut merkittävä liikevaihdon tai henkilöstön lisäys
- 2 468 pk-yritystä aloittanut viennin tai laajentanut uudelle vientimarkkina-alueelle
- 3 242 yritystä käynnistänyt TKI-toiminnan tai -yhteistyön yliopistojen, korkeakoulujen tai tutkimuslaitosten kanssa
- 17 748 yritystä osallistunut tutkimus- ja kehittämisinstituutioiden vetämiin hankkeisiin
- 672 yritystä kehittänyt markkinoille uuden tai merkittävästi parannetun tuotteen
- 809 yritystä kehittänyt itselleen uuden tai merkittävästi parannetun tuotteen
- 916 pk-yritystä aloittanut uuden liiketoiminnan
- 1 732 yhdyskunnissa kehitettyä uutta vähähiilisyttä edistävää ratkaisua
- 624:n itä- ja pohjoissuomalaisen pk-yrityksen saavutettavuus parantunut

Taulukko 3: Eräiden EAKR-tuotosindikaattoreiden kertymä maakunnittain 31.12.2020 mennessä (otsikkorivin selitteet taulukon alapuolella)

Maakunta/alue	M€	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12
Etelä-Karjala	18,68	45	326	10	72	67	61	324	35	7	5	66	
Etelä-Pohjanmaa	17,39	29	195	3	71	53	56	913	25	6	1	10	
Etelä-Savo	79,03	52	1 187	74	250	203	136	749	17	5	24	368	14
Kainuu	47,50	7	706	50	171	124	77	518	230	33	20	19	
Kanta-Häme	9,67	28	133	20	94	88	24	364	25	15	10	18	
Keski-Pohjanmaa	29,14	18	390	29	121	53	64	205	16	10	4	13	
Keski-Suomi	37,48	21	668	20	145	86	39	417	50	10	3	10	
Kymenlaakso	24,24	20	281	60	98	127	82	686	42	18	0	46	
Lappi	101,17	34	691	50	243	163	244	779	121	13	37	102	85
Pirkanmaa	21,21	13	301	15	158	150	43	300	27	1	20	27	
Pohjanmaa	11,34	27	316	2	104	70	65	308	0	0	5	29	
Pohjois-Karjala	88,56	21	634	39	184	99	325	2 002	272	35	28	120	26
Pohjois-Pohjanmaa	166,35	71	1 672	95	503	604	309	1 414	191	17	42	208	341
Pohjois-Savo	116,99	33	954	105	302	202	290	1 329	138	40	27	284	158
Päijät-Häme	24,41	24	259	30	158	119	174	596	95	18	5	51	
Satakunta	28,02	3	201	42	91	48	172	1 005	27	5	9	48	
Uusimaa	9,13	14	291	2	152	29	66	222	16	10	3	23	
Varsinais-Suomi	17,17	7	261	8	154	131	148	313	1	0	14	75	
Maakunnat yht.	847,48	467	9 463	652	3 071	2 416	2 375	12 444	1 328	243	257	1 517	624
Etelä-Suomi	103,30	138	1 550	130	728	561	555	2 505	214	68	37	279	
Länsi-Suomi	115,44	93	1 681	81	569	407	375	2 943	129	22	38	124	
Itä-Suomi	284,58	106	2 775	218	736	504	751	4 080	427	80	79	772	198
Pohjois-Suomi	344,16	130	3 458	223	1 038	944	694	2 916	558	73	103	342	426
Valtak.+ylimaak.	141,75	16	26	113	27	52	867	5304	153	54	45	215	
Kaikki yhteensä	989,23	483	9 489	765	3 098	2 468	3 242	17 748	1 481	297	302	1 732	624

M€ Maksettu julkinen rahoitus, miljoonaa euroa

01 Uudet yritykset

02 Uudet tuella aikaansaadut työpaikat yrityksissä

03 Uudet tuella aikaansaadut t&k&i -työpaikat

04 Pk-yritykset, joissa merkittävä liikevaihdon tai henkilöstön lisäys

05 Pk-yritykset, jotka aloittavat viennin tai laajentavat uudelle vientimarkkina-alueelle

- 06 Yritykset, jotka käynnistävät TKI-toiminnan tai -yhteistyön yliopistojen, korkeakoulujen tai tutkimuslaitosten kanssa
- 07 Tutkimus- ja kehittämisinstituutioiden vetämään hankkeeseen osallistuneet yritykset
- 08 Yritykset, jotka kehittävät uuden tai merkittävästi parannetun tuotteen markkinoille (tuote on uusi markkinoilla tai yrityksille)
- 09 Yritykset, joihin syntyy uusiutuviin energiaratkaisuihin tai vähähiilisuuden tukemiseen perustuvaa uutta liiketoimintaa
- 10 Yritykset, jotka tuovat markkinoille uuden tai merkittävästi kehitetyn vähähiilisyyttä edistävän tuotteen tai materiaalin
- 11 Yhdyskuntien vähähiilisyyttä edistävät uudet ratkaisut
- 12 Pk-yritykset, joiden saavutettavuus on parantunut (käytettävissä vain Itä- ja Pohjois-Suomessa)

Täytäntöönpanon kuvaus

Vuonna 2020 toimintaympäristö muuttui radikaalisti koronapandemian (Covid-19) aiheuttamien globaalien ja kansallisten vaikutusten myötä. Osassa erityisesti Etelä- ja Länsi-Suomen maakuntia rahoituskehys oli jo kokonaan varattu eikä uusia hakuja voitu enää järjestää. Myös harvan asutuksen rahoituksen kehys tuli jo alkuvuodesta täysimääräisesti varatuksi ja myös sen vuodenvaihteen maksatusaste (70,3 %) on muuta ohjelmarahoitusta korkeammalla tasolla. Pääosin hankehaut olivat kuitenkin säännöllisiä ja niiden lisäksi vuoden aikana käynnistyi useita poikkeusrahoituskerroksia (mm. syksyllä toteutetun uudelleenbudjetoinnin myötä), joilla tuettiin yritysten selviytymistä ja työpaikkojen säilymistä. Vuoden 2020 loppuun mennessä oli rahoitettu 180 kpl koronapandemiaan liittyviä hankkeita ja niihin oli varattu julkista rahoitusta n. 23,7 milj. euroa. Koronapandemia näytti uudenlaisten digitaalisten toimintamallien sekä palveluiden tarpeen, johon täytyi reagoida nopeasti. Tämä on vaikuttanut toiminnan toteutukseen ja tuottanut paitsi digiloikan myös haastetta asiakkaiden ohjaukseen sekä yhteisöllisyyden ja verkostoitumisen tukemiseen yleisemmin. Työs-kentely- ja osallistamistavat tulevat osin pysyvästi muuttumaan ja etätoteutuksia otetaan koko ajan käyttöön yhä monipuolisemmin, huomioiden kuitenkin hybridiohjauksen tarpeen.

Hankehakemusten odotettiin olevan konkreettisia, tarvelähtöisiä sekä kehittämistoimissaan selkeästi uutuusarvoa tuovia.

EAKR-hankeissa tärkeimpiä toteuttajia ovat yritykset, ammattikorkeakoulut ja yliopistot ja ESR-hankeissa vastaavasti kunnat/kuntayhtymät, valtion viranomaiset ja yliopistot. Koronapandemian myötä myös uusia hanketoimijoita on tullut ohjelmatyön piiriin. Maakuntaohjelmien tavoitteet tukevat hyvin rakennerahasto-ohjelman tavoitteiden toteutumista. Keskeinen rooli on ollut alueiden älykkään erikoistumisen RIS3-strategi-oilla. Erityisesti Etelä-Suomessa hanketoimijoiden kiinnostus maakuntarajat ylittävään yhteistyöhön on pysy-nyt korkeana - Etelä-Suomen EAKR-kehittämishankeissa ylimaakunnallisia hankkeita on noin 10 % ja ESR:ssä noin kolmasosa. Yli puolet kaikista Etelä-Suomen rakennerahastohankkeista (pl. yritystukihankkeet) toteute-taan yhteishankkeina eli useamman tuensaajan yhteistyössä. Koronapandemian myötä yrityshankkeisiin on tehty jonkin verran sisällöllisiä muutospäätöksiä ja jatkoaikapäätöksiä, koska alkuperäisiä hankesuunnitelmia ei ole voitu toteuttaa mm. matkustusrajoitusten vuoksi. Pandemia on vaikeuttanut myös suurten investointi-hankkeiden rahoitusneuvotteluja.

Euroopan sosiaalirahasto (ESR) reagoi nopeasti pandemiatilanteeseen. Toimenpiteitä kohdennettiin erityi-sesti nuoriin ja syrjäytymisvaarassa oleviin sekä yritysten liiketoiminnan jatkuvuuden turvaamiseen. Koronan aiheuttama sosiaalinen eristäytyminen johti uudelleenlaiseen tarpeeseen pitää huolta nuorten osallisuudesta ja opiskelukyvyistä. Monen järjestön hankkeessa tämä nousi keskeiseksi tavoitteeksi. Monet hankkeet ovat ottaneet käyttöön etätyövälineitä ihmisten tapaamisessa, mutta tarvittaessa on tehty myös kotikäyntejä. Koronapandemia kuitenkin vähensi merkittävästi ESR-hankehakijoille aiottujen aktivointitilaisuuksien pitoa. Kevään 2020 aikana käyttöön tulleet kokoontumisrajoitukset käytännössä tekivät mahdottomaksi fyysisten kokoontumisten järjestämisen, mikä viivästytti hankkeiden käytännön toteutusta ja hankaloitti indikaattori-tietojen keräämistä.

6Aika -ohjelmassa on onnistuttu luomaan EAKR+ESR –hankeyhdistelmiä ja siten ITI-instrumentin periaate monirahastoisuudesta toteutuu. Hankkeiden tuloksena on toteutettu uusia innovaatioalustoja, joissa on kehitetty ja pilotoitu uusia tuotteita ja palveluita.

Rakennerahasto-ohjelman seurantakomitea kokoontui koronapandemian johdosta vuonna 2020 vain kerran. Verkossa järjestetty kokous pidettiin 4.12.2020. Lisäksi seurantakomitea käsitteli vuoden 2019 vuosiraportin 26.5.2020 päättyneessä kirjallisessa menettelyssä. Seurantakomitean sihteeristö kokoontui vuonna 2020 neljästi. Ohjelman vuosikokous järjestettiin 3.12.2020 verkkokokouksena.

3. TOIMINTALINJOITTAISEN TARKASTELUN

3.1. Pk-yritystoiminnan kilpailukyky (EAKR)

Toimintalinjalla on käynnistynyt vuoden 2020 loppuun mennessä 4 114 hanketta, joille oli varattu yhteensä 668,6 milj. euroa julkista rahoitusta. Tärkein erityistavoite on 2.1. *PK-yritysten kasvun ja kansainvälistymisen edistäminen*, johon on kohdistunut 54 % toimintalinjalla varatusta julkisesta rahoituksesta. Toiseksi merkittävin erityistavoite on osuuttaan edelleen nostanut 3.1 *PK-yritysten energiatehokkuuden edistäminen* (23 % rahoituksesta). Erityistavoitteen 1.1 *Uuden liiketoiminnan luominen* osuus oli 13 % ja vain Itä- ja Pohjois-Suomea koskevan erityistavoitteen 1.2. *PK-yritysten kannalta tärkeiden liikenne- ja logistiikka-yhteyksien parantaminen* vajaan 10 % rahoituksesta.

Etelä- ja Länsi-Suomessa toimenpiteet ovat kohdistuneet pääosin yritysverkostojen luomiseen ja yritysten liiketoiminnan kehittämiseen ja kansainvälistymiseen. *Etelä-Suomessa* hakemusten määrä on yleisesti koronan johdosta kasvanut, *Länsi-Suomessa* on painottunut alihankintateollisuuden uudistuminen ja investoinnit uuteen teknologiaan, erityisesti kone- ja laitevalmistus ml. meriteollisuus sekä ICT- ja ohjelmistoteollisuus. *Itä-Suomessa* ELY-keskus myönsi koronaepidemiasta huolimatta suoraa yritysrahoitusta jopa enemmän kuin vuonna 2019. Yritysten liikevaihdon arvioidaan kasvavan noin seitsemänkertaisesti avustukseen suhteutettuna, josta yli puolen arvioidaan tulevan vientimarkkinoilta. *Pohjois-Suomessa* ELY-keskuksen rahoittamissa hankkeissa yritykset käynnistivät merkittäviä investointi- ja kehittämishankkeita mm. matkailualalla sekä teollisuuden eri toimialoilla, kuten puutuotealalla ja metalliteollisuudessa. Maakuntaliittojen rahoitus kohdistui yritysverkostojen kehittämisen ohella pk-yritysalueiden saavutettavuuden edistämiseen.

Hanke-esimerkkejä:

Mission Zero Foodprint

Forum Virium Helsinki Oy, osatoteuttajana
Laurea-ammattikorkeakoulu Oy
Toteutusaika: 1.10.2019 – 30.9.2021
Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: 528 957 euroa

Mission
Zero
Foodprint

Mission Zero Foodprint -hankkeen päätavoitteena on kehittää ja uudistaa pienten ravintola- ja ruokapalveluyritysten liiketoimintaa sekä tuotteita resurssiviisaammaksi ja kohti hiilineutraaliutta, sekä vahvistaa alan yritysten välistä yhteistyötä ja ympäristöystävällistä imagoa.

Tällä hetkellä ruoka aiheuttaa suomalaisten kasvihuonepäästöistä noin 16 %. Sitran mukaan kuitenkin vain kolmannes kuluttajista pyrkii minimoimaan ruokavalionsa ympäristövaikutuksia ja sama määrä ei näin tee. Samalla vain noin 18 % kertoo pyrkivänsä valitsemaan ravintolassa ilmastoystävällisen aterian.

Ravintemyrityksiä on Suomessa yli 10 000, ja suomalaiset syövät vuodessa kodin ulkopuolella lähes 900 milj. ruoka-annosta (LUKE 2015 tilasto). Ravintolaruokailun kysyntä on myös ollut jatkuvassa kasvussa. Tuotevalikoimat kasvavat ja uusia myös hyvinkin pitkälle erikoistuneita ruokapalveluyrityksiä perustetaan. Kun huomioidaan ruuan koko ketju alkutuotannosta ravintola-asiakkaan lautaselle, kyseessä on kulinaaristen

nautintojen lisäksi myös merkittävä CO2-tekijä. Hiilijalanjälki kertoo tuotteesta tai palvelusta sen, kuinka paljon kasvihuonekaasuja tuotteen elinkaaren aikana syntyy. Luonnonvarakeskuksen arvion mukaan esimerkiksi lounaan keskiverto hiilijalanjälki on noin 1 kg CO2.

Forum Virium ja Laurea-ammattikorkeakoulu alueen innovaatiotoimijoina haluavat viedä pääkaupunkiseudun ravitsemisalan kehitystä kestäväällä tavalla eteenpäin ja hankkeen kautta mahdollistaa pientenkin yritysten mukaan ottamisen yhteiseen kehityspolkuun. Hankkeen avulla kootaan laaja joukko alueen ravitsemusalan yrityksiä, kehittäjiä ja sidosryhmiä yhteen kehittämään ravitsemusyrityksen koko tuotantoprosessia hyödyntämällä hankkeessa kehitettäviä uusia digitaalisia ratkaisuja ja palvelumuotoiluja toimintamalleja liiketoiminnallisesti kannattavalla tavalla. Näin toisaalta vahvistetaan kohderyhmän yritysten energia- ja resurssitehokkuutta ja samalla myös kaupallisesti kannattavampaa yritysimaagoa.

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektkoodi=A75158>

<https://forumvirium.fi/mission-zero-foodprint-hanke/>

Western Lakeland Kanta-Häme

Hämeen ammattikorkeakoulu Oy, osatoteuttajina Riihimäen

Tilat ja Kehitys Oy sekä Forssan kaupunki

Toteutusaika: 1.6.2019 – 31.12.2021

Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: 384 680 euroa

Hankkeen tavoitteina ovat pk-yritysten liiketoiminnan kehittäminen, Visit Häme brändin vahvistaminen sekä verkkosivujen kehittäminen (www.visithame.fi), vastuullisen matkailun kehittäminen matkailualan yrityksissä ja Kanta-Hämeessä sekä Visit Finlandin koordinoiman Western Lakeland -toiminnan kehittäminen Kanta-Hämeessä.

Hankkeessa kehitetään matkailuyritysten ja -toimijoiden liiketoimintamahdollisuuksia digitaalisuuteen ja markkinointiin liittyvien valmennusten avulla sekä kehitetään yrittäjäverkostoa. Kanta-Hämeen kansainvälistä Visit Häme –imagoa kehitetään viestintä- ja markkinointitoimenpiteiden avulla koko Kanta-Hämeen kattavaksi, uskottavaksi ja kaupallisuutta tukevaksi sivustoksi. Nostetaan vastuullinen matkailu kehittämis-kohteeksi Kanta-Hämeessä ja käytetään olemassa olevaa vastuullisen matkailun kriteeristöä, johon matkailualan yrittäjät sitoutuvat (tavoitteena vuosittain kasvava sitoutumisaste). Vahvistetaan Kanta-Hämeen aktiivista toimintaa Visit Finlandin vetämässä Lakeland suuralueyhteistyössä ja lisätään Kanta-Hämeen kansainvälistä tunnettuutta olemalla osa isompaa Lakeland -konsortiota. Innostetaan ja aktivoidaan yrittäjiä ja maakunnan kuntia.

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektkoodi=A75316>

<https://www.hamk.fi/projektit/western-lakeland/>

CoolBox

Lapin ammattikorkeakoulu Oy

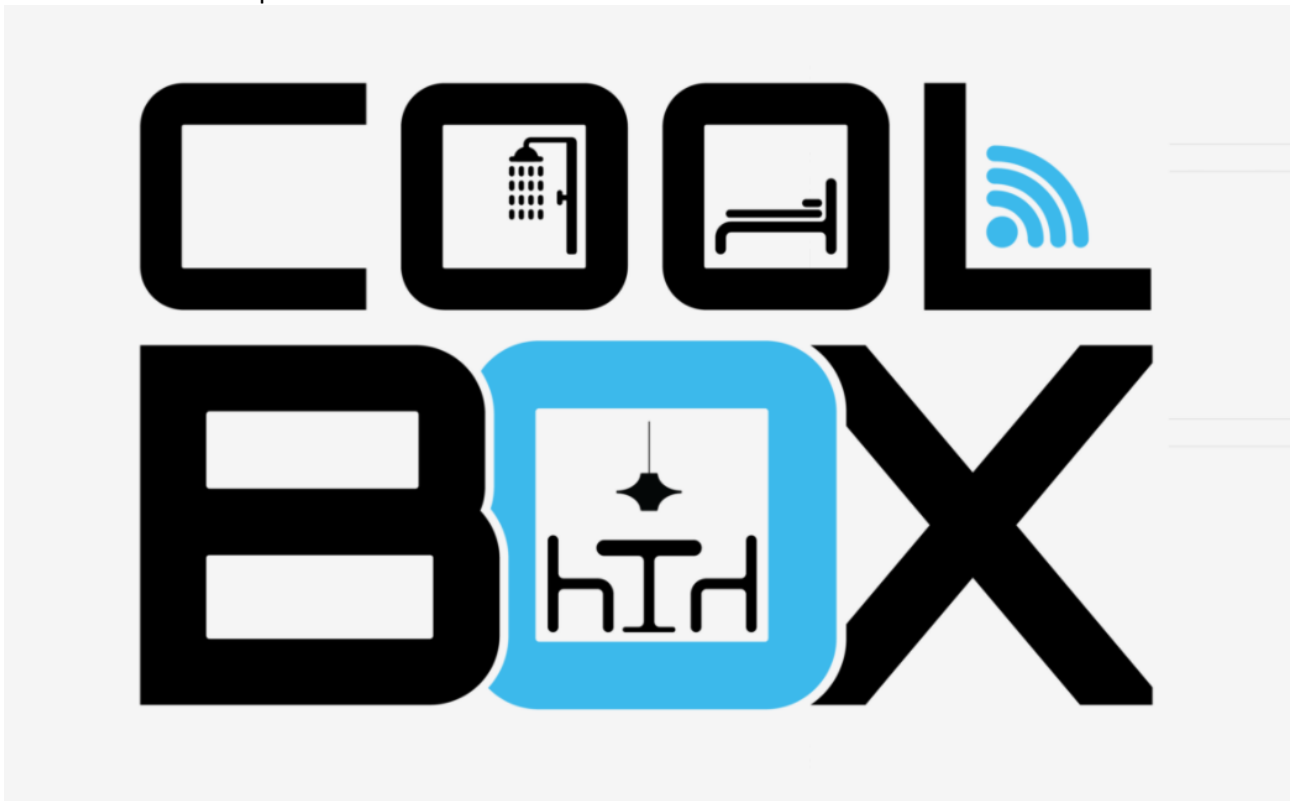
Toteutusaika: 3.8.2020 – 30.12.2022

Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: 630 120 euroa

Matkailubuumi herättää Lapin rakentajissa mielenkiintoa uusien vähähiilisten ja energiatehokkaiden rakennuskonseptien kehittämisessä. Voisiko julkinen toimija auttaa useita lappilaisia yrityksiä rakentamisen ja sen liittännäispalvelujen -ja tuotteiden boostaamisessa? Voitaisiko matkailun kysyntää kehitettäviä ratkaisuja ja toimintamalleja hyödyntää viennin edistämässä? Lapin AMKin TEQU:n CoolBox -hanke esittää uusia ratkaisuja Lapin yritysten elinvoimaisuuden kehittämiseksi.

CoolBox -hankkeen hyötötavoitteena on aktivoida lappilaisia yrityksiä käynnistämään tuotekehitystoimia vähähiilisen ja energiatehokkaan rakentamisen alalla. Ensisijaisesti projekti edistää lappilaisten yritysten uusien vähähiilisten tuotteiden ja pienrakennusten syntyä vastaamaan matkailubuumin tarjoamaan kasvumahdollisuuteen. Pitemmän tähtäimen näkökulmasta mahdollistetaan lappilaisten yritysten viennin edistäminen. Projektin tulostavoitteena on luoda uuden vähähiilisen ja energiatehokkaan mikrorakennuksen konsepteja ja kehittää prototyyppejä 360-näkökulmista vähähiiliseen rakentamiseen. Alueen yrityksiä osallistetaan voimakkaasti mukaan ideointiin ja työpajailuun.

Hankkeen päätuotoksena syntyvät uudenlaiset mikrorakennusten konseptit sekä 10 prototyyppiä, joita ovat mikrorakennus, rakennuksen digitaalinen kaksonen, Off Grid -tekniikkaboksi, Design prototyyppi, LVI-tuoteprototyyppi, Energiasimuloinnin prototyyppi, Uusiutuvan energian prototyyppi, AR-prototyyppi, Tekoälyn/robotiikan prototyyppi sekä Some-prototyyppi. Jokaisesta prototyypistä syntyy myös business-mahdollisuuksien tarkasteluraportti.

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=A76127>

<https://www.tequ.fi/fi/project-bank/coolbox/>

Live Like a Local in Rautavaara

Rautavaaran kunta

Toteutusaika: 18.5.2020 – 31.12.2021

Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: 92 848 euroa

Tälle hankkeelle erityisiä rahoitusperusteita ovat olleet koronan aiheuttamat haitat pienille matkailuyrityksille. Koronakriisin vuoksi yrityksille haettiin nopeita ratkaisuja ja kehitettiin uusia palvelutuotannon malleja muuttuneisiin tarpeisiin. Kehitetyillä palvelutuotannon malleilla tähdätään koronaepidemian jälkeiseen aikaan, jolloin ihmisten liikkuminen on jälleen mahdollista ja yritykset voivat taas myydä palvelujaan.

Hankkeessa yritysten palveluja on tuotteistettu, jolloin niistä on tehty paremmin näkyviä, helposti ostettavia ja saavutettavia. Hankkeessa on jo luotu Visit Rautavaara -sivusto, jonka sisältöä on tuotettu ja edelleen kehitetään yhdessä yritysverkoston kanssa. Hankkeessa luodaan edellytykset yhteiselle verkkokaupalle ja yritysten palvelutuotteille ja tehdään sille markkinointisuunnitelma. Tuotteistetut palvelut sisältävät mm. ”Live like a local” -tyylisiä elämyksiä.

Hankkeen myötä toimijoiden välinen yhteistyö tiivistyy. Hanke luo elinvoimaa ja kaivattuja työpaikkoja maaseudulle hyödyntämällä alueen vahvuuksia, huomioiden ympärivuotisen matkailun tarjonnan.

Hanke on pienimuotoinen, konkreettinen, helposti ymmärrettävä, sisältöperusteinen, tavoitteellinen, vastaa hyvin maakuntaohjelman painopisteisiin sekä tukee rakennerahasto-ohjelman tavoitteiden saavuttamista. Hanke kehittää matkailutoimialaa hienosti maaseutumaisissa kohteissa sekä vastaa luontomatkailun kehittämistarpeisiin ja luo uutta kysyntää ja tuotetarjontaa. Rautavaaran kunta pieninä toimijana tekee matkailutoimialan kehittämisessä hienoa työtä, varsin aktiivisella otteella sekä kustannustehokkaasti. Hanke toimii erinomaisena esimerkkinä hankkeesta, joka ei tarvitse suurta rahoitusvolyymin toteutuakseen ja saadakseen aikaan tuloksellisuutta.

Kiparin huikeissa maisemissa kelpaa skoolata yhteistyölle! Yhdessä tekeminen on tiivistynyt Live Like a Local in Rautavaara -hankkeessa käynnistetyn matkailun yritysverkoston myötä. Kuva Aleksis Muraja

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=A76091>

<https://www.rautavaara.fi/asukkaille/kuntani-rautavaara/tietoa-rautavaarasta/kehittaminen-ja-hankkeet/live-like-a-local-in-rautavaara/>

3.2. Uusimman tiedon ja osaamisen tuottaminen ja hyödyntäminen (EAKR)

Toimintalinjalla 2 oli vuoden 2020 loppuun mennessä käynnistynyt 2 560 hanketta, joille oli varattu yht. 835,7 milj. euroa julkista rahoitusta. Erityistavoitteeseen 4.1. *Tutkimus-, osaamis- ja innovaatiokeskittymien kehittäminen alueellisten vahvuuksien pohjalta* on kohdistunut 51 % toimintalinjalla varatusta rahoituksesta, mutta osuus on laskussa, kun taas erityistavoite 3.2. *Uusiutuvan energian ja energiatehokkaiden ratkaisujen kehittäminen* osuus on noussut lähes 30 %:iin. Erityistavoitteen 5.1. *Yritysten innovaatiotoiminnan vahvistaminen* osuus on 19 %.

Toimintalinjan hankkeet ovat keskittyneet maakuntien älykkään erikoistumisen strategioiden tukemiseen. Koronapandemian vaikutus näkyi mm. kehitettävien TKI-ympäristöjen sulkeutumisena erityisesti korkeakouluissa ja investointihankkeisiin sisältyvien laitteiden toimitusten viivästymisinä. *Etelä-Suomessa* korostui vahvan tutkimustaustan kytkeminen yritys yhteistyöhön. Yritykset osallistuivat aktiivisesti ohjausryhmyöskentelyyn sekä TKI-instituutioiden vetämiin hankkeisiin. TL:ssa toteutetaan myös 6Aika-strategian hankkeita. *Länsi-Suomessa* osassa maakuntia lisättiin yhteishankkeita yhdistämällä eri toimijoiden osaamista uusilla tavoilla vahvistaen siten maakuntien ekosysteemejä. Pilotointi- ja demonstraatioympäristöjen etäkäyttöä kehitettiin uuden tilanteen tarpeisiin. *Itä-Suomessa* tuettiin mm. tutkimus- ja oppimisympäristöjen kehittämistä sekä laitteistohankintoja. Toimialoista keskeisessä roolissa oli erityisesti matkailu. *Pohjois-Suomessa* painottuivat esim. tautidiagnostiikka, mittausteknologia, teollinen muotoilu, oppimis-, testaus- ja tutkimusympäristöjen kehittäminen, kiertotalous sekä teollisuuden ja maatalouden sivu- ja jätevirtojen hyödyntäminen.

Hanke-esimerkkejä:

Hiiliviisas suometsän hoito

Suomen metsäkeskus - Finlands skogscentral, osatoteuttajana
Luonnonvarakeskus
Toteutusaika: 1.8.2020 – 31.12.2022
Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä:
452 878 euroa

Hankkeen päätavoitteena on varmistaa kestävästi tuotetun raaka-aineen saanti metsä- ja bioenergia-alan yrityksille. Hankkeessa toteutetaan viisi erilaista suometsien hoidon jatkuvapitteisen kasvatuksen hakkuudemonstraatiota yhteistyössä alueen yritysten, koneyritysten, metsäalan toimijoiden, yhteismetsien ja metsänomistajien kanssa. Demonstraatioissa esitellään, kokeillaan ja jalkautetaan tutkimustuloksia osaksi käytännön metsätaloutta.

Kuva: Suometsän hakkuudemonstraatiokohteen poistettavia puita merkkäämassa pienessä vesisateessa Tatu Viitasaari (vasemmalla) ja Jaakko Liinamaa metsäkeskuksesta sekä Harri Lindeman Luonnonvarakeskuksesta. Kuvaaja Jussi Laurila.

<https://www.metsakeskus.fi/hiiliviisas-suometsan-hoito>

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=A76291>

Hiilivapaa Etelä-Savo

Lappeenrannan-Lahden teknillinen yliopisto LUT, osatoteuttajat Luonnonvarakeskus ja Helsingin yliopiston Ruralia instituutti

Toteutusaika: 1.1.2018 – 31.8.2020

Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: 340 787 euroa

Hiilivapaa maakunta tarkoittaa, että maakunnan sisäinen toiminta ei muuta ilmakehän hiilidioksidipitoisuutta. Hankkeen tavoitteena oli tarkastella nykytilan ja päästökehityksen kautta, miten hiilidioksidineutraalius toteutuu polttoaineiden käytön, tuontisähkön ja metsien osalta. Hankkeen tuloksena luotiin kolme skenaariota hiilivapauden saavuttamiseen maakunnassa. Selvitys sisälsi myös toimenpiteiden aluetaloudelliset vaikutukset.

Hankkeen konkreettisenä tuloksena oli Etelä-Savon ilmastotyöryhmän perustaminen. Ilmastotyöryhmän tehtävänä on edistää ja toteuttaa ilmaston tilaa parantavia toimenpiteitä alueella. Työryhmässä on edustajia viranomaisista, kunnista, päättäjistä, tutkimus- ja koulutuslaitoksista ja yrityksistä. Työryhmän toiminnalle hankkeen selvitystyön tulokset antavat erinomaiset lähtötiedot. Luotujen skenaarioiden perusteella voidaan lisäksi arvioida erilaisia kehityspolkuja.

Hanke edisti rakenteellisten uudistusten lisäksi yleisempää ilmastoasioiden huomioon ottamista ja nosti asian keskusteluun maakunnassa. Selvitysten tulokset ovat myös laajasti hyödynnettävissä eri toimijoilla, kuten metsäsektorilla tulevaisuuden hakkuumäärien arvioinnissa ja energisektorilla tuontipolttoaineiden osuuden arvioinnissa.

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=A74616>

<https://www.luke.fi/projektit/hiilivapaa-etela-savo/>

Vaaran investointihanke

VAARAN PALKKI OY

Toteutusaika: 9.12.2019 – 31.8.2022

Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: 3 635 990 euroa

Investointihankkeen tarkoituksena on painumattoman hirren tuotantolaitoksen rakentaminen Tervolaan. Uudessa tehtaassa panostetaan painumattoman hirsiaihion tuotantoon talo- ja rakennusteollisuuden tarpeisiin. Automatisoidulla tuotantolaitoksella voidaan saavuttaa kilpailukykyinen hirsiaihio niin kotimaisten kuin ulkomaistenkin hirsitalotehtaiden tarpeisiin.

Kuva: Vaaran Palkki Oy:n tehdas Tervolan Puupuistossa. Kuvaaja Riksa Jurmu 15.2.2021.

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=A76030>

KIERTOON!

Lestijärven kunta

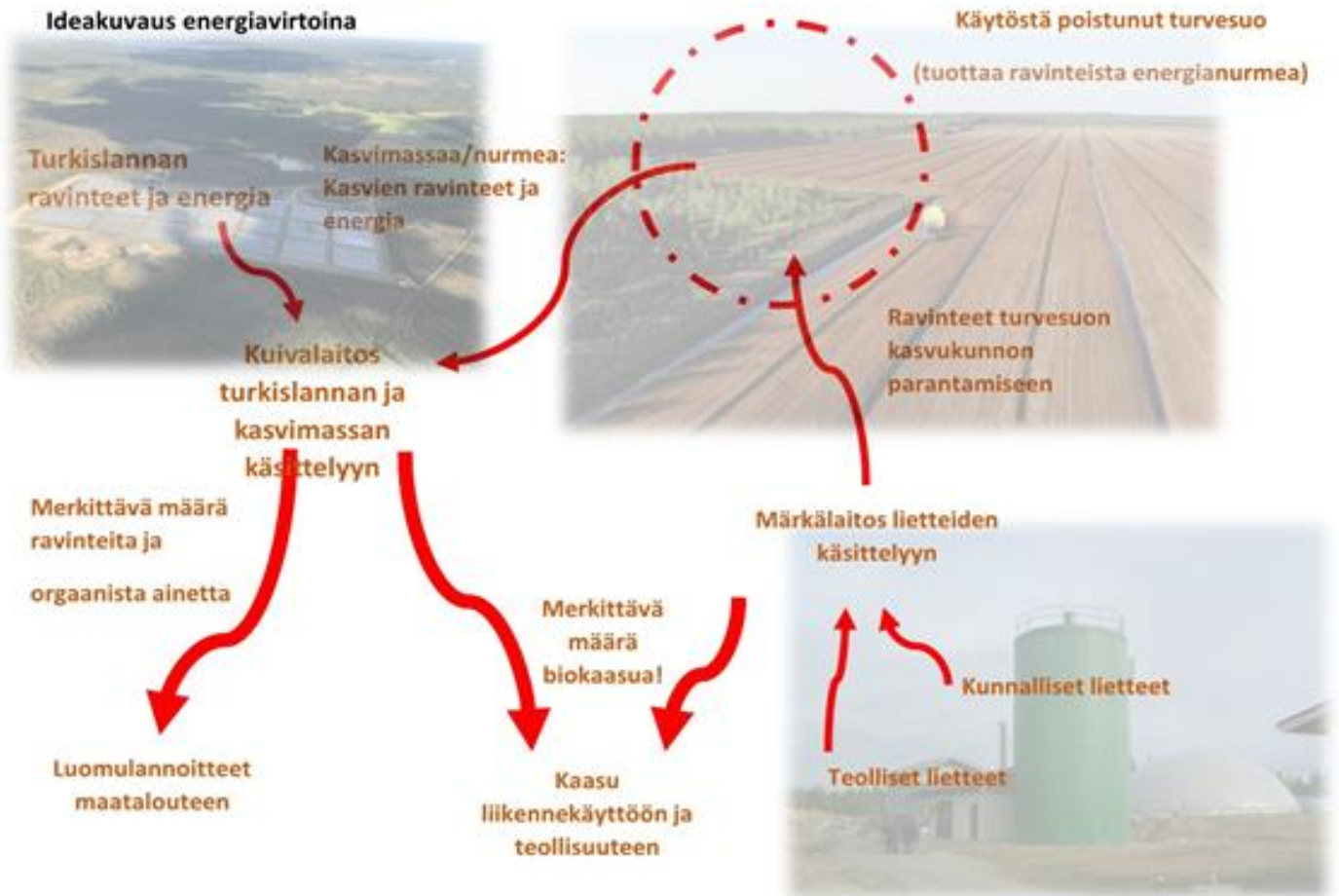
Toteutusaika: 1.6.2020 – 31.5.2023

Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: 347 052 euroa

Kaustisen seutukunnan hallinnoima Kiertoon! -hanke etsii uusia, toteuttamiskelpoisia toimintamalleja maaseudun elinkeinojen murrokseen. Hankkeessa tutkitaan ja kehitetään käytöstä poistuvien turvetuotantoaluiden jatkokäyttöä hiiltä nopeasti sitovina energiabiomassan kasvualustoina. Samalla pyritään edistämään energiabiomassan ja turkislannan yhteiskäyttöä biokaasun raaka-aineena sekä hiilen ja ravinteiden myöhempiä jatkokäyttöä.

Kiertoon!-hanke

Ideakuvaus energiavirtoina

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=A76269>

<https://kaustisenseutu.fi/kaustisen-seutukunta/hanketoiminta/o-mat-hankkeet/kiertoon/>

Serviisi, TKI-hanke, Uuden sukupolven vuorovaikutteisen robotiikan ja älykkään automaation hyödyntäminen Keski-Pohjanmaan alueen PK-yrityksissä

Centria-ammattikorkeakoulu Oy, osatoteuttajan Keski-Pohjanmaan Koulutusyhtymä

Toteutusaika: 1.6.2017 – 31.12.2020

Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: 399 968 euroa

Hankkeessa kehitettiin uuden tyyppinen mobiili palvelukonsepti, jonka avulla yritykset pystyivät testaamaan robotiikkaa ennen investointipäätöksiä. Hankkeen aikana oltiin mm. mukana 10 tapahtumassa, joihin robotit tuotiin mukaan esittelyä ja kokeilua varten, hankkeen demonstraatioissa on ollut mukana 26 yritystä ja tähän mennessä neljässä alueen yrityksessä on päätetty investoida robotiikkaan. Hankeidean pohjalle on luotu jatkohankkeena kansainvälinen RoboSol-hanke Interreg Nord -ohjelmasta.

Kuva: Buu Ngo/Centria

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=A72943>

<https://tki.centria.fi/hanke/serviisi-digitalisaation-ja-uuden-sukupolven-robotiikan-hyod/1397>

Pelilliset energia- ja kiertotalousratkaisut – PEEK

Vaasan Yliopisto

Toteutusaika: 1.1.2019 – 30.4.2021

Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: 265 986 euroa

Hankkeen tuloksena on syntynyt pk-yrityksille uusia liiketoimintamahdollisuuksia liittyen peleihin ja pelillistämiseen kiertotalouden edistämässä, energian käytön vähentämisessä sekä oman talouden hallinnassa. Erityistä hankkeessa on viestinnällinen aktiivisuus ja selkeys. Pelien prototyyppien esittelyt ja lähdekoodit ovat saatavilla mm. hankkeen nettisivujen kautta.

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

www.rakennerahastot.fi

Vaasan yliopisto
UNIVERSITY OF VAASA

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=A74518>

<https://sites.univaasa.fi/peek/>

Hukkalämmön verkostot ja hyödyntämismahdollisuudet Kymenlaaksossa – Hukkaveks

Kaakkois-Suomen Ammattikorkeakoulu Oy

Toteutusaika: 1.1.2020 – 31.12.2021

Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: 433 588 euroa

Hankkeen tavoitteena on edistää alueen vähähiilisyttä sekä energiatehokkuutta. Hanke yhdistää alueen eri toimijoita, ja etsii vaihtoehtoja hukkalämmön hyödyntämiseen. Tavoitteena on Kymenlaakson hukkalämpö-potentiaalin selvittäminen siitä näkökulmasta, että lämmön talteenotto ja sen hyötykäyttö kehittävät energiatehokkuutta sekä edistävät hiilineutraali Kymenlaakso 2040 – tavoitteeseen pääsemistä konkreettisella tavalla.

Hankkeessa kartoitetaan hukkalämpöpotentiaalia omaavia kohteita ja hukkalämmön hyödyntämistä, sekä siihen liittyviä teknisten ratkaisujen mahdollisuuksia. Aiheeseen liittyvät pilotoinnit sekä energiatehokkuuteen ja päästöihin liittyvän seurannan kehittäminen tukevat hankkeen päätavoitetta.

Merkittävänä tuloksena on saatu eri toimijat vuoropuheluun sivuvirta/hukkalämmön hyödyntämisestä ja matalalämpöratkaisuista. Tämä mahdollistaa jatkossa suuriakin yhteisinvestointeja alueelle.

Kuva: Kuvattu käytännön mittauksia tehdessä energiatekniikan insinööriopiskelijoiden kanssa. Kuvassa on Karhulan uimahallin poistoilmakone, johon pilotoidaan lisälämmöntalteenotto lämpöpumpputekniikalla (TP3). Kuvaajana Xamk Tuija Korpela.

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=A75787>

<https://www.xamk.fi/tutkimus-ja-kehitys/hukkaveks-hukkalammon-verkostot-ja-hyodyntamismahdollisuudet-kymenlaaksossa/>

Digi-Salama - Salama-projekteilla osaamista, kilpailukykyä ja verkostoja

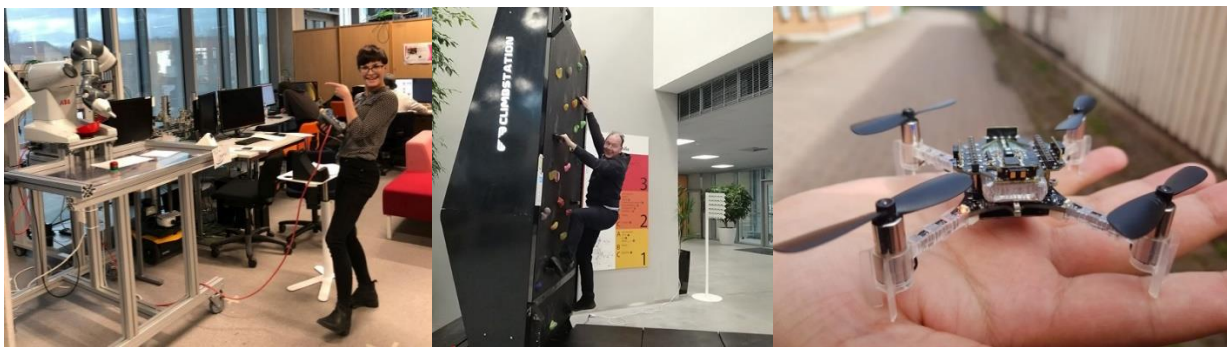
Metropolia Ammattikorkeakoulu Oy, osatoteuttajana Vantaan kaupunki

Toteutusaika: 1.9.2019 – 31.8.2021

Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: 543 543 euroa

Digi-Salama -hankkeessa toteutetaan Uudenmaan pk-yrityksissä ketteriä Salamaprojekteja viidessä, digitaalisessa Industry 4.0 -teemassa (Cobotit; Autonomiset liikkuvat robotit; Digital Twin -teknologia; Tekoäly ja koneoppiminen automaatiassa sekä VR/AR/Holodeck) Vantaan Elinvoima-ohjelman Kärkiklusteri –toimialoilla: logistiikka-, ruoka-, kiertotalous-, kiinteistö- sekä korkean osaamisen tuotantoklusteri (Äly-tuotanto). Kokonaan uusia, tai jo toisella toimialalla toimivia ratkaisuja, etsitään ja sovelletaan yhteistyössä kärkiklusteriyritysten kanssa. Hankkeessa pk-yritykset testaavat erilaisia ratkaisuvaihtoehtoja kiihdytetysti ja linkittyvät kansainväliseen verkostoon.

Kuvat: Siiri Lundström, Tiina Vuorijärvi

Kuvat: 1) Enics Oy: Kobotiikka piirilevytestauksessa. 2) Joyride Games Oy, Climbstation-kiipeilyseinä: Tutkia miten lisättyä todellisuutta voitaisiin hyödyntää. AR-teknologia. 3) Airforsite Oy: Toteutettiin laite (drone), joka kykenee liikkumaan rakennustyömaan sisätiloissa etäohjauksella ja kuvata. UAV-teknologia.

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektkoodi=A75137>

<https://digisalama.metropolia.fi/>

3.3. Työllisyys ja työvoiman liikkuvuus (ESR)

Toimintalinjalla oli vuoden 2020 loppuun mennessä käynnistynyt 989 hanketta. Hankkeisiin oli varattu julkista rahoitusta 453,7 milj. euroa, josta 65 % kohdistui erityistavoitteeseen 6.1, 30 % erityistavoitteeseen 7.1 ja 4 % erityistavoitteeseen 8.1.

Koronapandemian seurauksena työttömien henkilöiden aktivointi edellyttää uudenlaisia välineitä. Työvoimapolitiittiset ESR-hankkeet päättyivät vuoden 2020 aikana ja toiminta painottui ohjaustoimintaan. Asiakkaiden työnhakutaitojen edistämiseen, valmennukseen sekä rekrytoinnin tueksi tarvitaan entistä enemmän etänä toteutettavia toimenpiteitä, jollaisia rahoitettiin erityistavoitteessa 6.1 *Nuorten ja muiden heikossa työmarkkina-asemassa olevien työllistymisen edistäminen*. Erityisesti nuorten ja maahanmuuttajien palveluissa oli nähtävissä palvelutarpeen kasvua.

Koronapandemian yrityksille tuomiin haasteisiin tartuttiin erityistavoitteessa 7.1 *Tuottavuuden ja työhyvinvoinnin parantaminen*. Hankkeissa toteutetaan erityisesti muutoskyvyn, tuottavuuden sekä fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen toimintakyvyn kehittämistä. Hankkeilla on mm. kehitetty robotiikkaan ja virtuaaliratkaisuihin keskittyviä työhyvinvointiaihoita. Yrittäjien työhyvinvoinnin ja henkisen jaksamisen edistämässä

vertaistuki on koettu arvokkaaksi. Hanketoiminnalla haluttiin myös varmistaa työpaikkojen toiminnallinen ja rakenteellinen joustavuus poikkeustilanteissa.

Erytystavoitteessa 8.1 *Työ- ja koulutusurien sukupuolenmukaisen eriytymisen lieventäminen* ei koronapandemian vaikutus näkynyt yhtä selvästi. Yksi kertomusvuonna käynnistyneistä hankkeista kohdistui nimenomaan poikkeustilanteesta aiheutuviin haasteisiin ja erityisesti miehiin. Ilahduttavaa oli se, että miehille suunnattujen hankkeiden osuus oli aiemmasta poiketen suhteellisen suuri.

Hanke-esimerkkejä:

Työkaari kantaa - tuottavaa työhyvinvointia

Teknologiaeollisuus ry, osatoteuttajina Teollisuusliitto ry, Insinööriliitto ry sekä Ammattiliitto Pro ry

Toteutusaika: 1.8.2018 – 30.6.2021

Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: 442 071 euroa

Hankkeen toiminnan punaisena lankana on, että hyvinvoiva henkilöstö on tuottava ja hyvinvoinnin johtamisen kehittämiseen satsaaminen on investointi. Hankkeessa hyvinvoinnin johtaminen kattaa koko työkaaren aina rekrytoinnista eläköitymiseen asti, ollen osa sujuvaa arkea eikä irrallisia tekoja. Hyvinvoinnin johtaminen on koko henkilöstön toimintaa.

Hyvinvoinnin ja tuottavuuden yhteyttä valotetaan hankkeen alussa ja hankkeen lopussa tehtävällä yrityskohteisella analyysillä. Näkemyksiä kerätään yrityksissä laajasti kaikilta henkilöstöryhmiltä: johdolta, esimiehiltä ja työntekijöiltä. Tulokset osoittavat, että kannattavuudessa voi olla jopa useiden prosenttiyksiköiden eroja yritysten välillä johtamisesta riippuvista syistä. Hankkeen alussa yritykset löysivät analyysien pohjalta kehittämiskohteensa ja laativat itselleen kehittämissuunnitelman. Yritysten kehittämisen tueksi hankkeessa on järjestetty valmennuksia, webinaareja ja työpajoja eri teemoista.

Vinevoimaa
EU:lta
2014–2020

**Työkaari kantaa –
tuottavaa työhyvinvointia**

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S21284>

<https://tyokaari.fi/>

Robotti tuli töihin

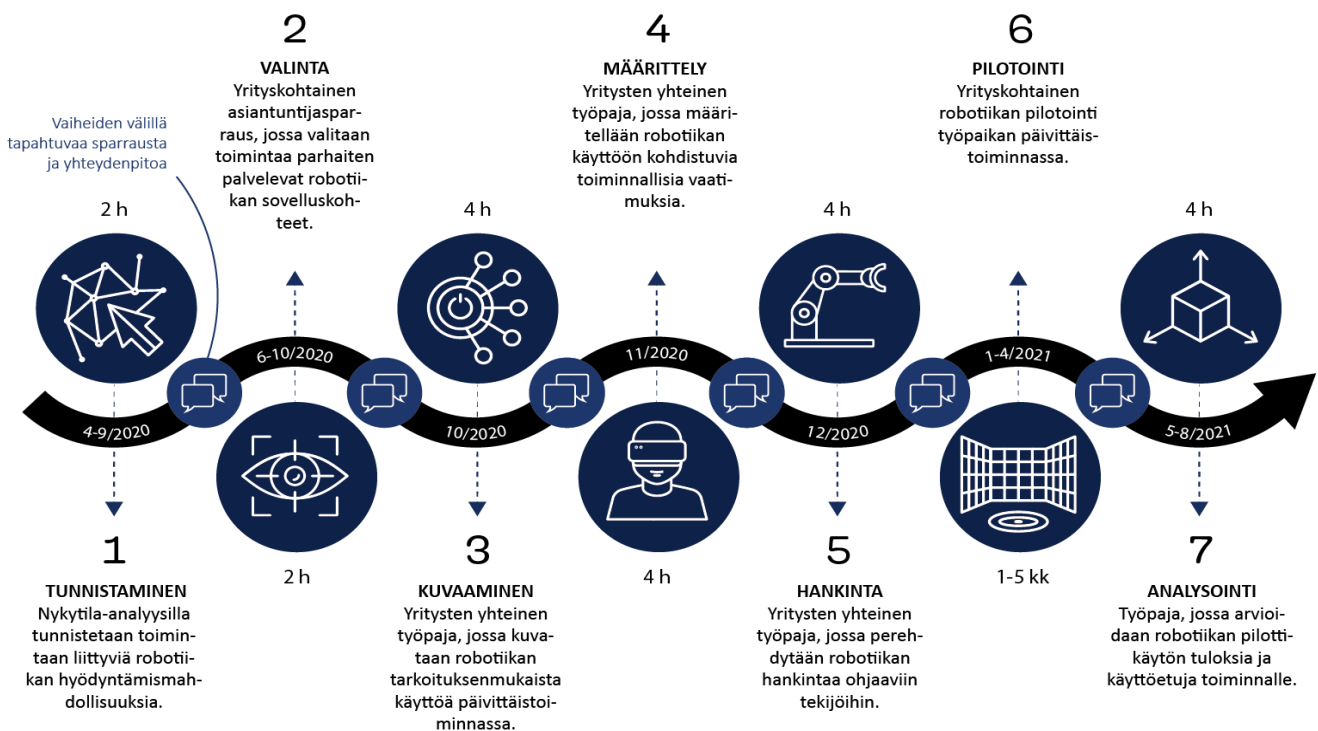
Jyväskylän Ammattikorkeakoulu Oy

Toteutusaika: 1.4.2019 – 31.3.2022

Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: 573 920 euroa

Robotti tuli töihin -hanke vastaa pk-yritysten tarpeeseen ottaa käyttöön liiketoimintaa tehostavia robotiikan ja automaation ratkaisuja henkilöstön kannalta kestäväällä ja tuloksellisella tavalla. Hankkeen päätavoite on mallintaa tuloksellinen robotiikan käyttöönotto pk-yrityksissä. Hanke auttaa tunnistamaan mahdollisuuksia ja tarttumaan niihin konkreettisesti prosessien läpivalaisun ja kehittämisen kautta. Työyhteisön osallisuus ja työhyvinvointi huomioidaan kokonaisvaltaisesti muutoksen läpiviennissä sekä uusien työtapojen oppimisessa tulevaa ennakkoiden. Tämä vaatii hyvää prosessien ja ihmisten johtamisosaamista.

ROBOTIIKAN KÄYTTÖÖNOTTOPROSESSI seitsemän askelta robotiikan käyttöönottoon

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektkoodi=S21640>

<https://www.jamk.fi/fi/Tutkimus-ja-kehitys/projektit/robotti-tuli-toihin/etusivu/>

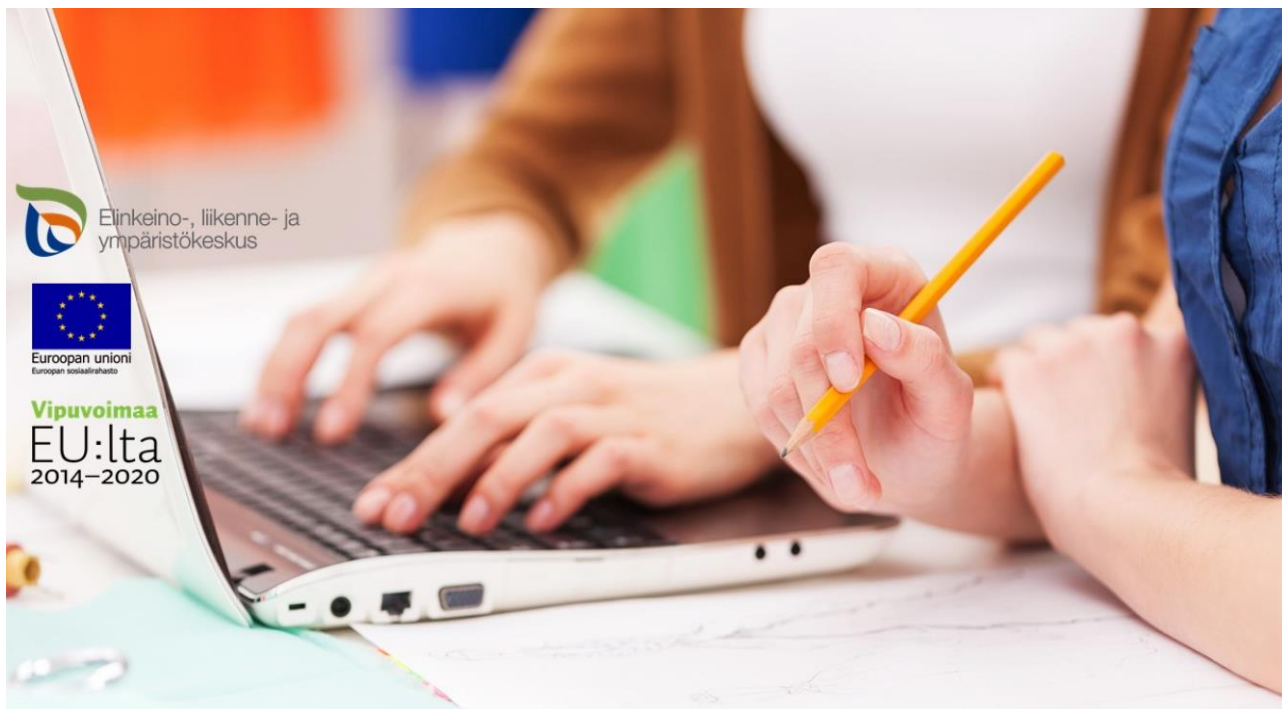
Osaamisella työelämään – Osatyökykyisten tuettu osaamisen vahvistaminen (OSTE)

Lapin ammattikorkeakoulu Oy, osatoteuttajina Kemi-Tornionlaakson koulutuskuntayhtymä Lappia, Lapin yliopisto sekä Rovaniemen koulutuskuntayhtymä REDU

Toteutusaika: 19.10.2020 – 31.8.2023

Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: 1 072 152 euroa

OSTE-hankkeessa tuetaan osatyökykyisten henkilöiden työllistymistä edistämällä työnantajien valmiuksia työllistää osatyökykyisiä henkilöitä sekä osatyökykyisten henkilöiden henkilökohtaisen kehittymisen ja TNO-palveluverkoston laadukkaan ohjauksen avulla. Tavoitteena on varmistaa asiakkaan tuetun osaamisen vahvistamisen polulla nivelvaiheiden toimivuus ja niissä saatava riittävä ja tarkoituksenmukainen ohjaus ja tuki.

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektkoodi=S22251>

<https://www.lapinamk.fi/blogs/Osatyokykyisten-tyollistymisen-edistamisen-uudet-ratkaisut/40628/76bf87d0-811e-4f11-a476-d9d48e1a9c52>

Digiosaamisella kasvua - Digi.Grow

Business Joensuu Oy

Toteutusaika: 1.1.2020–28.2.2022

Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: 575 556 euroa

Business Joensuun Digi.Grow-palvelussa taklataan digimystiikkaa ketterissä työpajoissa digitalisaation hyötyjä oppimalla ja konkreettisesti tekemällä. Business Joensuun organisoima palvelu ulottuu mikro- ja pk-yritysten kotipaikkakunnille Joensuusta Ilomantsiin.

Projektin tavoitteena on Joensuun seudun yritysten digitaalisen kasvun mahdollistaminen yritysten digiosaamista ja -ymmärrystä kehittämällä. Näin mahdollistetaan Joensuun seudun mikro- ja pk-yrityksille paremmat edellytykset hyödyntää digitalisaation mahdollisuuksia yritystoiminnassaan tuottavuuden lisäämiseksi. Projektissa kehitetään yrittäjien ja yritysten henkilökunnan digitaalisia valmiuksia ja näin edesautetaan liiketoimintaa ja yrityksen tuottavuutta. Yrittäjän tai yrityksen johdon oma digitaalinen osaaminen ja ymmärrys

sekä halukkuus hyödyntää digitaalisia työkaluja omassa liiketoiminnassa on projektin avainasia. On tärkeää, että yrittäjät ja yritysten johto ovat aktiivisia, innostuneita ja motivoituneita digitalisaation hyödyntämiseen, lisäksi on tärkeää, että heillä on uusin tieto digitalisaation mahdollisuuksista. Näin mahdollistetaan tuottavuuden kasvu ja tuotteiden sekä palvelujen lisäarvon kasvattaminen.

Kahden vuoden aikana palveluun otetaan 140 pohjoiskarjalaista yritystä. Kuhunkin ryhmään otetaan mukaan maksimissaan viisi eri yritystä ja niistä 1–3 henkilöä. Ryhmät kootaan osaamistasoiltaan yhteen sopiviksi. Yhteisiä tapaamisia järjestetään joko lähitapaamisina tai koronatilanne huomioiden etänä. Sovittujen ryhmäkohtaamisten kesto on neljä tuntia kerrallaan. Yrityksen tarpeista riippuen valmennus kestää 2–4 kuukautta.

<https://www.businessjoensuu.fi/digigrow>

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S21838>

Valtakunnallinen hanke-esimerkki:

Naiset vaikuttajina liikunnan pelikentillä

Suomen Olympiakomitea ry

Toteutusaika: 15.4.2019 – 14.4.2021

Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: 181 610 euroa

Vuosina 2019–2021 toteutetun Naiset vaikuttajina liikunnan pelikentillä – hankkeen tavoitteena oli tasa-arvoistaa liikunta- ja urheilujärjestöjen luottamus- ja ammattijohdon sukupuolijakaumaa sekä lisätä liikunnan ja urheilun parissa toimivien ymmärrystä ja osaamista tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskysymyksissä. Hanke koostui kahdesta johtamiskoulutuksesta, joissa koulutettiin yhteensä 60 liikunnan ja urheilun parissa, erityisesti urheiluseuratasolla toimivaa naista ympäri maata johtamis- ja tasa-arvokysymyksissä. Johtamiskoulutuksella kannustettiin ja tuettiin naisia hakeutumaan liikunnan ja urheilun johtotehtäviin, luotiin verkostoja ja pohdittiin konkreettisia keinoja tasa-arvon edistämiseksi. Hankkeessa järjestettiin lisäksi viisi kaikille avointa alueellista seminaaria / webinaaria.

Koulutuksessa osallistujat saivat työkaluja itsensä johtamiseen, vuorovaikutukseen, viestintään, muutosten läpiviemiseen, hyvään hallintoon sekä strategiseen suunnitteluun. Lähijaksolla vierailleet roolimallit ja esikuvat sekä osallistujien omat mentorit toimivat tärkeinä esimerkkeinä muutoksen edistämässä.

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus toimivat koulutuksen läpileikkaavina teemoina. Osallistujat saivat asiantuntija-luentoja sekä yhteisten pohdintojen ja keskustelujen kautta lisää ymmärrystä siitä, miksi sukupuolten tasa-

arvon edistäminen on tärkeää urheilu- ja liikuntaorganisaatioissa. Hankkeen avulla haluttiin myös muuttaa käsityksiä urheilujohtajista nostamalla viestinnän keinoin esiin johtotehtävissä toimivia naisia.

Hanke nivoo urheilumaailman ja tasa-arvopolitiikan hienosti yhteen. Urheilu ei ole erillinen saareke yhteiskunnassa. Tasa-arvotyötä pitää tehdä suunnitelmallisesti ja määrätietoisesti myös liikunnan ja urheilun saralla. Urheiluseuroissa tehdään merkittävää työtä ja jos se työ on lisäksi tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta vahvistavaa, työllä on todella kauaskantoisia ja merkittäviä vaikutuksia koko yhteiskunnalle.

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

<https://www.olympiakomitea.fi/olympiakomitea/vastuullisuus/tasa-arvo/naiset-vaikuttajina-liikunnan-pelikentilla/>
<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S21665>

3.4. Koulutus, ammattitaito ja elinikäinen oppiminen (ESR)

Toimintalinjalla oli vuoden 2020 loppuun mennessä käynnistetty 832 hanketta. Hankkeisiin oli varattu julkista rahoitusta yhteensä 366,9 milj. euroa, josta 57 % kohdistui erityistavoitteeseen 9.1 ja 43 % erityistavoitteeseen 9.2.

Eryistavoitteessa 9.1 *Siirtymävaiheita ja koulutuksellista tasa-arvoa tukevien palveluiden parantaminen* koronapandemiasta johtuvat rajoitukset siirsivät suuren osan opetuksesta ja ohjauksesta verkossa toteutettaviksi. Hankkeissa on kehitetty uusia toimintamalleja koulutuksen ja työelämän nivelvaiheisiin. Tekniikan alojen työvoimapulaan vastataan opintojen ja yritysten tutuksi tekemisellä sekä viemällä oppimisympäristö lähelle opiskelijoita. Opintojen edistämiseksi on kehitetty toimintamalleja myös opiskelijoiden hyvinvoinnin tukemiseen, mikä nähdään varsinkin koronapandemian aikana erittäin tärkeäksi toiminnaksi. Työelämään siirtymistä tuettiin useissa hankkeissa ja työvoimapulaa kärsineille aloille etsittiin uusia vetovoimatekijöitä; tällaisia ovat esim. tekniikan alat sekä vammais- ja vanhustyö ja sosiaali- ja terveysalan tehtävät laajemmin.

Eryistavoitteen 9.2 *Kasvu- ja rakennemuutosalojen koulutuksen tarjonnan ja laadun parantaminen* oppilaitosten ja yritysten välisen yhteistyön lisäämisellä on pyritty kehittämään elinkeinoelämän tarpeisiin vastaavia koulutuksia ja varmistamaan osaavan työvoiman saatavuutta. Koronapandemian myötä on panostettu myös työelämän digitaalisten taitojen edistämiseen. Robotiikka, tekoäly ja sen eri sovellukset sekä XR teknologiat (virtuaalitodellisuus, lisätty todellisuus ja sekoitettu todellisuus) korostuvat hankkeiden sisällöissä. Henkilöstön osaamisen lisääminen mahdollistaa yrityksille uudenlaisia toimia ja tehostaa toimintaa myös tilanteessa, jossa lähikontakteja ei toivota.

Hanke-esimerkkejä:

Ihan samat - Vertaisoppimista ja kohtaamisia erilaisille oppijoille

Lahden ammattikorkeakoulu Oy, osatoteuttajana Kiipulasäätiö

Toteutusaika: 1.1.2019 – 30.6.2021

Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: 373 082 euroa

Hankkeen tavoitteena on kehittää, pilotoida sekä ottaa käyttöön LAB ammattikorkeakoulun ja Kiipulan erityisammattion Lahden toimipisteen yhteinen oppimisympäristö, jossa vahvistuvat molempien koulutusorganisaatioiden opiskelijoiden opintopolut sekä työelämävalmiudet. Oppimisympäristön tavoitteena on myös tukea sekä vahvistaa opettajien ohjausosaamista ja pedagogisia taitoja.

LAB:sta mukana on pääasiassa fysioterapian ja liiketoiminnan koulutusalojen opiskelijoita. Kiipulasta on mukana ammattiin-, itsenäiseen elämään- ja työelämään valmentavien luokkien opiskelijoita ja perustutkintoluokkien opiskelijoita. Lisäksi mukana on molempien organisaatioiden henkilöstö; opettajat ja opintojen ohjaajat.

<https://lab.fi/fi/projekti/ihan-samat>

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S21649>

VeTek - Vetoa tekniikan aloille

Seinäjoen koulutuskuntayhtymä, osatoteuttajana Seinäjoen ammattikorkeakoulu Oy

Toteutusaika: 1.5.2020 – 31.8.2022

Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: 408 360

JA

RoboCont

Järviseudun koulutuskuntayhtymä

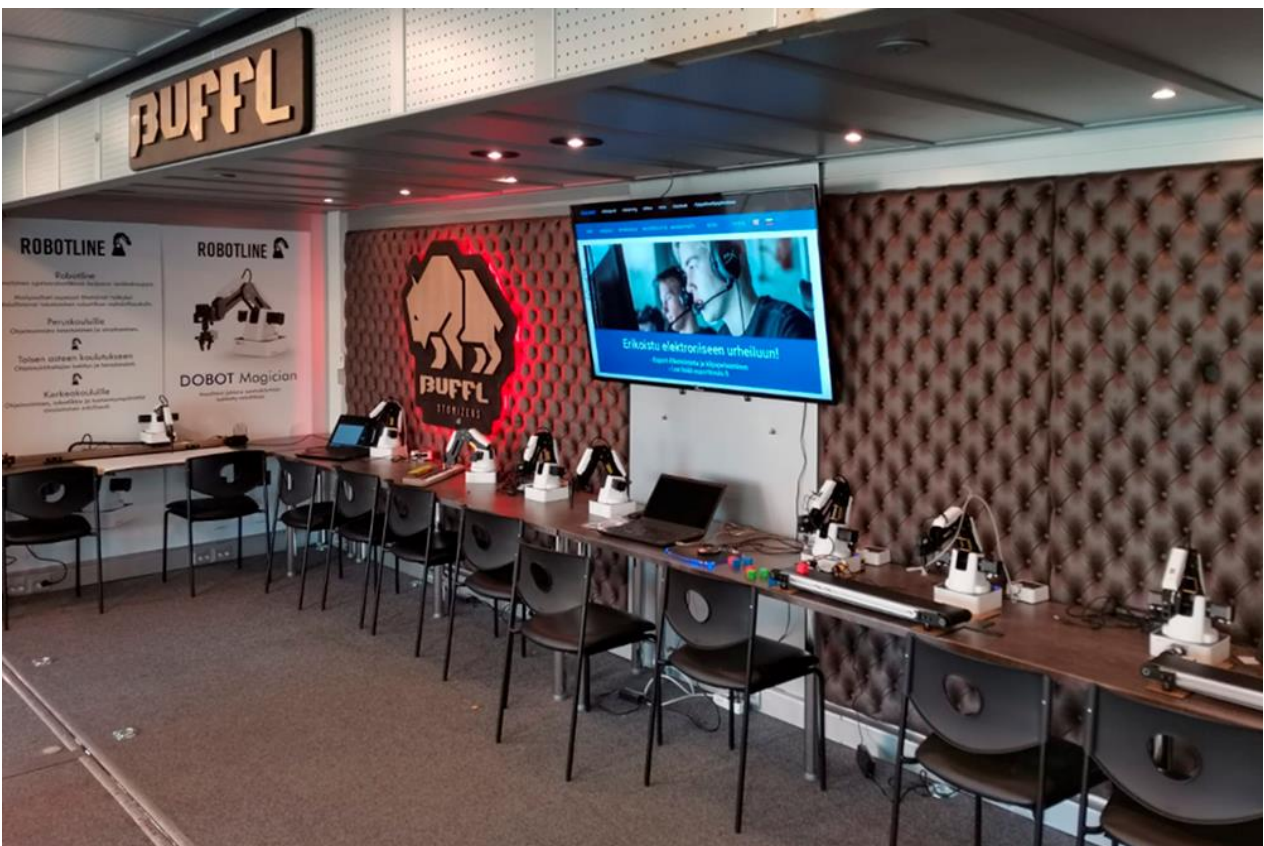
Toteutusaika: 1.4.2020 – 31.7.2022

Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: 228 164 euroa

VeTek- ja Robocont- hankkeet muodostavat yhteisen kehitysohjelman, jonka kärkitavoite ja visio on lisätä teknologisten alojen vetovoimaa ja saada osaajia maakuntaan. Hankkeet operoivat sisarhankkeina, Niillä on yhteinen maakunnallinen johto-/ohjausryhmä ym. lisäarvoa tuottavia yhteisiä konsepteja mm. teknisten alojen työelämä- ja opettaja-/ohjaajafoorummeja. Hanketoimijoista muodostetaan tiimi, joka tekee operatiivista yhteistyötä ja yhteistä kehittämistä. Selvitellä, pilotoida ja arvioida hankkeen aikana Etelä-Pohjanmaan eri kouluasteiden yhteistyötä ja siirtymiä tekniikan eri aloilla. Kehitysohjelmalla luodaan pohjaa maakunnalliselle teknologiakasvatuksen ohjelmalle ja koulutusjatkumolle sekä laaditaan alustava teknologiakasvatuksen ohjelma ja koulutusjatkumo.

VeTek-hankkeessa tavoitteena on vastata Etelä-Pohjanmaalla tekniikan alan koulutuksen vetovoiman ja houkuttelevuuden kasvuun. Hakijoita alan koulutukseen ei ole riittävästi ja samaan aikaan tekniikan aloilla on kysyntää osaavalle työvoimalle. Tavoite on saada työvoimapulasta kärsiville aloille osaavaa ja motivoitunutta työvoimaa. Hankkeessa sujuvoitetaan siirtymisiä eri kouluasteiden kesken - nivelvaiheet yläkoulusta toiselle asteelle, toiselta asteelta korkeakouluun - ja koulutuksesta työelämään.

Robocont-hankkeessa on tavoitteena rakentaa liikkuva robotiikan sekä AR/VR-teknologioiden oppimisympäristö, jota voidaan käyttää ammatillisen koulutuksen tarpeisiin, mutta myös peruskoulun 9 luokkalaisten oppilaiden opetukseen sekä yritysten koulutuksiin. Oppimisympäristö rakennetaan konttiin, joka voidaan tuoda paikalle siellä missä koulutusta tarvitaan. Hankkeeseen haetaan rahoitusta koskien oppimisympäristön suunnittelua ja rakentamista, koulutusten suunnittelua (verkko-oppimisympäristöön) sekä peruskoululaisten kouluttamista Etelä-Pohjanmaan alueella. Oppimisympäristö sisältää useita pieniä robotteja, kuljettimia, sekä VR/AR-laitteistoja sekä 3D-tulostimia. Tavoitteena on lisätä tekniikan alan koulutusten vetovoimaa sekä kehittää koulutusta vastaamaan entistä paremmin työelämän tarpeita.

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S22066>

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S22004>

<https://www.robocount.fi/>

Työelämän rajapinta koulutuksen kehittämisen ytimessä – TYRSKY

SASKY koulutuskuntayhtymä, osatoteuttajina Kiipulan ammattiopisto, Tampereen aikuiskoulutussäätiö, Valkeakosken seudun koulutuskuntayhtymä, Ahlmanin koulun säätiö, Varalan säätiö, Hengitysliitto ry / Ammattiopisto Luovi sekä Aitoon Emäntäkoulu Oy

Toteutusaika: 1.9.2020 – 31.8.2023

Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: 2 415 793 euroa

Työelämän rajapinta koulutuksen kehittämisen ytimessä –hankkeen tavoite on kehittää työelämäyhteistyöhön liittyviä yhdenmukaisia palveluita ja prosesseja ekosysteemiajattelulla. Tavoitteisiin päästään osallistamalla kehittämistoimintaan työelämäyhteistyön eri osapuolia. Tavoitteena on, että kaikki osallistuvat osapuolet sekä tuottavat lisäarvoa, että saavat lisäarvoa hankkeen tavoitteisiin liittyvien toiminnallisten kokonaisuuksien kautta. Kehittämistoiminnan osapuolina toimivat ammatillisten oppilaitoksien ja erityisoppilaitoksien henkilöstöä ja opiskelijoita, yrityksiä, yrittäjäjärjestöjä- ja yhteisöjä sekä muita osaamisen kehittämisen kumppanuuksiin liittyviä toimijoita.

Hankekokonaisuus toteutetaan Pirkanmaan toisen asteen toimijoiden yhteistyönä. Siinä luodaan yrittäjille mahdollisuuksia verkostoitua ja toteutetaan ajankohtaisilla aiheilla teemoitettuja yrityksiä kiinnostavia tapahtumia. Samalla tarjotaan vaikutusmahdollisuuksia ammatillisen koulutuksen neuvontapalveluiden sisältöihin ja muotoihin. Myös työelämän rajapinnoissa tapahtuvaa yhteistyötä kehitetään opetushenkilöstön, työelämän ja opiskelijan näkökulmista. Lisäksi toteutetaan uudella tavalla yhdessä työelämäpalveluiden vertaisarviointia ja kiinnitetään huomiota opintojen nivelvaiheisiin. Erityistä tukea tarvitsevat opiskelijat huomioidaan kaikissa hankkeen tavoitteissa.

<https://luovi.fi/hankkeet/tyrsky/>

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S22198>

Tehokkaan puutavarakuljettajakoulutuksen osaamisen kehittäminen

Savon ammattiopisto, osatoteuttajana Ylä-Savon koulutuskuntayhtymä

Toteutusaika: 1.8.2019 – 31.12.2021

Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: 709 916 euroa

Hankkeella vastataan biotalouden ja puun teollisen jalostuksen kasvun synnyttämään puutavarakuljettajien vajeeseen. Hankkeessa kehitetään kuljettajakoulutusta ja oppimisjärjestelyjä.

Kehittämishankekokonaisuuden tavoitteena on kehittää Pohjois-Savossa annettavaa puutavarakuljettajien koulutusta siten, että oppilaitosten ja työnantajien yhteistyön tuloksena alalle valmistuu enemmän ja osaamiseltaan valmiimpia puutavara-auton kuljettajia. Koulutuksen kehittämisen tuloksena opiskelijoiden laaja-alainen osaaminen kasvaa myös mm. metsäautoverkon kunnossapidon perusosaamiseen.

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S21658>

<https://www.ysao.fi/Suomeksi/Info/Kehittamispalvelut/Projektien-esittelyt/Tehokkaan-puutavarakuljettajakoulutuksen-oppimisymparistojen-kehittaminen>

DUDE - Do yoUr own Diligence

Centria-ammattikorkeakoulu Oy, osatoteuttajina Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymä sekä Jyväskylän Yliopisto / Kokkolan Yliopistokeskus Chydenius

Toteutusaika: 1.4.2018 – 31.12.2020

Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: 494 273 euroa

DUDE on Centria-ammattikorkeakoulu Oy:n kehittämä pääasiassa nuorten alle 29-vuotiaiden matalan kynnyksen uudenlainen ympäristö, jossa kohtaavat työelämän tarpeita mallintavat tehtävät ja nuorten laaja-alainen elämänhallinnan tuki kohti työuraa ja/tai lisäkouluttautumista. DUDE –ympäristö on tarkoitettu opiskelijoille, työttömille alan vaihtajille ja heille, jotka ovat vaarassa tippua koulutuksen tai työelämän ulkopuolelle. Ympäristön toiminta perustuu:

1) työelämää mallintavien, yleishyödyllisten, digitalisaatioon liittyvien tehtävien toteuttamiseen ammattitaitoisessa opastuksessa henkilökohtaisten taitojen kasvattamiseksi. 2) elämässä tarvittavien osa-alueiden kehittämiseen yksilötasolla, kuten vuorovaikutustaidot, työelämän pelisäännöt ja elämänhallinta. 3) selkeästi havaittuun tarpeeseen, johon ei kyetä vastaamaan tavanomaisilla toimintatavoilla. Hankkeella on vahva nuorten syrjäytymisen ja koulupudokkuuden ennaltaehkäisemisen näkökulma. Kaikkiaan 160 nuorta Keski-Pohjanmaalta on osallistunut DUDE-hankkeen toimenpiteisiin.

<https://dudeshowyourdigi.fi/>

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektkoodi=S21301>

Valtakunnallinen hanke-esimerkki:

OSUVAT TAIDOT - kansallinen open badge-osaamismerkistö tietotekniikkaa soveltavien ongelmanratkaisutaitojen kehittämiseen

Oulun Ammattikorkeakoulu Oy, osatoteuttajina Koulutuskuntayhtymä OSAO, TIEKE Tietoyhteiskunnan kehittämiskeskus ry, Kiipulasäätiö / Kiipulan ammattiopisto, Hämeen ammattikorkeakoulu Oy, Suomen eOppimiskeskus ry, Koulutuskeskus Salpaus-kuntayhtymä, Länsi-Uudenmaan koulutuskuntayhtymä Luksia, Seinäjoen koulutuskuntayhtymä Sedu, Opintotoiminnan Keskusliitto / Opintokeskus Sivis sekä Espoon seudun koulutuskuntayhtymä Omnia

Toteutusaika: 1.8.2019 – 31.12.2021

Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: 1 139 428 euroa

Hankkeen tavoitteena on kehittää valtakunnallisesti hyödynnettävä open badge-osaamismerkkijärjestelmä, joka mahdollistaa aikuisten tiedon käsittelyn ja hallinnan perustaitojen ja tietotekniikkaa soveltavien ongelmanratkaisutaitojen (PIAAC) varmistamisen tunnistamalla ja tunnustamalla osaamista formaalin koulujärjestelmän ulkopuolella, eri kouluasteilla ja siirryttäessä koulutusmuodosta toiseen. Lisäksi hankkeessa tuotetaan osaamisperusteet tietotekniikkaa soveltavien ongelmanratkaisutaitojen varmistamiseen muussa kuin tutkintotavoitteisessa koulutuksessa.

Hankkeessa kehitetään motivoivaa ja kustannustehokasta tapaa työelämässä ja opiskeluissa tarvittavien eri tavoin hankittujen digitaalisten taitojen tunnistamiseen ja tunnustamiseen. Hankkeessa tuotetaan osaamisperusteet tietotekniikkaa soveltavien ongelmanratkaisutaitojen varmistamiseen muussa kuin tutkintotavoitteisessa koulutuksessa. Kehitettävä osaamismerkkijärjestelmä mahdollistaa aikuisten tiedon käsittelyn ja hallinnan

perustaitojen ja tietotekniikkaa soveltavien ongelmanratkaisutaitojen varmistamisen eri kouluasteilla ja siirryttäessä koulutusmuodosta toiseen.

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S21727>

Valtakunnallinen hanke-esimerkki:

Virtuaalinen elämyslääke -luovaa osaamista sote-alalle

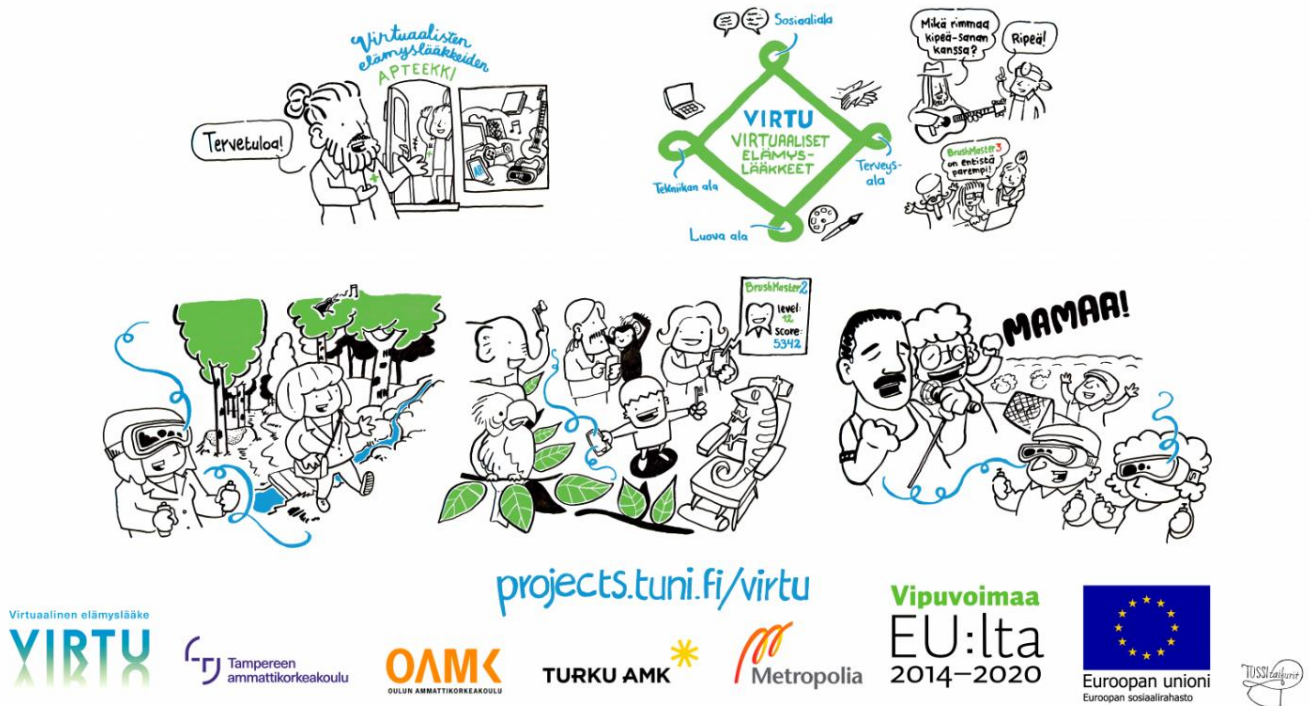
Tampereen ammattikorkeakoulu Oy, osatoteuttajina Oulun ammattikorkeakoulu Oy, Metropolia ammattikorkeakoulu Oy sekä Turun ammattikorkeakoulu Oy

Toteutusaika: 1.8.2018 – 31.12.2020

Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: 578 010 euroa

Virtuaalinen elämyslääke (Virtu) -hankkeessa yhdistettiin sosiaali- ja terveysalan sekä luovan alan ammattilaisten osaamista ja teknologiaa. Hankkeessa kehitettiin neljän ammattikorkeakoulun voimin virtuaalisia elämyksiä hyödynnettäviksi sosiaali- ja terveysalalla sekä koulutusmalli tukemaan kehitystä jatkossakin. Nämä virtuaalielämykset toimivat myös täydentävinä hoitokeinoina ja yhdistävät hyvinvoinnin, turvallisuuden ja yhdenvertaisuuden riippumatta siitä, missä päin Suomea asiakas asuu. Hankkeessa kehitettiin elämyksiä niin lapsille kuin ikäihmisillekin. Hanketta on rahoitettu osana valtakunnallista Luovaa osaamista -kokonaisuutta.

Hanketta koordinoi Tampereen ammattikorkeakoulu, joka toteutti hankepilotteja. Piloteissa kokeiltiin erilaisia virtuaalisia elämyksiä. Niissä esimerkiksi järjestettiin palvelutalon asukkailla eSport-tapahtuma sekä virtuaalinen taidenäyttely ja sairaalan hiljentymishuoneeseen luotiin luontoaiheinen äänimaailma sekä kuvattiin 360-videoita sairaalaklovnesta. Hankkeen aikana järjestettiin työpajoja ja koulutuspäiviä, jossa sote-alan henkilöstö sekä luovan alan toimijat kohtasivat ja pääsivät yhdessä kehittämään elämysinnovaatioita sekä kulttuurihyvinvointia.

<https://projects.tuni.fi/virtu/>

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S21362>

Rahastojen yhteishanke:

LVISKA - uusiutuvan energian oppimisympäristö (TL 2)

LVISKA-oppimisympäristön hyödyntäminen monialaisessa ammatillisessa koulutuksessa (TL 4)

Pohjois-Karjalan Koulutuskuntayhtymä, Riveria

Toteutusaika: EAKR-hanke 1.1.2020–31.5.2021, ESR-hanke 1.8.2020–31.12.2021 (ESR)

Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: EAKR-hanke 264 129 euroa, ESR-hanke 99 600 euroa

EAKR-hankkeen tavoitteena on rakentaa uusiutuvia energianlähteitä hyödyntävä älykäs talotekninen oppimisympäristö Riverian monialaisen ammatillisen koulutuksen ja pohjoiskarjalaisten yritysten sekä kuntien tarpeisiin. Investointien avulla varmistetaan ajanmukaisen ja työelämälähtöisen sekä monialaisen koulutuksen tarjonta, jossa voidaan simuloida uusiutuvaa energiaa hyödyntävien koneiden ja laitteiden vaikutuksia kiinteistön energiankulutukseen. Hankkeen pidemmän tähtäimen tavoitteena on edistää vähähiilisiä kiinteistöautomaattioratkaisuja Pohjois-Karjalan uusissa ja korjattavissa rakennuksissa.

ESR-hankkeen tavoitteena on Riverian monialaisen koulutuksen kehittäminen uusiutuvaa energiaa hyödyntävän LVISKA-oppimisympäristön käytössä. Hankkeessa kehitetään alojen opetushenkilöstön osaamista modernin kiinteistötekniikan käyttöönottoon ja siitä saatavan mittaustiedon analysointiin ja hyödyntämiseen ammattiopetuksessa. Hankkeen avulla voidaan tarjota kiinteistöjen rakentamiseen ja huoltoon liittyville pohjoiskarjalaisille yrityksille uusinta tietoa

Hankkeiden tavoitteita tukemaan rakennetaan oppimisympäristö, johon tulee mm.

- uusiutuvan energian laitteet: aurinkopaneelit ja -keräimet, tuuligeneraattori, erilaiset lämpöpumput

- akusto sähköenergian varastointiin
- IV-kone
- lämmitys- ja jäähdytysjärjestelmät
- laitteiden ohjauksessa tarvittavaan moderniin rakennusautomaatiojärjestelmään liitetään nykyaikaiset heikkovirtajärjestelmät kuten murto-, kulunvalvonta-, kuulus-, palo- ja kamerajärjestelmät.

Hankkeiden tulokset

- Hankkeen investointien avulla varmistetaan nykyaikaisen, teknologisen ja kestävän kehityksen vaatimusten mukainen koulutustarjonta Riverian koulutuksissa.
- Koulutusten houkuttelevuus lisääntyy uusimman teknologian käyttöönoton myötä.
- Koulutusten laatu paranee ja valmistuvilla opiskelijoilla on aiempaa paremmat työelämävalmiudet.
- Koulutuksia voidaan toteuttaa sekä Riverian, että yhteistyökumppaneiden toimesta, jolloin Riverian ja yritysten välinen yhteistyö kehittyy.
- Mahdollistetaan yritysten ja kuntien toimijoiden kouluttaminen uusiutuvan energian laitteiston käyttämiseen.
- Pitkän aikavälin tuloksena edistetään luonnonvarojen kestäväää käyttöä ja ilmastokestävyyttä Pohjois-Karjalassa, kun taloteknisten laitteiden ohjausteknologinen osaaminen lisääntyy.

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=A76069>

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S21868>

<https://www.riveria.fi/riveria/hankkeet-ja-kehittamistoiminta/kaynnissa-olevat-hankkeet/lviska-uusiutuvan-energian-oppimisymparisto/>

3.5. Sosiaalinen osallisuus ja köyhyyden torjunta (ESR)

Toimintalinjalla oli rahoitettu vuoden 2020 loppuun mennessä 483 hanketta, joihin varattu julkinen rahoitus oli 185,6 milj. euroa.

Keväällä hankkeiden toimintaan tuli koronapandemian johdosta katkoksia. Hankkeiden järjestämiä ryhmiä jouduttiin perumaan ja yhteistyökumppanit vähensivät omaa toimintaansa. Osallistujia ei päästy tapaamaan kasvokkain. Hankehenkilöstössä on runsaasti sote-puolen ammattilaisia, jotka joutuivat varautumaan siirtoihin muihin tehtäviin. Osalla toimijoista oli myös lomautuksia.

Sosiaalisen osallisuuden turvaaminen sekä mielenterveys- ja päihdetyön saavutettavuuden varmistaminen kaikkein vaikeimmassa asemassa oleville kohderyhmille nousivat koronavuoden aikana tärkeiksi kehittämissä kohteiksi. Myös ongelmien ennaltaehkäisy on ollut tärkeässä roolissa. Hankkeissa on tuettu sekä asiakkaiden valmiuksia käyttää etäpalveluja että ammattilaisten valmiuksia tarjota niitä. Lisäksi on innovoitu monikanavaisia hybridiratkaisuja siten, että palveluita tarjotaan sekä etänä digitaalisesti että kasvokkain ja näitä yhdistämällä. Toimintaa on myös kehitetty toteutettavaksi ulkona ja jalkautuen eri paikkoihin. Esimerkiksi aktivointimateriaalia on toimitettu suoraan kotiin.

Toimintalinjan toimet ovat tärkeässä roolissa, kun yhteiskunnan heikommassa asemassa olevien asiakkaiden palvelupolkuja kehitetään, suunnitellaan ja toteutetaan. Palveluiden tuottajia on nidottu yhteen ja kehitetty palveluohjaukseen kokonaisvaltaisia toimintamalleja eri toimijoiden yhteistyön parantamiseksi. Erityistavoitteessa on vahvistettu osallisuutta parantavia palveluita ja kehitetty toimintamalleja, joilla pirstaloitunut palvelutarjonta saadaan toimintalinjan kohderyhmän näkökulmasta asiakasystävällisemmäksi.

Hanke-esimerkkejä:

Löydä Luontosi

Hämeenlinnan Seudun 4H-yhdistys ry

Toteutusaika: 1.2.2020 – 31.12.2021

Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: 197 990 euroa

Hankkeessa työskennellään alle 29-vuotiaiden työttömien ja koulun keskeyttäneiden nuorten parissa. Nuorten voimavaroja tuetaan muun muassa toimien hevosten, alpakoiden ja erilaisten luontoelementtien kautta. Nuorten kanssa tutustutaan Kanta-Hämeen alueen luonto- ja eläintoimijoiden palveluihin, joiden kanssa pyritään luomaan kattavaa palveluverkostoa, jota voi jatkossa hyödyntää palvelujen kehittämisessä ja sosiaalityössä.

Nuoret pääsevät vierailemaan lähitiloilla esimerkiksi hoitamassa alpakoita. Toiminta tapahtuu maksimissaan kuuden henkilön ryhmissä, mikä takaa yksilöllisen tuen ryhmän tuoman verkoston ohella. Ryhmätoiminnalla pyritään tukemaan nuorten voimavaroja. Luonto ja eläimet saavat tutkitusti aikaan positiivisia vaikutuksia mielialaan, uneen, sosiaalisiin taitoihin ja fyysiseen aktiivisuuteen. Tavoitteena on nuorten hyvinvoinnin parantaminen ja sen vaikutuksen myötä mahdollinen eteneminen opiskelu- tai työpolulla.

<https://www.eura2014.fi/rriepa/projekti.php?projektikoodi=S21865>

<https://hameenlinna.4h.fi/tyollisyys-ja-hankkeet/loyda-luontosi-hanke/>

**RIKSU - rikoksista irtaantumista tukeva
sukupuolisensitiivinen kuntoutus**

Silta-Valmennusyhdistys ry,
osatoteuttajina Valo-Valmennusyhdistys ry
Laurea-ammattikorkeakoulu Oy
Toteutusaika: 14.9.2020 – 31.3.2023
Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: 430 610

RIKSUn taustalla on tarve kehittää rikostaustaisten naisten tarpeisiin vastaavaa kuntoutusta, jossa huomioidaan nais erityisen työn erityispiirteet sekä rikoksista irtaantumisen, päihdekuntoutumisen että perhesuhteiden ja arjen taitojen rakentamisen näkökulmasta. Rikoksesta tuomituilla naisilla korostuvat tuen tarpeet päihdekuntoutumisen lisäksi erityisesti mielenterveyden ja sosiaalisten suhteiden alueilla. Myös somaattiset sairaudet sekä alentunut työ- ja toimintakyky ovat keskeisiä haasteita yhteiskuntaan kiinnittymisessä. Hankkeen tavoitteena on kehittää rikosseuraamuksen aikana ja seuraamuksen jälkeen tapahtuvan kuntoutumisen keskeytyksetöntä jatkumoa sekä tunnistaa rikoksettomaan elämään tukevan kuntoutuksen keskeiset elementit.

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektkoodi=S22220>

<https://www.siltavalmennus.fi/riksu-rikoksista-irtaantumista-tukeva-sukupuolisensitiivinen-kuntoutus-hanke/>

PORE - Porukalla parempaan

Kajaanin Ammattikorkeakoulu Oy, osatoteuttajina Kajaanin kaupunki sekä Diakonia-ammattikorkeakoulu Oy
Toteutusaika: 1.11.2020 – 28.2.2023
Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: 543 800 euroa

Hankkeen tavoitteena on Kajaanin Lohtaja-Kettu alueen työttömien koulutuksen ja työvoiman ulkopuolella olevan työikäisen väestön, erityisesti nuorten osallisuuden, hyvinvoinnin ja työkykyisyyden vahvistaminen ja yhteisöllisen toimintakulttuurin kehittäminen alueen parhaaksi. Hankkeessa kehitetään toimintakulttuuri, jossa yhdistyy Lohtaja-Kettu alueen asuinalueiden asukkaiden, alueilla toimivan kolmannen sektorin sekä julkisen ja yksityisen sektorin voimavarat.

Päätavoitteena on asuinalueen elinvoiman vahvistaminen ja asukkaiden hyvinvoinnin ja toimintakyvyn edistäminen osallisuutta ja yhteisöllisyyttä hyödyntäen. Hankkeessa innostetaan Lohtaja-Kettu alueen asukkaita kehittämään hyvinvointia edistäviä tuotteita ja palveluja omien tarpeidensa mukaisesti.

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektkoodi=S22154>

Valtakunnallinen hanke-esimerkki:

MIOS - Mielen hyvinvointia ja osallisuutta monikulttuurisessa Suomessa

MIELI Suomen Mielenterveys ry

Toteutusaika: 8.1.2018 – 31.12.2020

Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: 743 580 euroa

MIOS-hankkeen tavoitteena oli maahanmuuttajien osallisuuden lisääminen, mielenterveyden edistäminen ja syrjäytymisen ehkäisy etsivällä työllä sekä räätälöimällä ja hyödyntämällä MIELI ry:ssä hyväksi havaittuja Mielenterveyden ensiapu®- koulutusta sekä Hyvinvointitreenit®- ryhmätoiminnan mallia.

Hankkeessa järjestettiin ympäri maata kymmeniä TOIVO-ryhmiä, joihin osallistui yhteensä noin 500 ihmistä. Ryhmissä vahvistui osallistujien ymmärrys mielenterveyden yhteydestä tapoihin ja tottumuksiin sekä hyvinvointiin ja arkielämään. Hankkeessa myös tuotettiin erityisesti maahan muuttaneiden mielen hyvinvointiin suunnattu OmaMieli-toimintakokonaisuus, jonka keskeinen osa on digitaalinen OmaMieli-ohjelma (www.omamieli.fi) ja sen rinnalle luotu Voimavaravihko suomeksi, englanniksi ja arabiaksi.

Hanke tukee osaltaan kansallisen mielenterveysstrategian painopisteen 1. Mielenterveys pääomana tavoitteiden toteutumista. Hanke on lisännyt eri kieli- ja kulttuuriryhmien tietoisuutta mielenterveyden vaikutuksista esimerkiksi terveyteen, hyvinvointiin ja koko elämän kulkuun, sekä vahvistanut hankkeeseen osallistuneiden henkilöiden osallisuuden kokemusta. Lisäksi kansallisessa mielenterveysstrategiassa nostetaan esiin mielenterveysongelmiin liittyvän stigman vähentäminen, mikä nousi esiin myös MIOS-hankkeessa. Edelleen on tehtävä työtä sen eteen, että myös eri vähemmistöryhmiin kuuluvat ihmiset rohkaistuvat puhumaan mielenterveydestä ja hakemaan tarvittaessa apua mielenterveysongelmiin.

<https://www.eura2014.fi/rriepa/projekti.php?projektikoodi=S21133>
<https://mieli.fi/fi/kehittamistoiminta/monikulttuurisuus/mielen-hyvinvointia-ja-osallisuutta-monikulttuurisessa-suomessa>

3.6. Tekninen tuki (EAKR ja ESR)

EAKR:n teknisellä tuella on käynnistetty vuoden 2020 loppuun mennessä yhteensä 15 hanketta. Teknisestä tuesta oli vuoden 2020 lopussa varattu 95 % ja maksettu 66 %. Rahoitusta on käytetty koko ohjelman hallinto-, valmistelu- ja toimeenpanotehtäviä hoitavan henkilöstön palkka-, matka- ja hallintokuluihin niin hallintoviranomaisessa ja todentamisviranomaisessa kuin välittävissä toimielimissäkin. Tavoitteena on huolehtia ohjelman tehokkaasta toimeenpanosta hallinnon kaikilla tasoilla. Ohjelmakauden lähestyessä loppuaan on tulosten kokoamiseen kiinnitetty huomiota viranomaisissa (esim. Etelä-Suomessa maakunnan liittojen [EAKR-hankkeiden tulosjulkaisu](#) ja vastaava [ESR-yhteenveto](#)). Samanaikaisesti myös REACT-EU:n lisärahoitukseen sekä seuraavaan ohjelmakauteen valmistautumin työllistivät viranomaisia enenevässä määrin.

Rahoituksella on myös järjestetty viranomaisille sekä hankkeiden hakijoille suunnattua koulutusta. Välittävät viranomaiset ovat tukeneet hanketoteuttajia koronapandemian johdosta aktiivisella tiedottamisella ja siirtämällä hankkeille suunnattua koulutusta ja esim. hakuinfoja enenevässä määrin toteutettavaksi verkossa. Teknisestä tuesta on myös maksettu maakunnan yhteistyöryhmien (MYR) toiminnasta aiheutuvia kuluja. MYR:it osallistuvat alueellisina kumppanuustoimieliminä myös tulevan EU-ohjelmakauden valmisteluun. Koronapandemia toi muutoksia myös MYR:ien työskentelytapoihin.

Teknisellä tuella katetaan vain osa ohjelman hallinnoinnista aiheutuvista kuluista, merkittävä osa maksetaan rakennerahastohallintoon osallistuvien valtion viranomaisten toimintamäärärahoista ja maakunnan liittojen kuntarahasta.

ESR:n teknisellä tuella rahoitettiin kolmea hanketta. Teknisen tuen kehyksestä oli vuoden 2020 lopussa varattu 104,0 % ja maksettu 93,4 %.

Rahoituksesta suurin osa (97 %) käytettiin tietojärjestelmäkokonaisuuden rakentamiseen, jota on kuvattu tarkemmin luvun 5 kohdassa *Rakennerahastojen sähköiset palvelut / e-koheesio*.

Teknistä tukea käytettiin myös viestintään (2 %), jolla tehdään EU:n rakennerahastoista rahoitettavaa hanketoimintaa tunnetuksi, kerrotaan aikaan saaduista tuloksista ja tiedotetaan rahoitusmahdollisuuksista potentiaalisille hakijoille, kumppaneille sekä suurelle yleisölle. Keskeinen viestinnän väline on www.rakennerahastot.fi -verkkopalvelu. Hankkeella rahoitettua toimintaa on kuvattu tarkemmin luvun 5 kohdassa *Viestintä*. Tämän lisäksi viestinnän määrärahoja käytetään kokousten ja tilaisuuksien kustannuksiin, jotka koronapandemiasta johtuen alkuvuotta lukuunottamatta järjestettiin etänä. Teknistä tukea käytettiin myös julkaisuihin sekä käännöskustannuksiin.

Vuonna 2020 ei ohjelmasta tehty arviointeja, joten teknistä tukea ei kohdentunut niihin toimiin. Teknistä tukea kuitenkin käytettiin ohjelmakauden 2021-2027 ympäristöselostuksen hankintaan.

4. RAKENNERAHASTO-OHJELMAN ARVIOINTI

Yleisasetuksen 1303/2013 edellyttämä tehtävä ohjelma-arvioinnin toteuttamiseksi on tullut suoritetuksi vuoden 2019 aikana. Arvioinnin loppuraporttia sekä arvioinnin lisätoimeksiantoa sekä arviointiprosessia kokonaisuutena kuvataan vuoden 2019 vuosikertomuksessa.

5. OHJELMAN JA TOTEUTETTUJEN TOIMENPITEIDEN TEHOKKUUTEEN VAIKUTTAVAT SEIKAT

Keväällä käynnistyneen koronapandemian vuoksi usean hankkeen toiminta viivästyi tai jäi tauolle, kun erityisesti sote-alalla, oppilaitoksissa, elinkeino- ja kehittämissyhtiöissä sekä kunnissa siirrettiin henkilöstöä hankkeista omiin perustehtäviin. Pienemmillä toimijoilla oli myös lomautuksia. Yrityksissä osalla tilanne oli koronan johdosta todella haastava, osalle taas syntyi uusia liiketoimintamahdollisuuksia. Uusien yritysten perustamiselle on ollut suurempi kynnys.

Etenkin koulutuksia, yksilö- ja ryhmävalmennuksia ja muita fyysistä kokoontumista edellyttäviä tapahtumia ja toimenpiteitä järjestäville hankkeille vuosi oli haasteellinen. Yritysten ja yhteistyökumppaneiden kanssa tehtävät kokeilut ja pilotoinnit viivästyivät. Kansainvälisyystoimenpiteitä kuten matkoja ja seminaareja ei voitu toteuttaa suunnitellusti. Kokoontumisrajoitukset sekä iso digiloikka koko yhteiskunnassa pakottivat hanketoimijat kehittämään uusia toimintamalleja. Tämä kasvatti muutos- ja jatkopäätösten määrää.

Se, että hanketoimijat eivät voineet tavata asiakkaita kasvokkain, vaikeutti ESR-indikaattoritietojen keräämistä, mikä heijastui raportoitavien tietojen määrään. Kritiikki henkilötietojen keräämistä on kasvanut koronarajoitusten myötä. Lomakkeiden keräämistä ja erillisten osallistujaseurantojen aiheuttamaa työmäärää ei nähdä kohtuullisena suhteessa tarkoitukseen.

Koronapandemiasta johtuen varmennuskäynnit siirrettiin verkkoon. Aineistopyyntöjä tehtiin mm. turvasähköpostilla. Verkkovälitteiset varmennukset ovat osoittautuneet kustannustehokkaiksi, kun aiemmin matkoihin käytetty aika on voitu keskittää varsinaisen varmennuksen tekoon ja aineistoja on voitu tarkastaa kattavammin. Myös välittävien toimielimien hankkeille verkkoympäristöissä järjestämät koulutukset ovat kustannustehokkaita.

Vakiintuneiden toimijoiden hankesuunnitelmissa on edelleen välillä liian vähän aitoa kehittämistä. Hanke-suunnitelmien sisältöä on usein täsmennettävä, vaikka suunnitelman laatua koskeva yleinen valintaperuste täytyisikin. Viestintää ja neuvontaa mm. hankehakujen yhteydessä on pyritty tehostamaan, jotta hankkeet olisivat vireille tullessaan parempilaatuisia. Ohjausryhmätyössä hankkeen yhteyshenkilö voi tukea toteuttajia tulosten saavuttamisessa.

Yhteistyö rahoittavien viranomaisten ja alueen muiden toimijoiden kesken toimii hyvin. Ylimaakunnallisten hankkeiden rahoittaminen on sujuvaa, vaikka hakemusten käsittelyketju on tavanomaista pidempi. Myös suuraluerajat ylittäviä hankkeita käynnistyy säännöllisesti. Rakennerahasto-ELY –malli on virtaviivaistanut hallinnollisia prosesseja ja sähköiset järjestelmät tukevat ohjelman tehokasta toimeenpanoa. RR-ELYjen tiivis yhteistyö näkyy myös hakijoille yhdenmukaisina toimintatapoina koko Suomessa.

Ammattikorkeakoulujen merkitys rakennerahastohankkeiden toteuttajana ja kehittämistyön vetureina on edelleen korostunut. Ne kokoavat usein ympärilleen lisäasiantuntemusta kehittämistyöhön tarjoavia osatoiteuttajia ja tarjoavat tukea pienemmille ja kokemattomammille hanketoteuttajille. Yhdistysten, järjestöjen, kuntien ja kehittämissyhtiöiden aktiivisuudessa on maakunnittaisia eroja.

EU-ohjelmakauteen 2021–2027 liittyvä valmistelutyö vei vuonna 2020 paljon resursseja esim. erilaisiin valmisteluryhmiin osallistuneilta rakennerahastoasiantuntijoilta. Samalla kuitenkin tarjoutui monelle vaikuttamismahdollisuuksia siihen, millaiseen toimintaan ja millaisin säännöin tulevalle kaudella rahoitusta ohjataan.

Viestintä

Keskeisimmällä viestintätyökalulla rakennerahastot.fi –sivustolla on keskimäärin 10 000 käyntiä kuukaudessa. Säännöllisesti ilmestyvillä valtakunnallisella ja alueellisilla uutiskirjeillä on yhteensä noin 3 900 tilaajaa. Rakennerahastoviranomaisille tarkoitettu verkkopalvelun ekstranetistä löytyy toiminnan kannalta keskeinen aineisto ja ohjeistus. Viestinnän painopiste oli pitkälti tulosviestinnässä ja tulevaan ohjelma-kauteen valmistumisessa. Sosiaalisen median viestintää tehdään yhdessä alueiden viranomaisten kanssa (Facebook, Twitter, YouTube).

Syksyllä 2020 järjestettiin [Integration-verkkotilaisuus](#) laajassa yhteistyössä sisäministeriön johdolla ja siihen liittyi sosiaalisen median kampanja. Sosiaalisen median kampanjointi järjestettiin myös Eurooppa-päivän ympärillä keväällä 2020.

Rahoittavat viranomaiset vastaavat hakuajoista tiedottamisesta, hanketoimijoiden neuvonnasta ja ohjauksesta. Hakuajoista on ilmoitettu rakennerahastot.fi -verkkopalvelussa, viranomaisten omilla verkkosivuilla ja joissain tapauksissa lehti-ilmoituksella. Rahoittavilla viranomaisilla on myös omia sosiaalisen median kanavia käytettävissään.

Hallintoviranomaisen rakennerahastoviestinnän ensisijaisia kohderyhmiä ovat välittävät toimielimet, muut viranomaiset, talous- ja sosiaalipartnerit, kansalaiset sekä media. Välittävien toimielinten viestinnän kohderyhmiä ovat hakijat, hanketoimijat, muut viranomaiset, kansalaiset ja media. Monet yksittäisten hankkeiden viestintätoimenpiteet ovat saaneet näkyvyyttä ja toimineet yhteiskunnallisen keskustelun herättäjinä.

Rakennerahastojen sähköiset palvelut / e-koheesio

Rakennerahasto-ohjelman hallinnointiin käytetään hajautettua selainpohjaista tietojärjestelmäkokonaisuutta, joka koostuu neljästä erillisestä tietojärjestelmästä: EURA 2014-, Tuki 2014- ja Eval-järjestelmästä sekä ESR Henkilö -palvelusta. Järjestelmistä on integraatiot mm. valtionhallinnon kirjanpito- ja maksuliikennejärjestelmiin.

Hallintoviranomaisen EURA 2014 -järjestelmä toimii koko rakennerahastotoiminnan hallinnoinnin pääjärjestelmänä. ELY-keskusten yritystukilain nojalla rahoittamien hankkeiden hallinnointiin tarkoitettua Tuki 2014 -järjestelmää ja Business Finlandin Eval-järjestelmää käytetään EURA 2014 -järjestelmän rinnalla EAKR-hankkeiden hallinnointijärjestelminä. Rakennerahastokokonaisuuden hallinnointi tällä ns. hybridimallilla osoittautui ennakoitua hitaammaksi ja suuritöisemmäksi toteuttaa.

Tietojärjestelmäkokonaisuudella kerätään, tallennetaan ja säilytetään digitaalisessa muodossa kustakin hankkeesta yleisasetuksen ja komission delegoidun asetuksen mukaisia tietoja.

EURA 2014 -tietojärjestelmässä asiakkaat asioivat lakisäateisesti vain sähköisesti. Myös Tuki 2014- ja Eval-järjestelmissä rahoitettavissa hankkeissa on käytössä sähköinen asiointi. Yleisasetuksen ns. e-koheesiovaatimukset ovat keskeisimmiltä osiltaan täyttyneet.

Vuoden 2020 aikana hallintoviranomaisen resurssit kohdennettiin jo vahvasti tulevan ohjelmakauden digitaalisen palveluratkaisun kehittämisen ohjaukseen, minkä vuoksi kuluvan kauden palveluissa panostettiin ainoastaan ylläpitoon ja välttämättömiin uudistuksiin. Vuoden 2020 aikana otettiin käyttöön mm. loput puuttuneet jatkotoimenpidepäätökset. Lisäksi järjestelmiin lisättiin REACT-EU -toimenpiteiden (ns. koronasta elpyminen) toteuttamisen aloittamisen mahdollistavat uudet toimintalinjat ja tehtiin näistä johtuvat muutokset mm. valtuuksien hallintaan, hakemusprosessiin, päätöksiin, seurantaan ja raportteihin. Vuodenvaihteessa 2020 - 2021 luovuttiin täysin ns. Katso-palvelun sulautuksesta, minkä jälkeen EURA 2014:n hakijan palveluihin on tunnistauduttu ainoastaan Suomi.fi-tunnistuspalvelun avulla.

6. OHJELMAN TOTEUTUS SUURALUEITTAIN

Etelä-Suomi

Etelä-Suomen alueella rahoittavina viranomaisina toimivat Uudenmaan liitto EAKR-rahoituksen ja Hämeen ELY-keskus ESR-rahoituksen (sis. 4 valtakunnallista ohjelmaa) sekä EAKR:n yritystukien ja toimintaympäristötukien osalta. Lisäksi molemmat rahoittavat 6Aika-strategian mukaisia hankkeita.

Vuoden 2020 loppuun mennessä *Etelä-Suomen maakunnan liittojen* rahoittamia EAKR-hankkeita oli käynnistynyt yhteensä 383 (sis. 6Aika ja Kasvua kansainvälisistä osaajista), joihin oli varattu rahoitusta noin 138,3 miljoonaa euroa. *Hämeen ELY-keskus* on rahoittanut vuoden 2020 loppuun mennessä 445 ESR-hanketta (lähes 136,5 milj. euroa, sis. valtakunnalliset hankkeet) ja 592 EAKR-hanketta, joihin oli varattu rahoitusta yli 39 milj. euroa.

Koronan vaikutus

Koronapandemian myötä useat hanketoteuttajat siirtyivät suuressa määrin etätöihin. Useissa organisaatioissa hankehenkilöstö ei voinut kohdentaa hankkeille suunniteltua työpanosta siirtyessään hoitamaan omien organisaatioiden perustehtäviä tai koronapandemiasta johtuvia tehtäviä. Organisaatioissa oli myös lomautuksia.

Pandemia toi useille hankkeille lisähaasteita, erityisesti kohderyhmän tavoittamisen ja toimenpiteisiin osallistamisen näkökulmasta. Yrityksiä oli vaikeaa saada mukaan ja moni yritys, joka oli lupautunut mukaan, joutui miettimään uudelleen osallistumistaan koronapandemian tuomat epävarmuustekijät ja rajoitukset huomioon ottaen. Erityisesti haasteita oli sote-sektorilla toimivilla yrityksillä. Myös useat opiskelijoille, työtömille ja työelämän ulkopuolelle oleville suunnatut toimenpiteet jouduttiin keskeyttämään keväällä rajoitusten vuoksi.

Fyysisten tapaamisten ja tapahtumien tilalle täytyi nopeasti löytää uusia ratkaisuja. Hankkeissa sopeuduttiin keskimäärin varsin hyvin tilaisuuksien ja toimenpiteiden järjestämiseen etänä. Niin työpajat ja seminaarit kuin erilaiset ohjaustapaamiset ja ryhmätapaamiset siirrettiin onnistuneesti sähköisille alustoille. Vaikka uudet työvälineet otettiin sujuvasti käyttöön, haastoivat ne kuitenkin esimerkiksi erilaisten kokeilujen ja pilotointien toteuttamisen sekä kaikkein haastavimpien kohderyhmien kanssa toimimisen. Muutos on tuonut selkeästi esiin myös tarpeen kasvokkain tapahtuvaan toimintaan, jota on valittujen kohderyhmien kanssa pyritty toteuttamaan vallitsevien rajoitusten puitteissa.

Korona näytti uudenlaisen digitaalisten toimintamallien sekä palveluiden tarpeen, joihin täytyi reagoida nopeasti. Koronapandemia on vaikuttanut toiminnan toteutukseen ja tuottanut paitsi digiloikan myös haastetta yhteisöllisyyden ja verkostoitumisen tukemiseen. Työskentely- ja osallistamistavat tulevat osin pysyvästi muuttumaan ja etätoteutuksia otetaan koko ajan käyttöön yhä monipuolisemmin. Toisaalta on myös löytynyt ryhmiä, jotka tarvitsevat digitaalisten toteutusten rinnalle läsnäoloa.

ESR-hauissa pyrittiin nopealla aikataululla etsimään hankkeita, joilla reagoidaan pandemian tuomiin haasteisiin työllisyyden ja yritysten näkökulmasta. Syksyllä haku painottui opintojen tukemiseen ja nuorten syrjäytymisen ehkäisyyn pandemiatilanteessa. Lisäksi Luovaa osaamista –ohjelmassa järjestettiin haku, jossa etsittiin innovaatioita ratkaisemaan koronapandemian tuomia haasteita luovalla alalla. Kaikki maakunnan liittojen EAKR-hankerahoitus oli jo sidottu käynnissä oleville hankkeille, eikä EAKR:n osalta pystytty rahoittamaan hankkeita, joilla olisi voitu vastata koronan haasteisiin.

Hanketoimintaa Etelä-Suomessa

Etelä-Suomessa ohjelmakauden tarjoama varsin rajallinen rahoitus on onnistuttu hyödyntämään erittäin hyvin.

Vähähiilisyys on keskeinen teema rakennerahasto-ohjelmassa. Etelä-Suomessa suunnitellusta EAKR-rahoituksesta neljäsosa eli lähes 20 miljoonaa euroa kohdistuikin pk-yritysten energiatehokkuutta edistäviin ja uusiutuvan energian ja energiatehokkaiden ratkaisujen kehittämisen hankkeisiin. Hankkeissa on esimerkiksi edistetty aurinkoenergian hyödyntämistä, cleantech-osaamista, jäteveden kierrätettävyyttä ja jätteistä syntyvän energian hyödyntämistä, kehitetty hybridilinja-auto liikennöntikelpoiseksi sekä asumisen vähähiilisyys-teen tähtääviä ratkaisuja sekä tuotteistettu biojalostamokonsepti. Yrityksissä vähähiilisyttä edistävät teemat ovat yhä merkittävämpi osa liiketoimintaa. Ympäristöystävälliselle, ekologisesti kestäväälle liiketoiminnalle on kehittymässä kasvavat markkinat, ja myös suomalaiselle osaamiselle ja yrityksille löytyy kysyntää kansainvälisillä markkinoilla esimerkiksi energia- ja ympäristötekniikan ja biotalouden aloilla. Vähähiilisyttä edistäviä näkökulmia löytyy myös hankkeista, jotka toteuttavat pääosin jotakin toista erityistavoitetta.

Etelä-Suomessa on edistetty onnistuneesti **pk-yritysten mahdollisuuksia kasvuun, kansainvälistymiseen ja uuteen liiketoimintaan**. Kasvua on tavoiteltu erityisesti ulkomaan markkinoilta sekä niiltä aloilta, joilta nähdään löytyvän muun muassa älykkään erikoistumisen strategian mukaisesti mahdollisuuksia uudelle kasvulle. Alueilla on tuettu hankkeita, jotka ovat alueen omien painopisteiden kannalta tärkeitä: esimerkiksi matkailuliiketoiminnan kehittämistä Kotka-Haminan seudulla ja Kanta-Hämeessä, pk-yritysten Venäjän viennin kehittämistä Päijät-Hämeessä, perinteisten teollisuusyritysten kilpailukyvyyn parantamista Uudellamaalla ja Kymenlaaksossa ja luovien alojen liiketoimintaa Etelä-Karjalassa. Digitaalisen liiketoiminnan mahdollisuuksiin sekä startup-yritysten keskittymiin ja yrityshautomoihin on panostettu useissa maakunnissa. Pk-yritysten kasvun edellytykset ovat pitkällä tähtäimellä parantuneet. Yritysten kehitystyön laatu on parantunut, ja kehittämistä on voitu aikaistaa ja nopeuttaa hankkeiden avulla. Hankkeissa on pystytty edistämään yritysten investointeja ja yrityksiin on onnistuttu luomaan uutta liiketoimintaa.

Alueelliset tutkimus-, kehitys- ja osaamiskeskittymät sekä uusia innovaatioita synnyttävät ekosysteemit ovat arvokasta pääomaa maakunnissa ja **uusimman tiedon ja osaamisen tuottaminen ja hyödyntäminen** on keskeisessä roolissa. Rakennerahastoilla on oma tärkeä roolinsa tki-toiminnan käynnistämässä ja juurruttamisessa Etelä-Suomessa, joka on kasvualusta ja veturi koko maan kansainväliselle menestykselle. Maakuntien yhteisissä hankkeissa on kehitetty esimerkiksi vähähiilisiä liiketoimintakonsepteja käyttäen asemanseutuja kehitysalustana, löydetty ideoita ja innovatiivisia ratkaisuja teollisuuden hukkaenergian hyödyntämiseen ja kehitetty IoT-kyberturvallisuus-laboratorio tukemaan erityisesti valmistavan teollisuuden yritysten IoT-liiketoimintaa. Maakunnan liittojen painotusten mukaisten hankkeiden lisäksi toimintalinjasta 2 rahoitetaan **6Aika Kestävän kaupunkikehittämisen** EAKR-hankkeita. 6Aika ohjelmassa on onnistuttu luomaan toimivaa yhteistyötä EAKR- ja ESR-hankkeiden välille. Voidaankin todeta, että periaate monirahastoisuudesta toimii suomalaisessa kaupunkikehittämisen ohjelman (ITI) toteutuksessa. 6Aika hankkeissa on luotu innovaatioalustoja ja kokeilu ympäristöjä, joissa yritykset ovat päässeet testaamaan tuotteita ja palveluita aidossa kaupunkiympäristössä.

Työllisyyttä ja työvoiman liikkuvuutta on edistetty hankkeissa monipuolisesti, tukemalla heikossa asemassa olevien **työllistymistä**, parantamalla **yritysten tuottavuutta ja työhyvinvointia** sekä tukemalla **segregaation purkamista**. Koronapandemia aiheutti sen, että erityisesti jo ennestään heikossa asemassa olevat (nuoret, maahanmuuttajat, osatyökykyiset) ovat joutuneet entistä haastavampaan tilanteeseen ja palvelun tarve on kasvanut. Tähän on osaltaan pystytty vastaamaan digitaalisten työkalujen käyttöönotolla, mutta osalle osallistujista tämä tuo lisähaasteita. Toisaalta on onnistuttu tavoittamaan ja aktivoimaan kohderyhmiä, jotka aikaisemmin olivat vaikeammin saavutettavia. Käynnistyvillä hankkeilla pyrittiin kaikissa maakunnissa tukemaan työllistymistä ja yritysten muutosvalmiutta huomioiden koronapandemian tuomat uudenlaiset haasteet. Tasa-arvon osalta keskityttiin erityisesti miesten syrjäytymisen ehkäisyyn.

Koulutuksen, ammattitaidon ja elinikäisen oppimisen haussa nostettiin esiin erityisesti nuorten tarvitsema tuki koulutuksen suorittamiseen ja syrjäytymisen ehkäisyyn. Hakemuksissa nousi esiin selkeästi oppilaitosten tarve parantaa oman henkilöstön osaamista digi- ja hybridioppimisympäristön käytössä sekä opintojen seurannan tuessa. Valituissa hankkeissa keskitytäänkin pääosin erilaisten pedagogisten ratkaisujen soveltamiseen digiympäristöissä sekä hyviksi havaittujen mallien soveltamiseen laajemmin. Keväällä haasteena oppilaitosten hankkeissa oli myös opettajien työpanoksen keskittäminen perusopetuksen varmistamiseen sekä nopeasti alkaneen etäopetuksen toteuttamiseen.

Työelämän ulkopuolella olevien työ- ja toimintakyvyn parantamiseen keskittyville hankkeille on edelleen kova kysyntä. Koronapandemia on vaikuttanut selvästi kohderyhmään ja palveluntarve on kasvanut ja mahdollisten jatkopolkujen määrä vähentynyt. Hankkeiden toiminta on usein perustunut pitkäkestoiseen, henkilökohtaiseen ohjaukseen, jota on vahvistettu erilaisilla vertais- ja ryhmätoiminnoilla. Nämä toiminnot on perinteisessä muodossa jouduttu vetämään minimiin tai toteuttamaan pienimuotoisemmin kokoontumisrajoitusten puitteissa. Tukea on annettu enemmän yksilötapaamisilla tai hyvin pienissä ryhmissä, vastaten tarpeeseen saada henkilökohtaista tukea muutenkin kuin digitaalisten välineiden kautta. Kaikilla osallistujilla ei myöskään ole käytettävissä tarvittavia laitteita, tai osaamista niiden käyttöön.

Kaikkiaan **ESR –hankkeissa** on ollut yli 66 000 henkeä mukana. Todellisuudessa osallistujien määrä on tätäkin suurempi, koska korona-aikana osallistujatietojen kerääminen on ollut haastavaa. Jonkin verran tietoja on saatu kerättyä takautuvasti. Tuotosindikaattorit ovat kertyneet hyvin suhteessa käytettävissä olevaan rahoituksen määrään.

Maakunnat muodostavat kehittämisen painopisteet alueillaan – linjaukset löytyvät maakuntaohjelmista. Näiden linjausten sekä älykkään erikoistumisen strategioiden kärkiteemojen, osaamisalueiden ja kehittämis-kohteiden mukaan maakunnat suuntaavat rakennerahastorahoitusta.

Etelä-Karjala

Vuonna 2020 Etelä-Karjalan liitto järjesti yhden EAKR –hankehaun, jossa valittavien hankkeiden tuli tukea pk-yritystoiminnan uudistumista tai strategisia osaamiskeskittymiä vahvistavaa yhteistyötä. Rahoitukseen valikoitui neljä hanketta, joita rahoitettiin reilulla 330 000 eurolla. ELY rahoitti kaksi toimintaympäristötuki-hanketta. ESR-hankkeita valittiin alueella toteutettavaksi kahdeksan, joista puolet ylimaakunnallisia. Yritystukia myönnettiin 18:lle yritykselle jatkuvan haun kautta.

Kanta-Häme

Hämeen liiton osalta uusia EAKR-hakuja ei toteutettu vuoden 2020 aikana. Kesäkuussa 2020 toteutetun kyselyn mukaan hankkeet arvioivat koronasta huolimatta pystyvänsä käyttämään rahoituksen suunnitellusti tai muutoshakemuksen turvin. Palautuvia varoja ei ole näin ollen ennakoitavissa. Hämeen yhteistyöryhmä päätti siirtää jäljellä olevat EAKR-varat Hämeen ELY-keskukselle maakunnan yritystoiminnan tukemiseksi koronan vaikutuksista elpymiseen. ELY-keskus myönsi vuoden aikana tukea 23:lle yritykselle. Toimintaympäristötuki-hankkeita käynnistettiin kolme. ESR-hankkeita valittiin toteutettavaksi kahdeksan, joista yksi ylimaakunnallinen.

Kymenlaakso

Kymenlaakson EAKR-rahoituksesta järjestettiin hankehaku kesällä 2020. Haku kohdentui uusimman tiedon ja osaamisen tuottamisen ja hyödyntämisen toimintalinjalle. Painotus oli erityisesti hankkeissa, jotka tukevat maakunnan älykästä erikoistumista ja hiilineutraaliustavoitetta. Rahoituksen myöntämisessä huomioitiin uudelleen budjetoitavat myöntövaltuudet. Rahoitusta myönnettiin kuudelle hankkeelle. Lisäksi ELY-keskus rahoitti kolme toimintaympäristötukihanketta ja viisi ESR-hanketta. Yritystukien jatkuvassa haussa myönnettiin tukea 13:lle yritykselle.

Päijät-Häme

Vuosi 2020 oli hankemäärältään ohjelmakauden mittavin. Rahoituksen painopisteenä oli edelleen maakuntastrategian ja älykkään erikoistumisen mukaiset hankkeet. Päijät-Hämeessä on rahoitettu mm. hankkeita, joissa on luotu alueen yrityksille verkostoja Aasian markkinoille sekä liiketoiminnan että matkailun osalta. Koronapandemia pakotti hyvin konkreettisiin muutoksiin hankkeissa, joiden toimenpiteisiin vaikutti merkittävästi fyysiset kontaktit Kiinassa ja Japanissa. Erityisesti Tokion nyt kertaalleen vuodelle 2021 siirretyt kesäolympialaiset sekä Pekingin talviolympialaiset 2022 ovat olleet vahvoja syitä viedä Lahden urheilutapahtuma- ja -liiketoiminta- sekä valmennusosaamista erityisesti Kiinaan. Päijät-Hämeen liitto ei järjestänyt EAKR-hakua lainkaan vuonna 2020, koska rahoitus oli jo lähes kokonaisuudessaan sidottu käynnissä oleville hankkeille. ELY-käynnisti alueella kuusi toimintaympäristötukihanketta sekä kymmenen ESR-hanketta. Myös yritystuella oli kova kysyntä: tukea myönnettiin 39 yritykselle.

Uusimaa

Uudellemaalle kohdistuvia EAKR-hakua ei toteutunut vuonna 2020. Uudenmaan rahoitus on ohjattu hankkeisiin, jotka vaikuttavimmin edistävät kestävästä kehityksestä, ilmastonutraaliutta, yritysten elinvoimaa sekä uusmaalaisten sujuvaa arkea ja sitä tukevia palveluita ja innovaatioita. Älykkään erikoistumisen strategian kärkiteemat ilmastonutraalius, uudistuva teollisuus ja innovatiiviset palvelut sekä ihmisten kaupunki ovat olleet rahoituksen kohdentumista ohjaavia suunnannäyttäjiä. Voidaan todeta, että Uudellamaalla on saatu varsin pienellä rahoituksella suuria asioita aikaan. Uudellamaalla ei ole käytössä EAKR-yritystukea. ESR-hankkeita käynnistettiin alueella 24, joista osa ylimaakunnallisia.

Varsinais-Suomi

Varsinais-Suomessa on käytetty tehokkaasti myönnettyt rahat (noin 6 milj. euroa) ja sidottu ne maakuntaohjelman ja älykkään erikoistumisen kärkiä tukeviin ohjelman mukaisiin hankkeisiin. Vuoden 2020 loppuun mennessä Varsinais-Suomessa on rahoitettu tai oltu mukana ylimaakunnallisesti 26:ssa hankkeessa. Osoitettu myöntövaltuus on käytetty lähes täysimääräisesti.

Lisätietoa rakennerahastotoiminnasta Etelä-Suomessa:

<http://www.rakennerahastot.fi/web/etela-suomen-suuralue#>

Länsi-Suomi

Länsi-Suomessa rakennerahoituksen myöntämisestä vastaa kaksi rahoittajaviranomaista: Keski-Suomen ELY-keskus sekä Pirkanmaan liitto. Keski-Suomen ELY-keskus palvelee ESR- ja EAKR-rahoituksen osalta Etelä-Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan, Keski-Suomen, Pirkanmaan, Pohjanmaan, Satakunnan sekä Varsinais-Suomen alueella. Pirkanmaan liitto vastaa EAKR-hanketoimintaan liittyvistä päätöksistä Etelä-Pohjanmaan liiton, Keski-Suomen liiton, Pirkanmaan liiton, Pohjanmaan liiton ja Satakuntaliiton myöntämän rahoituksen osalta.

Vuonna 2020 toimintaympäristö muuttui koronapandemian (covid-19) seurauksena merkittävästi. Pandemian vaikutukset talouteen ja yhteiskunnan toimintoihin olivat rajut, mikä näkyi myös hanketoiminnassa. Yritysrahoituksen pääpainopiste oli ns. poikkeusrahoituksessa, jolla pyrittiin turvaamaan yritysten toimintakyky ja työpaikat. Kehittämishankkeiden toteutus vaikeutui mm. kokoontumisrajoituksista johtuen merkittävästi. Toisaalta tilanne vauhditti erilaisten uusien digitaalisten ratkaisujen kehittymistä ja monet hankkeet siirtyivät nopeasti sähköisten alustojen käyttöön (mm. Teams ja Zoom).

Keski-Suomen ELY-keskus myönsi Länsi-Suomessa vuonna 2020 yrityksen kehittämisavustusta EAKR-valtuudesta yhteensä 21,7 miljoonaa euroa. Toimintaympäristön kehittämisavustuksia ei ollut vuonna 2020 lainkaan. Myönteisiä EAKR-päätöksiä tehtiin yhteensä 258 kappaletta. Tukea saaneilla hankkeilla odotetaan syntyvän mm. 31 790 uutta, kokoaikaista työpaikkaa. Yrityksien odotetaan saavan lisää liikevaihtoa 659 miljoonaa euroa ja lisäävän viennin kasvua 445 miljoonalla eurolla.

Vuonna 2020 oli kaksi ESR-hankehakua, joissa yhtenä painopisteenä oli koronapandemiasta toipumista edistävät nopeat ja vaikuttavat toimet. Yleisinä painotuksina oli molemmissa hauissa konkreettisuus, tarvelähtöisyys sekä uutuusarvoa tuova lisäarvo. Rahoitetuilla ESR-hankkeilla kehitettiin mm. työhyvinvointia, tuettiin oppilaitosten ja yritysten yhteistyötä sekä nuorten ja työelämän ulkopuolella eri syistä olevien ihmisten elämänhallintaa.

Pirkanmaan liitossa tehtiin toimintavuonna myönteinen rahoituspäätös 46:lle uudelle EAKR-hankkeelle. Luku on merkittävästi pienempi kuin edellisenä vuonna. Kaikkiaan Länsi-Suomen liitoissa oli ohjelmakauden aikana vuoden 2020 loppuun mennessä rahoitettu 343 EAKR-hanketta. Alueen maakuntaliittojen käytössä olevasta koko kauden noin 80,6 miljoonan euron myöntövaltuudesta oli varattu 90,7 %, sidottu 84,1 % ja maksettu 55 %.

Eri maakuntiin kohdistuneita EAKR-hakua järjestettiin osin eri aikoina. Kahden useampaa maakuntaa koskeeneen hakukierroksen lisäksi Keski-Suomen Saarijärvi-Viitasaaren alueelle, Etelä-Pohjanmaalle ja Pirkanmaalle haettiin rahoitettavia EAKR-hankkeita erillisillä hakujaksoilla.

Maakunnan liittojen alueella rahoittamien EAKR-hankkeiden indikaattoritarkastelu heijastelee omalta osaltaan koronavuoden hanketoimintaan aiheuttamia muutoksia: lähes kaikkien keskeisten indikaattoreiden osalta kertymä oli vuoden 2020 aikana merkittävästi edellisvuotta heikompi. Ohjelmakauden kokonaistarkastelussa tutkimus- ja kehittämisinstituutioiden vetämiin hankkeisiin osallistuneiden yritysten lukumäärä nousi vuoden loppuun mennessä alueella yli kolmeen tuhanteen. Näistä noin 400 yritystä oli käynnistänyt tutkimus-, kehittämis- tai innovaatiotoiminnan yliopistojen, korkeakoulujen tai tutkimuslaitosten kanssa. Uusia tki-työpaikkoja liittojen rahoittamissa hankkeissa oli syntynyt 77 ja erilaisia yhdyskuntien vähähiilisyttä edistäviä uusia ratkaisuja oli raportoitu 126.

Etelä-Pohjanmaa

Ohjelmakauden 2014–2020 toteuttaminen jatkui intensiivisesti koronapandemian sävyttämänä vuonna 2020. Samalla oli käynnissä useita muita tärkeitä ohjelmatyöprosesseja. Alueellinen selviytymissuunnitelma ”Etelä-Pohjanmaa koronasta eteenpäin - EPKE” valmistui syyskuussa.

Korona-elvytysrahoituksen myötä kehittämisrahoitusta oli käytettävissä tavanomaista enemmän. Vuoden 2020 lopulla maakuntaan saadusta Euroopan aluekehitysrahaston EAKR-rahoituksesta sitomatta oli vuodenvaihteessa enää noin 3,5 miljoonaa euroa; käsittelyä odottavia hakemuksia oli lähes kolmen miljoonan euron edestä.

Poikkeuksellisen vuoden vuoksi Etelä-Pohjanmaan liiton **EAKR-rahoitukseen** avattiin kolme hankehakua. EPKE-suunnitelmassa painotetaan erityisesti digitalisaatioasteen nostamista, PK-yrityskentän uusiutumista sekä vihreän siirtymän haasteiden ratkaisemista ja mahdollisuuksiin tarttumista. Erityisesti digitalisaatio-temaan saatiin runsaasti hakemuksia. Digitalisaatioaste pk-yrityksissä valtaisessa maakunnassa vaihtelee suuressa, ja monen tasoisia kehittämistoimia tarvitaan.

Haasteellisesta koronavuodesta huolimatta myös EAKR-osarahoitteista yrityksen kehittämisavustusta myönnettiin 2 508 985 euroa 21 hankkeeseen. Tästä yli puolet kohdistui uuden resurssitehokkaan tuotanto-

teknologian hankintaan ja automaation lisäämiseen. Kehittämistoimenpiteistä suurin osa koski tuotekehitystä. Yritysten kansainvälistymisvalmiuksien kehittämishankkeiden osuus viime vuonna myönnetystä avustuksesta jäi pandemian takia vaatimattomalle tasolle. Yli puolet rahoituksesta meni metallituotteiden valmistuksen toimialalle: tavoitteena on edistää maakunnan vahvojen toimialojen ja alihankintaverkostoissa toimivien yritysten kilpailukykyä.

Aluekehitysrahoituksessa määrällisesti merkittävimmät indikaattorit vuoden 2020 lopussa olivat uusien työpaikkojen syntyminen (195 kpl), TKI-instituution vetämään hankkeeseen osallistuneet yritykset (913 kpl) sekä pk-yritykset, joissa merkittävä liikevaihdon tai henkilöstön lisäys (71 kpl).

ESR-hakuja järjestettiin kaksi, ja kolmannen hakuaika päättyi alkuvuodesta 2021. Rahoitusta myönnettiin teknologia-alojen koulutuksen vetovoiman lisäämiseen, työhyvinvointia ja tuottavuutta edistävään toimintaan sekä työelämäosallisuutta, työkyvyn parantamista ja työkykyiseksi kuntoutumista edistäviin hankkeisiin. Maahanmuuttajat huomioitiin kohderyhmänä hankkeissa. Hankkeissa lisätään mikro- ja pk-yritysten henkilöstön digitaitoja ja tuetaan ottamaan käyttöön robotiikkaa sekä XR-teknologioita. Näissä hankkeissa on syntynyt myös EAKR-ESR-hankeketjuja.

Rakennerahastojen merkitys yhdessä maaseuturahoituksen kanssa on rajallisista resursseista huolimatta ollut keskeinen uutta luova voima maakunnan kehittämisessä. Hanketoiminnalla on saatu maakunnan kehittämisen painopisteisiin vaikutuksia ja lisäarvoa, mikä näkyy muun muassa tutkimus- ja innovaatioteemojen edistymisessä, kärkialojen elinkeinotoiminnan vahvistumisessa, ESR-kehittämistyön toteutumisessa ja vaikutuksissa sekä yritysten toiminnan laadukkaammassa kehittämisessä. Tehdystä kehittämistyöstä suuri osa jäisi toteutumatta ilman rahoitusta.

Keski-Suomi

ELY-keskus myönsi Keski-Suomessa vuonna 2020 yrityksen kehittämisavustusta **EAKR-valtuudesta** yhteensä 4,97 miljoonaa euroa. Myönteisiä EAKR-päätöksiä tehtiin yhteensä 47. Tukea saaneilla hankkeilla syntyi mm. 217 uutta, kokoaikaista työpaikkaa. Yrityksiin saatiin lisää liikevaihtoa 59,6 miljoonan edestä ja viennin kasvua 34 miljoonalla eurolla.

Vuoden mittaan järjestettiin kaksi **ESR-hankehakua**. Hankehakemusten toivottiin olevan alueiden tarpeista lähteviä, toiminnoiltaan konkreettisia ja uutuusarvoa tuovia. Lisäksi hankehaussa toivottiin hankkeita, joilla edistetään toipumista covid-19-pandemian työmarkkinoille aiheuttamista häiriöistä. Rahoitetuilla ESR-hankkeilla tuettiin mikro- ja pk-yrittäjien jaksamista ja työhyvinvointia sekä kehitettiin ratkaisuja pandemian aiheuttamista vahingoista toipumiseen. Haastavassa työmarkkinatilanteessa olevien henkilöiden työmarkkinoille pääsyyn haettiin uudenlaisia ratkaisuja mm. digipelaamista hyödyntämällä.

Vuonna 2020 oli käynnissä 37 Keski-Suomen liiton rahoittamaa **EAKR-hanketta**. EAKR-hakuja Keski-Suomen liitto järjesti kaksi. Rahoitusta myönnettiin vuoden aikana yhteensä 2,7 miljoonaa euroa yhdeksälle hankkeelle Keski-Suomen älykkään erikoistumisen mukaisille teemoille bio-, digi- ja osaamistalouteen.

Pirkanmaa

Pirkanmaalla on **EAKR-yritystukihankkeissa** toivottu erityisesti hakemuksia, jotka kohdistuvat kestäväen kehityksen edistämiseen, bio- ja kiertotalouteen, vähähiilisyttä ja digitaalisia ja älykkäitä palveluita ja toimintatapoja edistäviin hankkeisiin. Loppuvuodesta 2020 avattiin rajattu mahdollisuus tukea pääosin valmistavan teollisuuden vähähiilisyttä edistäviä investointeja.

EAKR-yritystukihakemuksia käsiteltiin vuonna 2020 jatkuvassa haussa 94 kappaletta. Tukea myönnettiin noin neljä miljoonaa euroa. Määrä kasvoi edellisvuodesta lähes miljoonalla eurolla. Myönteisen päätöksen sai 67 yritystä. Rahoitus kohdistui pääosin toimintalinjaan 1, Pk-yritysten kilpailukyky, (64 kpl, 3,76 milj. euroa). Toimintalinjalta 2, Uusimman tiedon ja osaamisen tuottaminen ja hyödyntäminen, rahoitettiin kolme hanketta.

Tukea saaneet yritykset olivat pääosin mikroyrityksiä (67 %) ja pieniä yrityksiä (21 %). Suurin osa, 67 %, rahoitetuista hankkeista kohdistui sisällöltään uuden liiketoiminnan luomiseen ja noin 21 % pk-yritysten kasvun ja kansainvälistymisen edistämiseen. Puolet hakijoista oli nuoria, 1–5 vuotta toimineita yrityksiä. Hakemusten keskimääräinen viranomaiskäsittelyaika oli 37 päivää.

Rahoitusvuosi oli luonteeltaan erittäin poikkeuksellinen covid-19-epidemian ja sen myötä kohdennetun kansallisen poikkeusrahoituksen vuoksi. Kyseistä kehittämistoimenpiteisiin kohdistettua koronarahoitusta myönnettiin ELY-keskuksen kautta pirkanmaalaisille yrityksille 26,6 miljoonaa euroa noin 2 000 päätöksellä. Lisäksi kansallista rahoitusta käytettiin pk-yritysten hankkeiden rahoittamiseen. Kaikkiaan ELY-keskuksen pk-yritysten kehittämisavustuksen kautta rahoitusta Pirkanmaalla kohdentui 32,3 miljoonaa euroa 2 030 yritykseen.

Pirkanmaalla myönnettiin vuoden 2020 aikana **ESR-rahoitusta** yhteensä 19 hankkeelle. Näistä viisi tuottaa uusia ratkaisuja erilaisten haasteellisesti työllistyvien ryhmien työllistymisen tueksi. Yhdeksän hanketta etsii uusia lähestymistapoja alueen tarpeita vastaavaan osaamisen kehittämiseen mm. toimialojen muutoksissa ja vähähiilisen talouden tavoitteita tukien. Viisi rahoitettua hanketta tiivistää yhteistyötä toimijoiden välillä ja kehittää osallisuutta tukevia ja syrjäytymistä ehkäiseviä palveluita.

Hankkeissa on mukana lukuisia alueen aktiivisia toimijatahoja aina järjestöistä kuntiin ja yrityksistä koulutus- ja muihin kehittäjäorganisaatioihin. Kuntien mukanaolo on erittäin tärkeää ja juurruttaa uusia ideoita osaksi arkista toimintaa.

Työllisyyttä edistäviin hankkeisiin myönnetty kokonaisrahoitus vuonna 2020 ylitti 1,7 milj. euroa. Osaamisen kehittämiseen kohdennettiin 4,8 milj. euroa ja osallisuushankkeisiin 2,4 milj. euroa. Hankkeisiin osallistuu kymmeniä erilaisia toteuttajatahoja ja näiden työpäiviin tuhansia ihmisiä ympäri Pirkanmaata. Yhteensä näille 19 hankkeelle myönnetty EU- ja kansallinen rahoitusosuus on lähes yhdeksän miljoonaa euroa.

Vuonna 2020 ESR-hakuteemoissa Pirkanmaalla etsittiin ratkaisuja muun muassa kiertotalouden ja puurakentamisen uuteen osaamiseen, ammatillisessa koulutuksessa työpaikoilla tapahtuvaan oppimiseen, korona-ajan (etä)työelämän ilmiöihin, valmistavan ja vientiteollisuuden ja tapahtumatalouden haasteisiin sekä osallisuutta tukeviin sekä syrjäytymistä ennalta ehkäiseviin palveluihin.

Vuonna 2020 Pirkanmaan liitto järjesti kaksi Pirkanmaata koskevaa **EAKR-rahoitushakua**. Kevään haussa teemoina olivat tekoälyn soveltaminen ja hyödyntäminen sekä alueen innovaatiokyvykkyyden ja innovaatioympäristöjen kehittäminen. Syksyn haussa korostettiin koronakriisistä toipumista ja uudistumista ilman toimialarajauksia. Hakemuksia näissä hauissa jätettiin yhteensä 26. Niistä kymmenen on saanut tai saamassa myönteisen rahoituspäätöksen.

Hakijoilla tuntuu edelleen olevan haasteita hahmottaa EAKR:llä ja ESR:llä rahoitettaviksi soveltuvien toimien välistä eroa, vaikka sitä on systemaattisesti hakuinfoissa tuotu esille. Hakijoita on myös rohkaistu EAKR-ESR-hankeparien rakentamiseen.

Molemmissa EAKR-hauissa oli käytössä alueellinen valintaperuste liittyen hankkeen vastuullisuuteen kehittämis- ja innovaatiotoiminnassa. Kokemuksen perusteella alueellisen valintaperusteiden ansiosta hakijat kiinnittivät hakemusvaiheessa aiempaa paremmin huomiota hankkeensa eettisyyteen, avoimuuteen ja turvallisuuteen liittyviin näkökulmiin ja vaikutuksiin.

Koronan vaikutus näkyi loppuvuodesta jätettyjen hakemusten sisällöissä ja käynnissä olleiden hankkeiden toteutuksessa. Molemmilla syksyn 2020 hausta rahoitettavilla hankkeilla haetaan ratkaisuja koronakriisistä selviytymiseen. Käynnissä olleiden hankkeiden osalta koronapandemia ei vaikuta aiheuttaneen ylipääsemättömiä ongelmia hankkeiden toteutukseen, vaikka toimintatapoja onkin täytynyt miettiä uudelleen.

Korona on kuitenkin vaikeuttanut esimerkiksi yritysten kanssa tehtävää yhteistyötä. Tämä tulee näkymään hankkeissa ainakin siten, että arvioituihin indikaattoritavoitteisiin ei päästä. Joidenkin päättyneiden hankkeiden osalta on ollut myös havaittavissa, että toiminta ei esim. TKI-infran osalta ole voinut jatkua suunnitelman mukaisesti, koska esimerkiksi yliopistokampus on ollut koronan takia suljettuna. Korona näkyy siis käytännössä mm. tutkimusinfrojen käytön esteinä.

Liiton rahoittamia EAKR-hankkeita oli käynnissä vuoden 2020 aikana yhteensä 29. Hankkeet painottuivat vähähiiliseen talouteen ja valmistavaan teollisuuteen. Uusissa käynnistyneissä hankkeissa myös älykkään kaupungin kehittämisteemat, erityisesti älykkääseen liikkumiseen liittyvät asiat, ovat nousseet esille. Uusia vähähiilisyshankkeita käynnistyi vuoden 2020 aikana kolme, mikä on edellisvuotta vähemmän. Pirkanmaa järjesti ohjelmakauden aiempina vuosina pari vähähiilisyysteemaan liittyvää hankehakua sen varmistamiseksi, että vähähiilisyshankkeiden 25 %:n vähimmäisosuus saavutetaan.

Pohjanmaa

Pohjanmaan maakuntaohjelman tavoitteiden mukaisesti rakennerahastovarilla tuettiin vuonna 2020 toimintaa, jolla edistettiin monipuolista elinkeinoelämää, korkeatasoista innovaatiotoimintaa sekä vähähiilistä taloutta. Lisäksi tuettiin toimenpiteitä työllisyyden edistämiseksi, osaavan työvoiman saamiseksi sekä sosiaalisen osallisuuden lisäämiseksi.

Pohjanmaan älykkään erikoistumisen strategian mukaisesti Pohjanmaan liitossa painotettiin vuonna 2020 hankkeita, jotka kytkeytyivät digitalisaatioon ja teolliseen internetiin sekä vähähiiliseen talouteen. Lisäksi hankkeiden tuli maakuntaohjelman tavoitteiden mukaisesti edistää monipuolista elinkeinoelämää, korkeatasoista innovaatiotoimintaa sekä vähähiilistä taloutta. Näiden teemojen puitteissa rahoitettiin hankkeita, joilla vahvistetaan digitaalisten ratkaisujen ja älykkäiden järjestelmien TKI-infrastruktuuria ja kehitysympäristöjä, älykkäiden sähköverkkojen sekä hajautetun ja uusiutuvan energiateknologian kehittämistä sekä energian harvestointiin ja varastointiin perustuvia energia-autonomisia ratkaisuja.

Rahoitettavalla toiminnalla vahvistettiin alueen korkeakoulujen kykyä tukea yritysten ja yritysverkostojen innovaatiotoimintaa sekä tuettiin yrityksiä uusien liiketoimintamahdollisuuksien tunnistamisessa ja kehittämistyössä. Lisäksi korostettiin pk-yritysten ja suuryritysten avointa yhteistyötä ja innovointia yhdessä alueen korkeakoulujen kanssa.

Loppuvuodesta 2020 avattiin hankehaku, jossa rahoitus kohdistettiin koronakriisistä elpymiseen liittyviin toimenpiteisiin. Rahoitettavien hankkeiden tuli auttaa yrityksiä koronasta selviytymiseen edistämällä digitaalisten ja vihreiden teknologioiden ja teknologisten ratkaisujen käyttöönottoa yrityksissä ja luomalla uusia toimintatapoja kasvun ja uudistumisen tueksi. Nämä hankkeet käynnistyvät vuoden 2021 aikana.

Keski-Suomen **ELY-keskuksen EAKR-rahoituksen** painopisteenä Pohjanmaan alueella vuonna 2020 olivat hankkeet, jotka tähtäävät vähähiilisyyteen, vihreän siirtymän edistämiseen sekä kansainvälisen kilpailukykyyn parantamiseen. Hankkeiden tarkoituksena on edistää alueen yritysten kilpailukykyä myös erikoistumisen, tuotekehityksen, tuotannon tehostamisen sekä liiketoiminnan kehittämisen kautta. Aloittavia yrityksiä tuettiin uuden liiketoiminnan esiselvityshankkeissa, pilotoinneissa sekä pienissä tuotekehityshankkeissa.

Hankevalinnoissa huomioitiin Pohjanmaan älykkään erikoistumisen painopisteet sekä Pohjanmaan ELY-keskuksen kehittämisen kärkiteemat, erityisesti uusi energiatalous sekä valmistava teollisuus. Pohjanmaalla myönnettiin vuonna 2020 EAKR-toimintalinjan 1 mukaisia kehittämisavustuksia 24:een **yrityshankkeeseen** yhteensä 1 241 095 euroa.

Pohjanmaan osalta **ESR-valtuuksia** ei ollut enää käytettävissä vuonna 2020. Tämän vuoksi uusia hakukierroksia ei toteutettu. Käynnissä olevien ESR-hankkeiden kautta tuettiin toimenpiteitä työllisyyden edistämiseksi, osaavan työvoiman saamiseksi sekä sosiaalisen osallisuuden lisäämiseksi. Toimintalinjassa kolme Keski-Suomen ELY-keskus keskittyi vuonna 2020 Pohjanmaalla tukemaan maakunnan työllisyyden edistämiseksi hankkeita, joissa tavoitteena on mm. työikäisten nuorten ja heikossa työmarkkina-asemassa olevien työelämään ohjaus-, valmennus- sekä muiden työllistymistä edistävien palvelujen kehittäminen ja toteuttaminen. Tämän lisäksi ESR-varoin tuettiin hankkeita, joissa kehitettiin menetelmiä työttömän työvoiman uudelleenkouluttamiseen ja joustavaan siirtymiseen uuteen työpaikkaan yritysten kilpailukykyä ja tuottavuutta edistävällä tavalla.

Innovatiivisista menetelmistä mainittakoon Pietarsaaren seudulla toiminut maahanmuuttajien uusyrittäjäyys-hanke. Sen puitteissa alueella yrittäjinä toimivat maahanmuuttajat opastivat virtuaalisesti muita maahanmuuttajia yrittäjyyteen. Rahoitusta toimintalinjassa neljä on myönnetty myös hankkeisiin, joissa kehitetään ja pilotoidaan korkeakouluille koulutusohjelma älykkäiden teollisuusratkaisujen kehittämiseen ja kansainvälistämiseen mikro- ja pk-yrityksissä. Toimintalinjassa viisi on tuettu hanketoimintaa, jossa tavoitteena on syrjäytymisvaarassa olevien työttömien ja työelämän ulkopuolella olevien työ- ja toimintakyvyn edistäminen sosiaalisen osallisuuden ja yhteisöllisyyden keinoin kohti kuntoutus-, koulutus- ja työllisyyspolkua.

Satakunta

Koronapandemiasta huolimatta ohjelman toimeenpanoa ja rahoitettuja hankkeita pystyttiin viemään eteenpäin pääsääntöisesti etäyhteyksiä käyttäen. Jonkin verran vaikeutta ja haastetta oli toteutettavien pilotoitien järjestämisessä eri hankkeissa. Tämä aiheutti muun muassa viivästyksiä hankkeiden toteutukseen, ja monelle hankkeelle myönnettiin jatkokaikaa toteutukseen juuri koronapandemian vaikutusten vuoksi. Toimintaa saatiin kuitenkin yllättävän hyvin uudelleen suunnattua erilaisia sähköisiä alustoja hyödyntäen.

Satakunnassa oli vuoden 2020 loppuun mennessä rahoitettu kaikkiaan 98 toimintalinjan kaksi mukaista **EAKR-kehittämishanketta**. Hankkeilla on pyritty edistämään kehittämistoimijoiden, tutkimus- ja koulutusorganisaatioiden sekä elinkeinoelämän innovaatio- ja kehittämistoiminnan maakunnallista, kansallista ja kansainvälistä yhteistyötä.

EAKR-hankkeiden teemat kytkeytyvät Satakunnan maakuntaohjelman kehittämiskokonaisuuksiin ja niillä voidaan tukea maakunnan älykästä erikoistumista. Satakunnan painopisteitä ovat uudistuva teollisuus, energia, sininen kasvu, bio- ja kiertotalous, hyvinvointi ja turvallisuus. Teollisuuden uudistamiseen sekä hyvinvointiin ja turvallisuuteen on kohdennettu noin 70 % kokonaisrahoituksesta.

Tuloksista voidaan esimerkkeinä mainita, että tutkimus- ja kehittämisorganisaatioiden hankkeisiin on osallistunut yli tuhat yritystä. Innovaatioalustoissa on kehitetty ja pilotoitu yli 160 uutta tuotetta. Lisäksi rahoitettujen hankkeiden työllistävä vaikutus hankkeiden aikana on ollut noin 320 henkilötyövuotta.

Satakunnassa myönnettiin vuonna 2020 EAKR-toimintalinjan 1 mukaisia kehittämisavustuksia 33:en **yrityshankkeeseen** yhteensä 3,1 milj. euroa. Kokonaisrahoituksen määrä laski edellisvuodesta. Kehittämishank-

keiden rahoittamisessa painotettiin aiempaan tapaan uuden tuotantoteknologian käyttöönottoa sekä yrityksen liiketoiminnan merkittävää uudistumista ja kehittämistä, kuten tuotteiden ja palvelujen kehittämistä ja kansainvälistymistä.

Rahoitetuista hankkeista 24 prosentin arvioidaan edistävän EAKR-ohjelman tavoitteen mukaista vähähiilisyttä. Vuonna 2020 rahoitetuilla yrityshankkeilla tavoitellaan yhteensä noin 32,5 miljoonan euron liikevaihdon lisäämistä, josta lähes puolet eli noin 10 miljoonaa olisi viennin kasvua. Uusia työpaikkoja vuoden 2020 EAKR-rahoituksen myötävaikutuksella arvioidaan syntyvän Satakuntaan 138.

Satakuntaan on rahoitettu ohjelmakauden aikana 65 **ESR-hanketta**. Toimintalinjan 5, Työelämän ulkopuolella olevien työ- ja toimintakyvyn parantaminen, hankkeistaminen päättyi. Vuonna 2020 rahoitettujen hankkeiden tavoitteissa painottui digitaalisten lisäysten ja työelämävalmiuksien varmistaminen, robotiikka ja automaatio-osaaminen sekä yritysjohtamisen johtamistaidot. Toisen asteen ja korkea-asteen koulutusorganisaatiot tekevät tiivistä yhteistyötä keskenään. Hankkeet ovat usein monen toteuttajan yhteishankkeita.

Lisätietoa rakennerahastotoiminnasta Länsi-Suomessa:

<http://www.rakennerahastot.fi/web/lansi-suomen-suuralue#>

Itä-Suomi

Itä-Suomessa ohjelman toteutus on edennyt tulos- ja tuotosindikaattoreiden osalta hyvin molemmissa rahastoissa. Rahoittajien neuvontatyö on lisännyt vähähiilisyshankkeiden määrää ja ohjelman vähähiilisyystavoite ollaan suuraluetasolla saavuttamassa.

Keväällä 2020 covid-19-epidemian vuoksi käynnistetyt, ja kansallisista varoista toteutetut tilapäiset valtiontukitoimenpiteet pysäyttivät ohjelmärahoituksen pohjaavan yrityksen kehittämisavustuksen myönnön noin viideksi kuukaudeksi. Tästä huolimatta ELY-keskus myönsi toimintalinjan 1 mukaista suoraa yritysrahoitusta jopa enemmän kuin edellisenä vuonna. Kuten aiemminkin, avustuksen vaikuttavuus oli merkittävää ja sen myötävaikutuksella yritysten liikevaihdon arvioidaan kasvavan noin seitsemänkertaisesti myönnettyyn avustukseen suhteutettuna. Liikevaihdon kasvusta yli puolet tulee vientimarkkinoilta. Yritysten vuonna 2020 käynnistämien kehittämishankkeiden vaikutukset näkyvät kahden vuoden kuluessa hankkeen päätyttyä eli tyypillisesti 3–4 vuoden kuluttua myönnöstä.

Euroopan sosiaalirahasto (ESR) reagoi nopeasti pandemiatilanteeseen ja ylimääräinen hakehaku järjestettiin päättyen 14.4.2020. Toimenpiteitä kohdennettiin erityisesti nuoriin ja syrjäytymisvaarassa oleviin sekä yritysten liiketoiminnan jatkuvuuden turvaamiseen. Vuoden 2020 aikana käynnistyi 145 uutta ESR-hanketta ja rahoitusta myönnettiin yhteensä 43 milj. euroa. ELY-keskus rahoitti kevään aikana monia hankkeita normaalia korkeammalla tukitasolla, koska täydentävää rahoitusta oli tilanteessa vaikea saada. Moni toimija haki ESR-rahoitusta ensimmäistä kertaa. Rahoituksessa otettiin vuonna 2020 huomioon koronan aiheuttamat voimakkaat vaikutukset ihmisiin ja yritysten liiketoimintaan.

Koronan aiheuttama sosiaalinen eristäytyminen johti uudenlaiseen tarpeeseen pitää huolta nuorten osallisuudesta ja opiskelukykyä. Monen järjestön hankkeissa tämä nousi keskeiseksi tavoitteeksi. Rakennerahastojen rahoituksella on pystytty vastaamaan nopeasti koronakriisin aiheuttamiin tilanteisiin. Erityisesti nuoriin on kohdistettu toimenpiteitä ESR-hankkeissa ja räätälöity palveluja todellisen tarpeen mukaisesti. Haasteita syntyi ESR toimenpiteiden osalta kokoontumisrajoitusten rajatessa ihmisten kohtaamista ja ko-

koontumista sekä oikean kohderyhmän tavoittamista kotoa. Vuoden aikana on toteutettu hankkeita terveysviranomaisien ohjeiden sallimissa rajoissa. Monet hankkeet ovat ottaneet käyttöön etäyövälineitä ihmisten tapaamisessa, mutta tarvittaessa on tehty myös kotikäyntejä. Vuoden aikana esitettiin tarpeita laajentaa ESR-hankkeiden kohderyhmää enemmän perhetyön suuntaan ja lisätä ruoka-avun rahoitusmahdollisuuksia.

Etelä-Savon ELY-keskus myönsi kehittämisrahoitusta 161:lle uudelle hankkeelle yhteensä 48,3 milj. euroa. Vuosi 2020 toi paljon uusia hanketoteuttajia ohjelmaan. Tähän vaikutti paljon yksinkertaistettujen kustannusmallien laaja käyttö, pitkäkestoinen aktivoituvuus ja koronapandemian tuomat akuutit tarpeet kehittämisessä. Paljon hankkeita käynnistyi erityisesti sosiaalisen osallisuuden ja vaikeasti työllistyvien kohderyhmän tueksi. Toisaalta nuorille haluttiin luoda olosuhteista huolimatta toimintaa ja mahdollisuuksia tulla kohdatuksi ja osalliseksi yhteiskunnasta. Yritysten muutoskyvykkyyttä ja toimintaedellytyksiä pandemian keskellä pyrittiin turvaamaan vahvistamalla neuvontaa ja ohjausta. Toimintalinjalla 2 ELY-keskuksen hankerahoitus keskittyi luonnonvarojen kestävään käyttöön ja kiertotalouden kokeiluihin.

Maakuntaliittojen EAKR-rahoitus toimintalinjalla 1 kohdistui yritysverkostojen kehittämiseen ja pk-yritysalueiden saavutettavuuden edistämiseen. Toimintalinjan 2 kehittämishankkeissa korostuu rakennerrahasto-ohjelman, maakuntaohjelmien ja älykkään erikoistumisen strategioiden tiivis yhteys. Maakuntaliittojen rahoitus kohdistettiin pääosin kehittämisen kärkialueille, joiden on nähty parhaiten edistävän yritystoiminnan kasvua ja sitä tukevaa tki-toimintaa. Tukea suunnattiin uusien menetelmien, toimintamallien ja digitaalisten ratkaisujen kehittämiseen, tutkimus-, oppimis- ja kehittämissympäristöjen hyödyntämiseen sekä laitteisto- hankintoihin. Lisäksi panostettiin matkailun kehittämiseen.

Etelä-Savon maakuntaliitolle jätettiin vuoden 2020 aikana 42 hankehakemusta. Myönteisen rahoituspäätöksen sai 30 hanketta (11,3 milj. euroa), kielteisiä päätöksiä tehtiin viisi. Seitsemän hankkeen osalta rahoituspäätös siirtyi vuoden 2021 puolelle. Hankkeet tukivat hyvin Etelä-Savon älykkään erikoistumisen kärkiä - metsä, ruoka ja vesi, joihin perustuviin luonnonvaroihin, erityisosaamiseen ja kestävään elinkeinotoimintaan Etelä-Savon kasvua ja elinvoimaa rakennetaan. Osaavat ihmiset, uudistuvat yritykset, kehittyvä toimintaympäristö, digitaalisuus ja hyvä saavutettavuus ovat keskeisimpiä kasvun ja elinvoiman tekijöitä, ja näitä tuettiin myös hankerahoituksella.

Vahva panostus puurakentamiseen jatkui ja sai uusia ulottuvuuksia esimerkiksi materiaalitutkimusympäristön kehittämisestä, puurakentamisen hyvinvointi-innovaatioista ja biohiilen uusista käyttökohteista rakennusmateriaalina. Erikseen tuettiin myös muun muassa rakennus- ja purkujätteiden kierrätyksen parantamiseen liittyvien toimintamallien ja tiedonsiirron kehittämistä. Älykkään erikoistumisen kärjistä vesiosaamiseen haetaan puolestaan kansainvälistymistä Blue Economy Mikkeli -hankkeessa.

Luonto on vahvasti läsnä niin luontomatkailun, luonnoneväiden hyödyntämisen kuin taimituotannon automaation kehittämisen osalta. Hankkeilla kehitettiin myös muun muassa Saimaan alueen matkailua, tunnettuutta ja saavutettavuutta, kärkenään Saimaa-ilmiö, joka tavoittelee Savonlinnaa Euroopan kulttuuripääkaupungiksi vuonna 2026.

Koronapandemian tuottamiin haasteisiin pyritään selvimmin vastaamaan Rebuild Business -hankkeessa, joka tavoittelee myös laajemmin yritysten toimintaympäristön häiriötilanteisiin varautumista ja omistajanvaihdoksien toteuttamista koko Etelä-Savossa.

Pohjois-Karjalan maakuntaliitolle jätettiin vuoden aikana 27 EAKR-hakemusta. Lisäksi käsittelyssä oli yhdeksän hakemusta, jotka oli jätetty maakuntaliitolle vuoden 2019 puolella. Rahoitusta myönnettiin yhteensä 9,3 milj. euroa 31 hankkeeseen, joista suuri osa liittyy älykkään erikoistumisen teemoihin metsäbiotalouteen ja teknologiateollisuuteen. Metsäbiotalouteen liittyvissä hankkeissa tavoitellaan uusia liiketoimintamahdollisuuksia ja osaamisen kehittämistä sekä yhteistyön lisäämistä kansainvälisellä tasolla. Esimerkiksi Metsäbio- ja kiertotalouden uusi liiketoiminta -hankkeessa nopeutetaan uusien tuotteiden alkuvaiheen kehitystyötä, pienennetään kehitystyön riskiä ja siten madalletaan yrityksen kynnystä uusiutua.

Kuudessa investointihankkeessa kehitetään oppilaitosten opetus- ja tutkimusympäristöjä. Oppimisympäristöissä yhdistävänä tekijänä on vähähiilisyys, jota tavoitellaan uudennaisilla opetusvälineillä ja -tavoilla. Uusilla investoinneilla tähdätään myös elinkeinoelämän ja oppilaitosten välisen yhteistyön lisäämiseen ja opiskelijoiden harjoittelussa erilaisten toteutusmallien kokeilemiseen. Toteutettavat investoinnit yhdessä niihin liittyvien kehittämishankkeiden kanssa tuovat oppilaitoksille uudennaisia keinoja työssäoppimisen lisäämiseen sekä työelämässä jo olevien täydennyskoulutukseen. Esimerkiksi ILO - Ilmastoystävällisen logistiikka-alan osaamiskeskittymä -hankkeessa hankittavalla laitteistolla koulutetaan ammattioppilaitoksen opiskelijoita ja Pohjois-Karjalan kuljetusyrityksissä työskenteleviä taloudellisesti ja ekologisesti kestävään ajamiseen. Liikuteltava oppimisympäristö mahdollistaa koulutuksen toteuttamisen paikkakunnasta riippumatta.

Vuonna 2020 rahoitetuissa hankkeissa oli yhtenä vahvana teemana matkailu; ympäri maakuntaa käynnistyi kuntien ja kehittämissyhtiöiden vetäminä alueen yritysten matkailuosaamisen kehittämiseen ja yhteistyön lisäämiseen tähtäviä hankkeita. Hankkeissa keskeisenä tavoitteena oli uusien matkailutuotteiden kehittäminen sekä jo olemassa olevien tuotteiden laadun nostaminen kansainvälisiä matkailijoita paremmin houkutteleviksi. Keskeistä hankkeissa oli myös digitaalisten palveluiden laajempi hyödyntäminen matkailutuotteiden markkinoinnissa ja myynnissä. Esimerkiksi Matkailu Goes Global -hankkeen tavoitteina on matkailun kasvun hakeminen sekä kotimaasta että kansainvälisiltä markkinoilta, alueen matkailuinvestointien kasvattaminen sekä yritysverkostojen kehittäminen yhteisen matkailukohteen muodostamiseksi.

Pohjois-Karjalan maakuntaliiton rahoittamista hankkeista vain yksi tähtäsi pelkästään yritysten toimintaedellytysten turvaamiseen koronaepidemia tilanteessa. Siinä lisättiin yritysten tietoisuutta tarjolla olevista kriisirahoitusmahdollisuuksista ja palveluista ja etsittiin uusia ratkaisuja liiketoiminnan ylläpitämiseen ja kehittämiseen.

Pohjois-Savon liitto myönsi tukea 8,4 milj. euroa (kokonaiskustannukset 11,6 milj. euroa) 36:lle hankkeelle. Pääosa tuesta kohdistui maakunnan älykkään erikoistumisen aloille. Koronapandemiaan vastattiin käynnistämällä keväällä 2020 koronateemahaku tukemaan elpymistä. Hausta rahoitettiin 15 hanketta liittyen erityisesti matkailualan toimintaympäristön kehittämiseen. Tukea kohdennettiin myös mm. etäratkaisujen kehittämiseen terveydenhuollon alalle.

Ilmastonmuutoksen hillintään panostettiin usean hankkeen toimesta mm. laatimalla maakunnallinen tiekartta ja kuntakohtaisia ilmaston toimintasuunnitelmia. Ilmastotavoitetta tukevat myös panostukset kierrätyslannoitteiden kehittämiseen ja maataloustoiminnan hiilineutraalisuutta tukeva työ, missä selvitetään kenttämittauksiin perustuen erilaisten tuotantovaihtoehtojen mahdollisuuksia pienentää nautakarjatuotannon ilmastokuormaa Pohjois-Savolle tyypillisillä viljelysmailla.

Lukuisten rahoitettujen terveysalan hankkeiden yhteistyötä tiivistettiin koordinoitavuuden avulla, mikä edisti resurssien parempaa hyödyntämistä, poiki uutta yhteistyötä ja siten toi jo välittömästi lisäarvoa hankkeiden toteuttamiseen. Koordinoitavuus tukee alueen terveysalan ekosysteemin vahvistumista ja yritysten toimintaa.

Itä-Suomen **maakuntien yhteistyöryhmien** kokouksissa rakennerahastohankkeiden käsittelyjen ja esittelyjen lisäksi kuultiin ajankohtaishankkeita ohjelma-asioihin, yritysrahoitukseen, maaseuturahoitukseen, ohjelmakauden 2021–2027 valmisteluun, ilmasto- ja energiaohjelmiin sekä maakuntastrategioihin. Lisäksi MYR-reille annettiin tiedoksi ennen päätöksentekoa yhteenvetotiedot saapuneista yritystukihakemuksista. Maakunnan yhteistyöryhmien kokousten mediatiedotus oli aktiivista.

Etelä-Savon maakunnan yhteistyöryhmä kokoontui neljä kertaa ja sen sihteeristö 12 kertaa. Kokouksissa käsiteltiin yhteensä 101 EAKR- ja ESR-hanketta, joista rahoitusta puollettiin 80 hankkeelle.

Pohjois-Karjalan maakunnan yhteistyöryhmä kokoontui viisi kertaa, joista neljä viimeistä kokousta järjestettiin Teams-etäkokouksina. MYR:n sihteeristö kokoontui 16 kertaa. Kokouksissa käsiteltiin yhteensä 90 EAKR- ja ESR-hanketta, joista rahoitusta puollettiin 69:lle hankkeelle.

Pohjois-Savon maakunnan yhteistyöryhmä kokoontui seitsemän ja sihteeristö 13 kertaa. Koronapandemian alettua maaliskuussa 2020 MYR:lle pidettiin kaksi kirjallista menettelyä, jonka jälkeen mahdollistettiin pysyvänä käytäntönä kokoukseen osallistuminen etäyhteyksin. Syksyllä MYR:n kirjallisessa menettelyssä hyväksyttiin maakunnan elpymissuunnitelma eli Pohjois-Savon uuden kasvun suunnitelma 2020–2022. MYR:n ja sihteeristön kokouksissa käsiteltiin 90 hankehakemusta, joista rahoitusta puollettiin 73:lle hankkeelle. Maakunnan yhteistyöryhmä päätti täydentävästä alueellisesta valintaperusteesta ”Koronaepidemiasta aiheutuvien haittojen torjunta ja korjaaminen”, jolla hakemukset saavat arvioinnissa lisäpisteitä.

Viestinnän pääpaino oli verkkoviestinnässä ja some-kanavilla. Rakennerrahastot.fi-sivuston Itä-Suomen osiota (www.rakennerrahastot.fi/ita-suomi) ja uutistuotantoa päivitettiin aktiivisesti. Verkkosivuilla julkaistiin 14.2. ja 15.5. päättyneiden EAKR- ja ESR-rahoitushakujen kuulutukset, minkä jälkeen siirryttiin jatkuvaan hankehakuun nopean reagoinnin mahdollistamiseksi. Lisäksi keväällä järjestettiin ylimääräisiä hankehakua tukemaan covid-19-tilanteesta elpymistä. Rahoituksen hyödyntämistä kehittämistyössä edistettiin maakunnissa järjestetyillä EU-rahoituksen infotilaisuuksilla, joihin osallistui runsaasti kiinnostuneita kuulijoita, esim. marraskuussa pidetyssä Pohjois-Savon EU-rahoitusinfossa oli 130 osallistujaa. Pohjois-Savossa julkaistiin Vetovoimainen Pohjois-Savo -aikakauslehti, joka esittelee EU-rahoitteisia menestystarinoita. Julkaisun printtiversiona jaettiin laajasti ja näköislehti on luettavissa https://issuu.com/oodiamedia/docs/pohjois-savo_2020.

Itä-Suomen maakuntaliittojen ja ELY-keskuksen muodostama Itä-Suomen rakennerrahastojen viestinnän työryhmä kokoontui viisi kertaa. Työryhmä valmisteli ja julkaisi kolme uutiskirjettä rakennerrahastojen ajankohtaisista asioista ja tulokset hankkeista. Lisäksi valmisteltiin rakennerrahastojen viestinnän vuosisuunnitelma ja toimeenpano.

Lisätietoa rakennerrahastotoiminnasta Itä-Suomessa:
<http://www.rakennerrahastot.fi/web/ita-suomen-suuralue#>

Pohjois-Suomi

Pohjois-Suomen maakuntien rakennerrahastohankkeissa ovat painottuneet toimenpiteet, jotka vastaavat koronapandemian elinkeinoelämälle ja alueille tuomiin haasteisiin. Keskeisessä roolissa ovat olleet toimenpiteet, jotka edistävät pandemiasta selviytymistä ja liiketoiminnan sekä osaamisen uudistamista.

Pohjois-Suomen alueella on vuonna 2020 järjestetty säännöllisesti rahoitushakua. Koronatilanteesta johtuen järjestettiin nopeita lisähakua kevään aikana. Osa liitoista on siirtynyt jatkuvaan hakuun. Poikkeuksellisesta vuodesta huolimatta rahoituksella on ollut pääosin hyvä kysyntä.

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus on rahoittanut vuoden 2020 aikana Pohjois-Suomeen yhteensä 155 **Euroopan sosiaalirahaston (ESR)** ja 22 **Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR)** kehittämishanketta. Rahoituksesta kohdentuu 23,8 milj.€ Pohjois-Pohjanmaalle, 19 milj.€ Lappiin ja 4,8 milj.€ Kainuuseen. Osa näistä rahoituksista hankkeista kohdentuu usean maakunnan alueelle.

Yritysten investointi- ja kehittämishankkeissa rahoituksen kysyntä oli vahvaa. Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus myönsi yrityksen kehittämisyhteistyöstä Pohjois-Pohjanmaalla, Lapissa ja Kainuussa yht. 39 milj. euroa,

joka on ohjelmakauden suurin vuosikohtainen myöntösumma. Myös yritysten toimintaympäristön kehittämishankkeiden rahoitusosuus kasvoi edellisvuosista ollen 2,9 miljoonaa euroa. Päätöksiä käsiteltiin yhteensä 230 kpl, joista myönteisiä oli 182 kpl. Rahoituksella mahdollistetaan noin 134 milj. euron investointi- ja kehittämishankkeiden toteutus Pohjois-Suomessa. Vahvasti vientipainotteisella Keski-Pohjanmaalla yritysten kehittämisrahoituksen kysyntä oli erittäin vilkasta ja yrityksen kehittämisavustuksia myönnettiin yhteensä n. 4,5 miljoonaa euroa (vrt. 2019 n. 2,3 milj. euroa).

Merkittäviä investointi- ja kehittämishankkeita käynnistettiin mm. matkailualalla sekä teollisuudessa eri toimialoilla. Matkailualan hankkeissa kehitetään aktiivisesti uusia ohjelmapalveluja ja vahvistetaan majoituskapasiteettia kansainvälisen kysynnän näkökulmasta. Teollisuudessa korostuivat erityisesti puutuotealan yritysten mittavat investoinnit, joilla parannetaan merkittävästi yritysten kilpailukykyä uusimman teknologian avulla ja tuotteiden jalostusarvoa nostamalla. Valmistavan teollisuuden yritykset kehittävät toimintaansa uudistamalla tuotantoteknologiaa, lisäämällä automaatiota, kasvattamalla tuotantokapasiteettia sekä kehittämällä uusia tuotteita. Vähähiilisyys näkyy hankkeissa yhä selvemmin mm. tuotannon energia- ja materiaali-tehokkuuden parantumisena sekä erityisesti puutuotealalla hiiltä sitovien tuotteiden kehittämisenä. Yritykset kehittävät toimintaansa monipuolisesti ja varautuvat investoinneilla koronapandemian jälkeiseen uuteen kasvukauteen.

Koronapandemian myötä yrityshankkeisiin on tehty jonkin verran sisällöllisiä muutospäätöksiä ja jatkoaikapäätöksiä, koska alkuperäisiä hankesuunnitelmia ei ole välttämättä voitu toteuttaa mm. matkustusrajoitusten vuoksi. Pandemia on vaikeuttanut myös suurten investointihankkeiden rahoitusneuvotteluja erityisesti pankkien ja muiden yksityisten rahoittajien suuntaan. Tämä näkyy hankkeiden viivästymisenä ja joissakin tapauksissa myös peruuntumisina. Suurin osa esim. matkailualan hankkeista toteutuu kuitenkin suunnitellusti. Yritykset kehittävät toimintaansa ja investoivat koronan jälkeiseen uuteen kasvukauteen.

Pohjois-Suomen maakuntaliittojen rahoitushauissa painottuivat erityisesti koronapandemiaan vastaaminen sekä panostukset tki-toimintaan ja vihreään siirtymään (kierotalous ja vähähiilisyys). Maakuntaliittojen hankkeet kohdentuivat kunkin alueen älykkään erikoistumisen mukaisesti painopisteisiin, kuten tautidiagnostiikkaan, teollisuuden vähähiilisiin ratkaisuihin, mittausteknologiaan sekä sivu- ja jätevirtojen hyödyntämiseen.

Koronapandemian vaikutukset hanketoimintaan olivat merkittäviä. Hankkeiden käsittelyprosesseja on joustavoitettu keväällä. Nopeuttamalla käsittelyitä ja tukiprosentteja nostamalla on pyritty lieventämään koronavaikutuksia. Meneillään olevissa hankkeissa on TEM:n ohjeiden mukaan myönnetty jatkoaikaa ja muutoin joustettu koronasta johtuvien ongelmien ratkaisemiseksi.

- *Pohjois-Pohjanmaan liiton* TL 1 hankkeissa painottuivat koronavaikutusten ennakointi sekä yritystoiminnan verkostoituminen. Lisäksi kehitettiin matkailun digitalisaatiota. Pohjois-Pohjanmaan liiton TL 2 hankkeet kohdistuivat esim. kansainvälistymiseen ja teolliseen muotoiluun. Lisäksi rahoitusta kohdennettiin tautidiagnostiikkaan COVID19:lle ja muille virusinfektioille.
- *Kainuun liiton* TL 1 hankkeet kohdentuivat matkailun kehittämiseen, kuten palvelujen ja erilaisten reitistöjen kehittämiseen matkailukohteissa. Myös palvelujen saavutettavuuden kehittäminen mm. digitaalisin ratkaisuin ja esteettömyys olivat keskeisiä teemoja. Kainuun liiton TL 2 hankkeet kohdentuivat erityisesti TKI-hankkeisiin mittausteknologiassa ja dataperustaisessa toiminnassa.
- *Keski-Pohjanmaan liiton* rahoituksessa painottui erityisesti TKI-toiminta ja sen tulosten jalkauttaminen elinkeinoelämän käyttöön ja vähähiilisyttä edistävät hankkeet. Yhdistävänä tekijänä oli COVID-19-pandemiasta toipumisen, elinkeinoelämän uudistumisen sekä uuden kasvun ja vihreän siirtymän edistäminen.
- *Lapin liiton* TL 1 hankkeissa painottuivat matkailun ja sen liitännäisalojen uudistamiseen suuntautuvat toimenpiteet sekä kiertotalous ja teollisuuden vähähiiliset ratkaisut. Toimenpiteet suuntautuivat myös laajemmin yritysten koronavaikutusten lieventämiseen ja uuden kasvun luomiseen koronan jälkeiseen aikaan. TL 2 hankkeissa painottuivat oppimis-, testaus- ja tutkimusympäristöjen kehittämis- ja investointihankkeet.

Vuonna 2020 *Pohjois-Pohjanmaan liitto* järjesti kaksi hankehakua, joissa EAKR-hankehakemuksia saapui yhteensä 51 kappaletta. Näistä myönteinen rahoituspäätös tehtiin 13:lle hakemukselle. *Kainuun liitossa* rahoituspäätöksiä tehtiin 9, ja niissä EU:n ja valtion rahoitusta myönnettiin yhteensä 1,5 miljoonaa euroa. *Lapin liiton* jatkuvaan hakuun saapui 51 hakemusta ja lisähakuun 21 hakemusta. Vuoden aikana on myönnetty 12,9 miljoonaa euroa EU:n ja valtion rahoitusta 59:een uuteen hankkeeseen. *Keski-Pohjanmaan liitto* järjesti kaksi EAKR-hakua. Hauissa jätettiin yhteensä 23 hakemusta, joissa tukea haettiin yhteensä 6,2 miljoonaa euroa. Myönteisiä rahoituspäätöksiä tehtiin kuusi.

EAKR-ympäristöhankkeissa painottuivat ilmastonmuutos ja sen hillintään liittyvät kiertotaloutta ja uusiutuvan energian käyttöä edistävät teemat eli vähähiilisyys (49 % rahoituksesta). Myös biotalous ja erityisesti luonnontuoteala sekä metsiin ja metsätalouden ympäristövaikutuksiin liittyvä TKI-toiminta on ollut vahvasti esillä. *Toimintalinjalta 2 rahoitetuissa yrityshankkeissa* kehitetään monipuolisesti uusia tuotteita, teknologioita ja tuotantomenetelmiä eri toimialoilla ja mm. 5G-teknologiaa hyödyntäen. Valmistavan teollisuuden yrityksissä toimintalinjan rahoituksella tehostetaan tuotantoprosesseja, kehitetään uusia innovatiivisia tuotteita ja palveluja myös koronaepidemian hoitoon liittyen ja käynnistetään näihin liittyvää tuotantoa.

Yritysten toimintaympäristön kehittämishankkeissa kehitetään mm. tekoälyn ja data-analytiikan hyödyntämistä yritysten liiketoiminnassa sekä tehdään toimiala- ja aluekohtaisia kehittämistoimenpiteitä.

Koronapandemian aiheuttamat haasteet ihmisille ja elinkeinoelämälle heijastuvat myös hanketoimintaan ja rahoitettujen hankkeiden painotuksiin. ESR-rahoitusta on suunnattu monipuolisesti koulutukseen, työllisyyteen ja heikoimmassa asemassa olevien henkilöiden osallisuutta ja kuntoutumista tukevien toimintamuotojen kehittämiseen. Vuoden aikana rahoitettujen hankkeiden koulutuksiin ja muihin kehittämistoimiin Pohjois-Suomessa tavoitellaan noin 27 000 osallistujaa. Osallistujista noin 6 700 on työtöntä ja noin 2 100 työelämän ulkopuolella olevaa henkilöä.

ESR:n puolella Työllisyys ja työvoiman liikkuvuus -toimintalinjassa (ESR TL3) on pyritty vastaamaan koronapandemian vuoksi lisääntyneen työttömyyden aiheuttamiin haasteisiin. Hankkeissa on keskitytty työttömien henkilöiden uraohjaukseen sekä työnhakutaitojen ja työelämävalmiuksien parantamiseen. Haastava tilanne on edellyttänyt myös erilaisten digitaalisten ja etänä toteutettavien toimenpiteiden kehittämistä sekä kohde-ryhmän kouluttamista näiden käyttöön.

Koulutus, ammattitaito ja elinikäinen oppiminen -toimintalinjan (ESR TL 4) kautta on Pohjois-Suomessa pyritty helpottamaan siirtymistä koulutusasteelta toiselle ja edelleen työelämään. Tätä on edistetty mm. lisäämällä eri koulutusasteiden sekä koulutuksen ja työelämän yhteistyötä. Rahoitetuilla hankkeilla on tuettu myös erilaisten joustavien koulutusmallien kehittämistä, jotta opinnot olisivat helpommin saavutettavissa. Koronapandemian tuomiin haasteisiin on pyritty vastaamaan etenkin etäopintojen ja -ohjauksen kehittämisen kautta sekä opiskelijoiden hyvinvointia tukevalla toiminnalla.

Pohjois-Suomen kasvu- ja rakennemuutosalojen tarvitsemaan osaamiseen on panostettu etenkin kasvualoille suunnatuilla koulutuksilla sekä jatkuvan oppimisen toimintamallien kehittämisellä. Oppilaitosten ja yritysten välisen yhteistyön lisääminen on nähty erityisen tärkeäksi, kun on pyritty kehittämään elinkeinoelämän tarpeisiin vastaavia koulutuksia ja varmistamaan osaavan työvoiman saatavuutta. Koronapandemian myötä on panostettu myös työelämän digitaitojen edistämiseen.

Toimintalinjassa Sosiaalinen osallisuus ja köyhyyden torjunta (ESR TL5) Pohjois-Suomessa on haluttu tukea kaikkein heikoimmassa asemassa olevien henkilöiden osallisuutta ja kuntoutumista. Hankkeissa on tarjottu erilaista kriisiapua, vertaistukea ja ohjausta erityisesti päihde- ja mielenterveysongelmista kärsiville henkilöille. Nuorten pahoinvointi on kasvanut koronakriisin aikana ja siksi nuoria on autettu vaikeassa elämäntilanteessa eri tavoin ja pyritty ehkäisemään syrjäytymistä ja tuettu yhteisöllisyyttä. Hankkeissa on kehitetty asiakkaiden digitaalisia taitoja hyödyntää etäpalveluja, mutta myös ammattilaisten valmiuksia tarjota ja kehittää niitä.

Lisätietoa rakennerahastotoiminnasta Pohjois-Suomessa:
<http://www.rakennerahastot.fi/web/pohjois-suomen-suuralue#>

Valtakunnallinen toiminta

ESR:n rahoituksesta noin 25 % käytetään valtakunnalliseen toimintaan. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalla kaikki rahoituspäätökset tehdään ministeriössä, työ- ja elinkeinoministeriön ja opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonaloilla rahoituspäätösten tekeminen on delegoitu nimetyille rakennerahasto-ELY-keskuksille. Toimintalinjalla 3 valtakunnallisia toimenpidekokonaisuuksia on yhdeksän, toimintalinjalla 4 näitä on kuusi ja toimintalinjalla 5 vastaavasti kolme toimenpidekokonaisuutta.

Valtakunnallisilla toimenpidekokonaisuuksilla edistetään rakennerahasto-ohjelman sellaisten keskeisimpien tavoitteiden saavuttamista, joissa pidetään tärkeänä tuoda esille valtakunnallista näkökulmaa ja toimien levittämistä. Joissain tapauksissa valtakunnallisilla toimenpidekokonaisuuksilla on eri puolilla Suomea aluekoordinaattoreita, jotka tehostavat ja koordinoivat toimintaa omalla alueellaan. Hankkeilla voi olla myös osahankkeita eri puolilla Suomea. Valtakunnallisilla toimilla selvitetään mahdollisia työnteon tai opiskelun esteitä, lisätään työnteon ja opiskelun kannustavuutta ja monimuotoisuutta, kehitetään palveluja syrjäytymisen ehkäisemiseksi sekä selvitetään mahdollisesti tarvittavia muutoksia päätöksenteon ja lainsäädännön tueksi. Hanketoiminnalla pyritään pysyvän muutoksen aikaan saamiseen toimintatavoissa ja kehittämisrakenteissa sekä edistetään ihmisten yhdenvertaisia mahdollisuuksia hyödyntää mahdollisimman tasalaatuisia palveluita eri puolilla Suomea.

Valtakunnallisella toiminnalla edistetään työntekijöiden ja työnantajien kohtaantoa luomalla keinoja, joilla organisaatiot saavat tarvitsemaansa osaavaa työvoimaa. Tällöin huomioidaan niin kotimaassa kuin ulkomailakin olevat työntekijät ja työorganisaatioiden työntekijöille asettamat erityistarpeet. Toiminnalla edistetään myös Suomessa asuvien henkilöiden työllistymistä muualle Eurooppaan. Toiminta sisältää EURES-palvelun kehittämistä osana TE-palveluita. Kotimaisissa rekrytoinneissa hyödynnetään muutosturvaa entistä nopeamman työstä työhön siirtymisen varmistamiseksi. Tämä edellyttää TE-palvelujen kehittämistä ja muutosturvaan liittyvän osaamisen laajentamista, jotta irtisanovan ja rekrytoivan yrityksen kohtaaminen helpottuisi. Myös eri oppilaitosten mahdollisuuksia parantaa opiskelijoidensa työllistymistä ja tarjota työelämän tarvitsemaa työvoimaa kehitetään valtakunnallisia toimintamalleja luomalla, jotta edistettäisiin opiskelijoiden tasa-vertaisia mahdollisuuksia. Työelämälähtöisiä erikoistumiskoulutuksia suunnitellaan erityisesti kasvu- ja rakennemuutostilanteisiin.

Vaikeasti työllistyville henkilöille kehitetään nopeampia, yhtenäisempiä ja helpompia palveluprosesseja. Oleellista on toimintatapojen ja palveluiden kehittäminen yhdessä kohderyhmien ja sidosryhmien kanssa. Päämääränä on edistää heikossa työmarkkina-asemassa olevien siirtymistä avoimille työmarkkinoille ja edistää monialaisen palvelun tuloksellista toimintaa koko maassa.

Haasteellisessa työmarkkina-asemassa olevien yksi ryhmä ovat maahanmuuttajat, joiden kotoutumispalveluita ja –prosesseja kehitetään hanketoiminnalla. Hankkeissa edistetään niin maahanmuuttajien itsensä kuin maahanmuuttajia työssään kohtaavien henkilöiden osaamista ja monitoimijajisten verkostojen kehittämistä. Paikallista ja alueellista kotoutumista edistävää kehittämistyötä tekevät seitsemän alueellista koordinaattoria, jotka työskentelevät ELY-keskuksissa eri puolilla maata. Samoin edistetään valtakunnallisen kotoutumisen palvelumallin kehittämistä ja Kotouttamisen osaamiskeskuksen työn jalkauttamista. Suosituksia palvelujärjestelmän kehittämiseksi on koottu kolmeen julkaisuun:

- [Kotoutumisen alkuvaiheen palvelukokonaisuutta kehittäneiden pilottihankkeiden tulosten mallinnus](#)

- [Kotoutumiskoulutuksen jälkeistä nivelvaihetta kehittäneiden pilottihankkeiden tulosten mallinnus](#)
- [Pidempään työttömänä tai työmarkkinoiden ulkopuolella olleiden maahanmuuttajien palveluita kehittäneiden pilottihankkeiden tulosten mallinnus, joka sisältää kustannushyötyanalyysiä työllistämishankkeista](#)

Myös maahanmuuttajien aikaisemmin hankkiman osaamisen tunnustamisen ja tunnistamisen valtakunnalliset periaatteet edistävät työllistymistä ja jatko-opintoihin pääsyä.

Osallisuutta, hyvinvointia ja työ- ja opiskelukykyä lisätään syrjäytymisen ehkäisemiseksi pääsääntöisesti poik-kihallinnollisilla toimilla, joilla mm. edistetään viranomaisten ja muiden toimijoiden yhteistyötä. Nuorille ja ikääntyneille suunnattuja palveluja uudistetaan ja kehitetään erilaisia tukitoimia. Hallituksen sote-uudistusta tukemaan on tuotettu osallisuutta edistävä hallintomalli. Se on valtakunnallisten ja alueellisten hankkeiden tuloksista koottu laaja synteesi jossa esitetään malli siitä, kuinka osallisuutta edistäviä toimintatapoja juurutetaan palvelujärjestelmän rakenteisiin.

Työelämän kehittämiseen tähtävillä hankkeilla parannetaan mikro- ja pk-yritysten tuottavuutta ja niiden osaamisresurssien tehokkaampaa käyttöön ottoa. Mm. kehittämällä menetelmiä ja toimintamalleja työpaik-kojen ja työterveyshuoltojen käyttöön voidaan tukea osatyökykyisten varhaista tukemista, työssä pysymistä ja työhön paluuta. Osittaista työkykyä hyödynnetään mukauttamalla työtehtäviä tai olosuhteita, täydentämällä ammatillista osaamista tai kouluttamalla uudelleen sekä kuntouttamalla. Valtakunnallisen toiminnan tuloksena esimerkiksi kaikissa maakunnissa toimii nyt työterveystoimijoiden moniammatillinen yhteistyö-ryhmä, joka tekee yhteistyötä muiden sote-toimijoiden kanssa työikäisten palveluita kehittäen.

EAKR:n perusrahoituksesta (pl. harvan asutuksen erityisrahoitus) 10 % varattiin valtakunnalliseen toimintaan, jota päätettiin toteuttaa Tekesin hallinnoiman INKA – innovatiiviset kaupungit –ohjelman kautta. Ohjelman tavoitteena oli synnyttää korkeaan osaamiseen perustuvia kilpailukykyisiä yrityksiä ja siten vauhdittaa innovaatiokeskittymien syntymistä Suomeen. Ohjelmaan valittiin viisi teemaa (biotalous, kestävät energia-ratkaisut, tulevaisuuden terveys, älykäs kaupunki ja uudistuva teollisuus sekä kyberturvallisuus) ja niille vetovastuussa olevat kaupunkiseudut.

Vuoden 2016 loppuun mennessä Tekes (nykyinen Business Finland) oli myöntänyt EAKR:n valtakunnallisesta rahoituskehyksestä julkista rahoitusta yhteensä n. 22 milj. euroa 71:lle hankkeelle. Uusia myöntöpäätöksiä ei sen jälkeen ole enää tehty, sillä osana Sipilän hallitusohjelmaan sisältyneitä leikkauksia myös INKA-ohjelman rahoitus päätettiin lopettaa, mutta jo käynnistyneet hankkeet toteutetaan suunnitellusti. INKA-ohjelmasta laadittiin v. 2017 tulevaisuussuuntautunut [loppuarviointi](#). Osa (40 milj. euroa) käyttämättä jääneestä EAKR:n valtakunnallisesta kehyksestä kohdistettiin kasvuyritysten rahoituksen saatavuutta parantavaan Suomen takausohjelmaan.

Lisätietoa valtakunnallisista teemoista:

<http://www.rakennerahastot.fi/web/valtakunnalliset-teemat/etusivu#>